

માહનામા

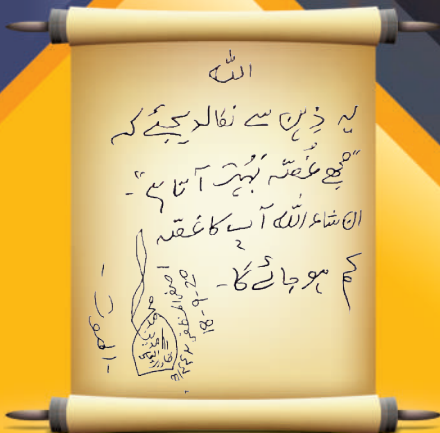
(ગુજરાતી - માસિક)

ફૈઝાને મદીના

જુમાદલ ઉખરા સિને 1442 હિજરી | જિલ્લ 2

ફરવરી સિને 2021 ઈસવી | શુમારા 11

FAIZAN E MADINA

▷ ટાલ મટોલ	17
▷ અચ્છી નીંદ કે ઉસૂલ	39
▷ સફેદ ખરગોશ	46
▷ પુરાની કિતાબોં ઓર કાપિયોં કા કયા કરેં ?	53

ફૈઝાને મદીના

Monthly Magazine
FAIZANE MADINA (GUJARATI)

જુમાદલ ઉખરા સિને 1442 હિજરી | જિલ્લ 2
ફરવરી સિને 2021 ઇસવી | શુમારા 11

માહનામા ફૈઝાને મદીના ધૂમ મચાએ ઘર ઘર
યા રબ જા કર ઇશકે નબી કે જામ પિલાએ ઘર ઘર
(અજ : અમીરે એહલે સુન્નાત دعوت برکاتہ الدعویۃ)

ફૈઝાને
મદીના

સિદ્દીકુસ હિમ્મત, શામિલુલ ગુમ્મત,
ઇમામે આ'ઝમ ફઝીલે અફખમ હમ્મતે સાવિયુદ્દા
ઇમામ અબૂ હનીફા નોમાન બિન સાબિત رحمة الله عليه

ફૈઝાને
મદીના

આ'લા હમ્મત ઇમામે એહલે સુન્નાત
શુબહિદે દીનો મિલ્લત શાહ
ઇમામ અહમદ રજા ખાન رحمة الله عليه

મુનાજાત - નાત	03
કુરઆનો હદીસ સાહિબાને ફઝલો તકવા કે સરદાર ઔર એહલે ફઝીલત કા કિરદાર	04
જાલી તબીબ મુતવજજેહ હોં !!	06
અમિયા ઓ રસુલ કે બાદ સબ સે અફઝલ હસી	08
ફૈઝાને અમીરે એહલે સુન્નાત ગરીબ નવાઝ કા માના ક્યા હૈ ? મઅ દીગર સવાલાત	10
દારુલ ઇફતા એહલે સુન્નાત મેડીકલ કે તલબા કા ઇન્સાની લાશોં પર તજરિબા કરના કેસા ? મઅ દીગર સવાલાત	12
મઝામીન રિઝક બઢાને વાલી નેકિયાં (દૂસરી ઔર આખરી કિસ્ત)	14
ઇસ્લાહ કા દુરુસ્ત તરીકા	15
ટાલ મટોલ (Evasion)	17
જન્મત ઔર દુન્યા કે માલિક عَلَى الْمَوْلَى عَزَائِقُ الْحَرَمِ	19
મસ્જિદ ઇન્તઝામિયા કો કેસા હોના ચાહિએ ? (કિસ્ત : 03)	21
સુન્નાતોં પર અમલ ક્યું કરેં ?	23
સુલ્હ કરવાના	25
શાને હબીબ બઝબાને હબીબ (કિસ્ત : 02)	27
ન કરને વાલે 60 કામ	29
તાજિરોં કે લિએ	
અહકામે તિજારત	31
તાજિર સહાબએ કિરામ (કિસ્ત : 09)	33
બુઝુર્ગાને દીન કી સીરત	
શાને હઝરતે અબૂ બક્ર બઝબાને સુલ્તાને બેહરોબર	34
અપને બુઝુર્ગોં કો યાદ રખિએ	36
મુતફરિક ઉન્હે જાના, ઉન્હે માના	38
સેહતો તન્દુરુસ્તી અચ્છી નીંદ કે ઉસૂલ	39
કારેઈન કે સફહાત નએ લિખારી (જુનિયર કોલમ નિગાર)	41
નમાઝ ન પઢને કી પાંચ સજાએ	42
નમાઝ ન પઢને કે પાંચ દુન્યવી નુકસાનાત	43
બચ્ચોં કા “માહનામા ફૈઝાને મદીના”	
દુઆ / અંગૂઠા યૂસના	44
ઊંટ કી સવારી	45
સફેદ ખરગોશ (તીસરી ઔર આખરી કિસ્ત)	46
બચ્ચોં કો આઝાદી દીજિએ	48
મહબ્બત કા અનોખા અન્દાઝ	49
હુરફ મિલાઈએ !	50
ઇસ્લામી બહનોં કા “માહનામા ફૈઝાને મદીના”	
હુરને અખ્લાક	51
હઝરતે સૈયદતુના ઝૈનબ બિનો અબૂ સલમા رضي الله عنها	52
પુરાની કિતાબોં ઔર કોપિયોં કા ક્યા કરેં ? (કિસ્ત : 01)	53
ઇસ્લામી બહનોં કે શરઈ મસાઈલ	54

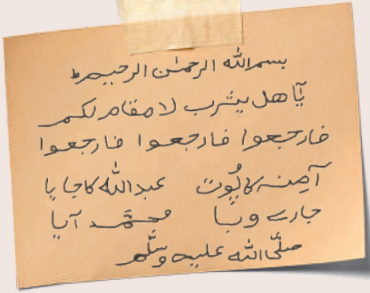
ઝિદી ઓર દૂધ ન પીને વાલે બચ્ચોં કા ઇલાજ

“يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ”

અગર બચ્ચા યા બચ્ચી દૂધ ન પીતે હોં તો 100 બાર લિખ કર દરિયા કે પાની મેં ધો કર પિલાઈએ, ઇ શ્દા અલ્લાહ દૂધ પીને લગેંગે ઓર ઝિદ ભી નહીં કરેંગે. (ઝિન્દા બેટી કુંવેં મેં ફેંક દી, સ. 30)

કોરોના સે બચને કે લિએ

યેહ નકશ અપને ઘર કે દરવાઝે પર લગા લીજિએ.

નોટ : નકશ લિખતે હુવે ગોલ દાઈરે વાલે હુરફ ખુલે રહેં ઓર નકશ પ્લાસ્ટિક કોટિંગ કર કે લટકાએં.

અબ હોંગી મન કી મુરાદેં પૂરી ઇ શ્દા અલ્લાહ

“يَا رَافِعُ”

20 બાર જો રોઝાના પઢા કરેગા ઇ શ્દા અલ્લાહ ઉસ કી મુરાદ પૂરી હોગી. (મદની પંજ સૂરહ, સ. 249)

નઝર લગ જાએ તો !

“સૂરતુલ કૌસર”

એક મરતબા પઢ કર બચ્ચે કે સીધે ગાલ પર દમ કીજિએ. દૂસરી મરતબા સૂરતુલ કૌસર પઢ કર ઉલટે ગાલ કી તરફ ઓર તીસરી મરતબા પઢ કર ઉસ કી પેશાની પર દમ કર દીજિએ ઇ શ્દા અલ્લાહ નઝર ઉતર જાએગી.

(શુરૂઆત મેં તીન બાર દુરુદ શરીફ એક બાર બેસમ અલ્લાહ ઓર હર બાર સૂરતુલ કૌસર સે કબલ પૂરી પઢની હૈ) (બીમાર આબિદ, સ. 43)

કોરોના વાઈરસ ઓર દીગર વબાઈએ

કે બારે મેં માલૂમાત ઓર ઈસ્લામી અહકામાત વ તાલીમાત જાનને કે લિએ યેહ રિસાલા દાવતે ઈસ્લામી કી વેબ સાઈટ યા QR-Code કે ઝરીએ મુફત ડાઉનલોડ કીજિએ.

નોટ : યેહ રિસાલા ઉર્દૂ, હિન્દી, ગુજરાતી તીનોં ફોરમેટ મેં મૌજૂદ હૈ

વેલેન્ટાઈન ડે

કી હકીકત વ નુહૂસત જાનને કે લિએ યેહ રિસાલા મક્તબતુલ મદીના સે હાસિલ કીજિએ યા દાવતે ઈસ્લામી કી વેબ સાઈટ યા ઈસ QR-Code કે ઝરીએ મુફત ડાઉનલોડ કીજિએ.

નોટ : યેહ રિસાલા ઉર્દૂ, હિન્દી, ગુજરાતી તીનોં ફોરમેટ મેં મૌજૂદ હૈ

ફરમાને મુસ્તફા ﷺ હે : જો મુઝ પર એક બાર દુરુદ શરીફ પઢતા હૈ અલ્લાહ ઉસ કે લિએ એક કીરાત અજ લિખતા હૈ ઓર કીરાત ઉહુદ પહાળ જિતના હૈ. (મુસ્નદુલરઝાક, 39/1, હદીથ: 153)

મુજાજત

નાત

મુઝે બખ્શ દે બે સબબ યા ઇલાહી ન કરના કભી ભી ગઝબ યા ઇલાહી પએ શાહે બતહા મેરી છૂટ જાએ બુરી આદતે સબ કી સબ યા ઇલાહી મેં મકકે મેં આઊં મદીને મેં આઊં બના કોઈ એસા સબબ યા ઇલાહી દિખા દે બહારે મદીના દિખા દે પએ તાજદારે અરબ યા ઇલાહી કભી તો મુઝે ખ્વાબ મેં મેરે મૌલા હો દીદારે માહે અરબ યા ઇલાહી નઝર મેં મુહમ્મદ કે જલ્વે બસે હોં ચલૂં ઇસ જહાં સે મેં જબ યા ઇલાહી ગુનાહોં સે “અત્તાર” કો દે મુઆફી કરમ કર, ન કરના ગઝબ યા ઇલાહી

અઝ : શૈખે તરીકત અમીરે એહલે સુન્નાત دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه

વસાઈલે બખ્શિશ (મુરમ્મ), સ. 107

અજબ રંગ પર હૈ બહારે મદીના કે સબ જન્નતેં હેં નિસારે મદીના મુબારક રહે અન્દલીબો તુમ્હેં ગુલ હમેં ગુલ સે બેહતર હેં ખારે મદીના મલાઈક લગાતે હેં આંખોં મેં અપની શબો રોઝ ખાકે મઝારે મદીના રહેં ઉન કે જલ્વે બસેં ઉન કે જલ્વે મેરા દિલ બને યાદગારે મદીના દો આલમ મેં બટતા હૈ સદકા યહાં કા હમેં ઇક નહીં રેઝા ખ્વારે મદીના બના આસ્માં મન્જિલે ઇબ્ને મરયમ ગએ લા મકાં તાજદારે મદીના શરફ જિન સે હાસિલ હુવા અમ્બિયા કો વોહી હેં “હસન” ઇફતેખારે મદીના

અઝ : બિરાદરે આલા હઝરત મૌલાના હસન રઝા ખાન رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْهِ

ઝૈકે નાત, સ. 212

મુશિકલ અલ્ફાઝ કે મઆની :- અન્દલીબો : બુલ્બુલો. ગુલ : ફૂલ. ખાર : કાંટા. મલાઈક : મલક કી જમ્મ, ફરિશ્તે. ખાક : મિટ્ટી. દો આલમ : દુન્યા ઓ આખેરત. રેઝા ખ્વારે મદીના : મદીને કે ટુકળોં પર પલને વાલે. મન્જિલે ઇબ્ને મરયમ : હઝરતે સૈયદના ઇસા عَلَيْهِ السَّلَام કે રેહને કી જગહ. શરફ : બુઝુર્ગી. ઇફતેખાર : ઇઝ્ઝત.

ઈરશાદે બારી તઆલા હૈ :

﴿وَلَا يَأْتَلِ أُولُو الْفُلْهِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ عَفُوفٌ رَحِيمٌ﴾

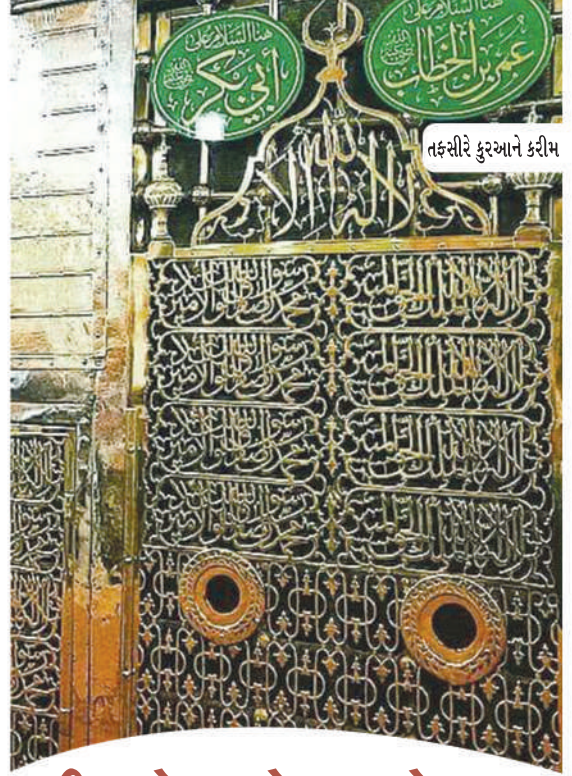
તર્જમા : ઔર તુમ મેં ફઝીલત વાલે ઔર (માલી)

ગુન્જાઈશ વાલે યેહ કસમ ન ખાએં કે વોહ રિશ્તેદારોં ઔર મિસ્કીનોં ઔર અલ્લાહ કી રાહ મેં હિજરત કરને વાલોં કો (માલ) ન દેંગે ઔર ઉન્હેં યાહિએ કે મુઆફ કર દેં ઔર દર ગુઝર કરેં, ક્યા તુમ ઈસ બાત કો પસન્દ નહીં કરતે કે અલ્લાહ તુમ્હારી બખ્શિશ ફરમા દે ઔર અલ્લાહ બખ્શને વાલા મહેરબાન હૈ. (22:18, النور)

શાને નુઝૂલ : યેહ આયત હઝરતે અબૂ બક સિદીક રહીનું આલેમી કો બારે મેં નાઝિલ હુઈ, વાકિઆ યું હૈ કે હઝરતે મિસ્તહ રહીનું આલેમી હઝરતે અબૂ બક સિદીક રહીનું આલેમી કી ખાલા કે બેટે થે. નાદાર, મુહાજિર ઔર બદ્રી સહાબી થે. સિદીકે અકબર રહીનું આલેમી ઉન કા ખર્ચ ઉઠાતે થે મગર જબ હઝરતે આઈશા સિદીકા રહીનું આલેમી પર મુનાફિકોં ને તોહમત લગાઈ તો હઝરતે મિસ્તહ ને ભી તોહમત લગાને વાલોં કા સાથ દિયા. ઈસ પર સિદીકે અકબર રહીનું આલેમી બહોત રન્જીદા હુવે ઔર આપ ને કસમ ખાઈ કે આઈન્દા મિસ્તહ પર કુછ ભી ખર્ચ નહીં કરેંગે. ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ કે દીની ફઝીલત ઔર માલી વુસ્અત રખને વાલે હઝરાત કો યેહ કસમ નહીં ખાની યાહિએ કે વોહ રિશ્તેદારોં, મિસ્કીનોં ઔર રાહે ખુદા કે મુહાજિરોં પર ખર્ચ નહીં કરેંગે. ઉન લોગોં સે અગર કોઈ ગલતી હો જાએ તો ઉન્હેં મુઆફ કર દેં ઔર દરગુઝર સે કામ લેં. ઐ સાહિબાને ફઝીલત ! ક્યા તુમ્હેં પસન્દ નહીં કે ખુદા તુમ્હારી બખ્શિશ કર દે. જબ નખિયે કરીમ રહીનું આલેમી ને યેહ આયત પઢી તો હઝરતે અબૂ બક સિદીક રહીનું આલેમી ને ફૌરન અર્જ કી : બેશક મેરી આરઝૂ હૈ કે અલ્લાહ તઆલા મેરી મગફેરત કરે ઔર મેં મિસ્તહ કે સાથ જો અચ્છા સુલૂક કરતા થા ઉસ કો કભી ખત્મ નહીં કરુંગા. (4750:3, بخاری)

આયત સે મુસ્તફાદ નિકાત (Points)

પેહલા નુક્તા : યેહ આયત સૈયદના અબૂ બક સિદીક રહીનું આલેમી કી અઝમતો ફઝીલત પર રૌશન દલીલ હૈ કે ખુદ રબબુલ આલમીન ને આપ કો ઊલુલ ફઝલ (ફઝીલત વાલે) અફરાદ મેં સે કરાર દિયા. એહલે સુન્નત કા અકીદા હૈ

સાહિબાને ફઝલો તકવા કે સરદાર ઔર એહલે ફઝીલત કા ફિરદાર

મુક્તી મુહમ્મદ કાસિમ અત્તારી

કે અખિયા ઓ રુસુલ عَلَيْهِمُ الصَّلَاةُ وَالسَّلَام કે બાદ હઝરતે અબૂ બક સિદીક રહીનું આલેમી તમામ ઈન્સાનોં સે અફઝલ હૈં ઔર યેહ અકીદા કુરઆનો હદીસ ઔર ઈજમા એ ઉમ્મત સે સાબિત હૈ. અલ્લામા ઈબને હજર હૈતમી રહીનું આલેમી ફરમાતે હૈં : “ઉલમાએ ઉમ્મત કા ઈસ અકીદે પર ઈત્તેફાક હૈ કે ઉમ્મત મેં સબ સે અફઝલ સૈયદના અબૂ બક સિદીક રહીનું આલેમી હૈં ઔર ઈન કે બાદ સૈયદના ઉમર બિન ખત્તાબ રહીનું આલેમી હૈં.”

(الصواعق المحرقة، ص 169)

ઈસ આયત ઔર ઈસ કે શાને નુઝૂલ સે સૈયદના સિદીકે અકબર રહીનું આલેમી કા મગફેરત યાફતા ઔર જન્નતી હોના ભી સાબિત હોતા હૈ કે ખુદા ને મુઆફ કરને પર મગફેરત કા ફરમાયા થા ઔર સિદીકે અકબર રહીનું આલેમી ને અવ્વલીન મિસ્દાક કે તૌર પર ફૌરન મુઆફ કર દિયા. નીઝ ઈસ તર્જો અમલ મેં આપ રહીનું આલેમી કી કમાલ સઆદત મન્દી ભી ઈયાં હૈ કે આયત સુનતે હી દિલ કી રન્જિશ જાતી રહી ઔર ફૌરન સરે તસ્લીમ ખમ કર દિયા. હકીકત યેહી હૈ કે

એહલે ઈશ્કો વફા, અસ્હાબે સિદકો સફા, મુતલાશિયાને સઆદત વ રિઝા ઔર તાલિબાને મૌલા કા હુકમે ખુદા વ મુસ્તફા પર યેહી શેવા હોતા હૈ ઔર સિદ્દીકે અકબર رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ તો સઆદત મન્દોં કે ભી સરદાર હૈં.

દૂસરા નુક્તા : આયત મેં એહલે સરવત વ સાહિબે વુસ્તત લોગોં કે લિએ ભી તાલીમો હિદાયત હૈ કે જબ ઉન્હેં ખુદા ને માલી સહૂલત સે નવાજા હૈ તો વોહ ઈસે અપની ઝાત તક મહદૂદ ન કરેં બલકે ગરીબોં, મોહતાજોં કા ખયાલ રખેં ઔર ઈસ સદકા ઓ સખાવત મેં ઝાતી મુઆમલાત યા કિસી રન્જિશ કો રુકાવટ ન બનને દેં જૈસા કે ઉમૂમન હોતા હૈ કે અગર કોઈ માલદાર કિસી ગરીબ અજનબી યા રિશ્તેદાર કી મદદ કર રહા હો ઔર ઉસ ગરીબ કી તરફ સે કોઈ ખિલાફે મિઝાજ બાત ઝાહિર હો જાએ તો સખ સખાવત વ ઈમદાદ ખત્મ કર દી જાતી હૈ. એસા તર્જો અમલ ખુદા કે પસન્દીદા બન્દોં કી રવિશ કે ખિલાફ હૈ.

તીસરા નુક્તા : જો શખ્સ કોઈ કામ ન કરને કી કસમ ખાએ ફિર માલૂમ હો કે ઉસ કા કરના હી બેહતર હૈ તો ઉસે યાહિએ કે વોહ કામ કર લે, ફિર કસમ કા કફારા દે દે. રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ઈરશાદ ફરમાયા : “જો શખ્સ કસમ ખાએ ઔર દૂસરી ચીઝ ઉસ સે બેહતર પાએ તો કસમ કા કફારા દે દે ઔર વોહ કામ કર લે.”

(મસલમ, 694/3, હદીથ: 4272)

ચોથા નુક્તા : રિશ્તેદારોં સે હુસ્ને સુલૂક ઔર સિલએ રેહમી તર્ક નહીં કરની યાહિએ અગર્યે ઉન કી તરફ સે ઝિયાદતી ઝાહિર હો જૈસે આયત ઔર ઈસ કે શાને નુઝૂલ સે વાઝેહ હૈ. નબિયે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : “સિલએ રેહમી કરને વાલા વોહ નહીં જો બદલા ઉતારે, બલકે વોહ હૈ કે જબ ઉસ સે રિશ્તા તોળા જાએ તો વોહ ઉસે જોળે.” (ખુદરી, 98/4, હદીથ: 5991)

એક દૂસરી હદીસ મેં ફરમાયા : તુમ લોગ એક દૂસરે કે પીછે દોળને વાલે ન બનો યાની (યેહ તરીકા ન અપનાઓ કે) અગર લોગ હમારે સાથ ભલાઈ કરેંગે તો હમ ભી ભલાઈ કરેંગે ઔર અગર હમારે ઊપર જુલ્મ કરેંગે તો હમ ભી જુલ્મ કરેંગે, બલકે તુમ અપને આપ કો ઈસ તરીકે પર રખો કે અગર લોગ તુમહારે સાથ એહસાન કરેં તો તુમ ભી એહસાન કરો ઔર અગર બદ સુલૂકી કરેં તો તુમ જુલ્મ ન કરો. (તરમુઝી, 405/3, હદીથ: 2014)

પાંચવાં નુક્તા : આયત મેં અફવ (મુઆફ કરના)

ઔર સુફહ (દર ગુઝર કરના) દો અલ્ફાઝ હૈં. અફવ (મુઆફ કરને) કા મતલબ હૈ : “સજા ન દેના” ઔર સુફહ (દર ગુઝર કરને) કા મતલબ હૈ : “સજા ન દેને કે સાથ સાથ મલામત ઔર ડાંટ ડપટ તક ન કરના”. “સુફહ” કા મરતબા “અફવ” સે ઊપર હૈ. (અલબુદદાતી ઘરિબ અલ્ફાઝ, 486/3)

હઝરતે યૂસુફ عَلَيْهِ السَّلَام ને અપને ભાઈયોં સે યેહી “સુફહ” (દર ગુઝર) કરતે હુવે ફરમાયા થા :

﴿لَا تُؤَيِّبُ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ﴾

તર્જમા : આજ તુમ પર કોઈ મલામત નહીં. (યુસુફ: 92)

ઔર ફત્હે મક્કા કે વક્ત નબિયે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને એહલે મક્કા સે યેહી “અફવો સુફહ” ફરમાયા થા, યુનાન્યે પેહલે આપ ને જુલ્મો સિતમ ઢાને વાલે કુફરારે મક્કા સે પૂછા : “આજ મેં તુમ સે કયા મુઆમલા કરને વાલા હૂં ?” ઉન્હોં ને જવાબ દિયા : أَنَا كَرِيْمٌ وَأَبْنُ أَمِّ كَرِيْمٍ આપ કરમ વાલે ભાઈ ઔર કરમ વાલે બાપ કે બેટે હૈં. ઈસ પર નબિયે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : لَا تُؤَيِّبُ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ “આજ તુમ પર કોઈ મલામત નહીં. જાઓ ! તુમ સખ આઝાદ હો.” (ઝરફાતી અલમુવાબ, 449/3)

છટા નુક્તા : આખરી બાત બતોરે ખાસ હમારે લિએ બહોત ઈમાન અફરોઝ ઔર હમારી ઝિન્દગિયોં કા રુખ બદલ દેને વાલી હૈ. વોહ યેહ હૈ કે અગર હમ યાહતે હૈં કે ખુદાવન્દે કરીમ હમેં મુઆફ કર દે તો હમ લોગોં કો મુઆફ કરના શુરૂઅ કર દેં. રેહમ કરને વાલે પર રહમાન રેહમ ફરમાતા હૈ, નર્મી કરને વાલોં પર ખુદા નર્મી કરતા હૈ, ગુસ્સા પીને વાલોં સે ખુદા અપના ગઝબ રોક લેતા હૈ, ભૂકોં કો ખિલાને વાલે કે દસ્તરખવાન મેં ખુદા બરકત ડાલ દેતા હૈ, ગરીબોં પર સદકા કરને વાલોં કે માલ મેં ખુદા વુસ્તત ડાલ દેતા હૈ, દૂસરોં કી મદદ કરને વાલે કી ખુદા મદદ ફરમાતા હૈ. હમ દૂસરોં કે લિએ ભલાઈ યાહને ઔર ખૈર પહુંચાને વાલે બન જાએ, રબ્બે કરીમ કી તરફ સે હમ પર ખૈર કી બારિશ બરસના શુરૂઅ હો જાએગી.

અલ્લાહ તઆલા હમેં સિદ્દીકે અકબર رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કી મુબારક સીરત કે સદકે નેક બનાએ.

أَمِينٌ بِجَاوِزِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

હટીસ શરીફ ઓર ઇસ કી શર્હ

હટીસ શરીફ ઓર ઇસ કી શર્હ

જાણી તબીબ મુતવજજોહ હાં !!!

વજહ સે મરીઝ કો મઝીદ અઝિય્યત વ તક્લીફ મેં મુબતલા કર દેતે હૈં. હમારી દુન્યા મેં ઈસ તરહ કે ચન્દ તબકાત બસતે હૈં આઈએ ! જાલી તબીબ બન કર ઈલાજ તજવીઝ કરને કે અસ્બાબ કે બારે મેં જાનતે હૈં :

① “શોહરત”કી તલબ ઈન્સાન સે બહોત કુછ કરવા દેતી હૈ, ચૂંકે કિસી કા કામચાલ ઈલાજ કરના ભી શોહરત કા એક ઝબરદસ્ત ઝરીઆ હૈ, ઈસી શોહરત કી ભૂક ઈન્સાન કો ઈલાજ બતા કર દાદ લેને પર ઉભારતી હૈ, વોહ અપને બારે મેં બુલન્દ બાંગ ઝૂટે દાવે કરના શુરૂ કર દેતા હૈ, બસા અવકાત તો શિક્ષાયાબ હોને વાલે મરીઝોં કી ઝૂટી તાદાદ લાખોં મેં બતા કર મુતાસ્સિર કરને કી કોશિશ કરતા હૈ, બાત ઈસી પર ખત્મ નહીં હોતી બલ્કે અપની ઝૂટી ડિઝિયોં

और ज़ाली सर्टीफ़िकेट के सहारे अपनी दुकान यमकाता रेलता है।

② “मालो दौलत की लालय” भी ऐसा करने पर उभारती है, बिल ખુસूस वोહ पसमांदा या तरक्की पज़ीर अलाके जहां अस्पताल की सहूलत मौजूद नहीं या बहोत दूर दूर है तो ऐसी सूरत में इस तरह के मकामात सोने की यिणिया साबित होतें हैं। ऐसे लोग उन मकामात पर अपनी ना तजरिबेकारी की वजह से कंई ज़ानों के ज़ियाअ (बरबाद होने) का सबब बनते हैं।

③ बाज़ अफ़राद को हर काम में कूदने और मुफ़्त के मश्वरे देने का शौक होता है ऐसे लोग अपनी आदत से मजबूर हो कर हर बीमारी का एलाज बताते फिरते हैं और उस तरीक़े एलाज को अपनाने पर इसरार भी करते हैं, कभी कभी तो ऐसे टोटके भी बता देते हैं जो मरज़ ભગાને के बज़ाए उस की शिदत बढ़ा देता है और उन के मश्वरे के गलत होने का अन्दाज़ा वक्त गुज़रने के बाद होता है। ऐसे मुशीरे बे तदबीर के तजवीज़ कर्दा एलाज से वोही नज़ात पा सकता है जिस की अक्ल હાજિર और शुज़िर जिन्दा हो।

④ बाज़ अफ़राद बतौर मज़ाक भी ખુદ साप्ता एलाज बता देते हैं जिस की वजह से ज़ानो माल का नुक़सान हो जाता है, ऐसे अफ़राद को इस हदीसे मुबारका से एब्रत હાસિલ करनी चाहिये।

⑤ बाज़ लोग मरीज़ से બુગ़्ज़ो कीना की वजह से उसे गलत दवाइयां बता देते हैं और दवाई के उलट्टे असरात देખ कर ખુश होतें हैं।

⑥ बाज़ लोगों को ईन्सानों पर तजरिबे करने का शौक होता है इसी शौक को वोह यूं पूरा करते हैं के तरह तरह की दवाइयों के इवाइएद व नुक़सानात ज़ानने के लिअ आम, सीधे साधे और भोले भाले लोगों पर तजरिबा करते हैं। उमूमन मेडीकल स्टोर वालों से लोग बीमारी बता कर दवा तलब करते हैं

वोह भी तजरिबे के शौक में डॉक्टर की ह्दिआयात के बग़ैर दवा दे देते हैं जिस के नताइज तकलीफ़ में एंजाई और ज़ान ज़ाने जैसी ભયાનક सूरत में निकलते हैं।

ज़ाली तबीब हर अस्ल बे रेहमी, एन्तेकामी मिज़ाज और इस तरह की कंई वुजूहात की पैदावार हैं लेहाज़ा हमें येह याद रખना चाहिये के ईस्लाम हमें रेहम हिली का हुक्म देता है युनान्ये, हदीसे कुदसी में है : **اَللّٰهُ** پاک ईरशाद इरमाता है : अगर तुम मेरी रेहमत चाहते हो तो मेरी मण्लूक पर रेहम करो।⁽⁴⁾ رَسُوْلُہِ لَاحَ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ने ईरशाद इरमाया : बेशक **اَللّٰهُ** پاک अपने रेहम करने वाले बन्दों पर ही रेहम इरमाता है।⁽⁵⁾ ईस्लाम हमें बे हिसी व बे रेहमी से बयाता है जैसा के हमारे नबी صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ने ईरशाद इरमाया : जो लोगों पर रेहम नहीं करता **اَللّٰهُ** پاک उस पर रेहम नहीं इरमाता।⁽⁶⁾

मरीज़ों पर रेहम का तकाज़ा येह है के हम किसी भी तरह गलत एलाज बताने के बज़ाए माहिर डॉक्टर से रुजूअ करने का मश्वरा दें, इस सिलसिले में मरीज़ पर आने वाली माली दुश्वारियों को भी हस्बे तौफ़ीक़ दूर करने की कोशिश करें और येह सब करते हुवे ऐसे अह्दाज़ ईस्तेमाल करने से बयें जो मरीज़ को घायल कर दें बल्के वोह लेहज़ा रभें जो उसे एलाज का कांईल और सहील डॉक्टर की ज़ानिब मांईल कर सके। हमारा येह रवैया ज़ाली तबीबों में कभी का सबब बनेगा۔ اِنَّ عَذَابَ

(1) ابن ماجہ، 4/103، حدیث: 3466

(2) دیت उस مال کو کہتے ہیں جو نفّس (جان) کے ہاتھ میں لاجیم ہوتا ہے۔ (بھارے شریعت، 3/830)

(3) اسعاف الحاجہ، ص 579، تحت الحدیث: 3466، اعلام الانام، 4/79 (4) مکارم الاخلاق للطبرانی، ص 326، حدیث: 41 (5) بخاری، 1/434، حدیث: 1284 (6) مسلم،

ص 975، حدیث: 2318۔

તમામ ઈન્સાન આદમ عليه السلام કી ઔલાદ હૈં લેકિન યેહ સબ બરાબર નહીં હૈં ક્યૂંકે **અલ્લાહ** પાક ને કિસી કો ઈમાન કી દૌલત અતા ફરમા કર દૂસરોં સે મુમતાઝ ફરમાયા ઔર ફિર એહલે ઈમાન મેં ભી કિસી કો ઈલ્મ તો કિસી કો તકવા ઓ પરહેઝગારી દે કર દૂસરોં પર ફઝીલત અતા ફરમાઈ. ફઝીલત કા યેહ સિલસિલા બઢ કર અફઝલિયત કો જા પહુંચતા હૈં ઈસી લિએ **અલ્લાહ** પાક ને મુખ્તલિફ મકબૂલ બન્દોં કો મુખ્તલિફ એતેબાર સે અફઝલિયત સે નવાઝા હૈં. નબિય્હે કરીમ صلى الله تعالى عليه وآله وسلم કે સહાબએ કિરામ رضي الله تعالى عنهم કો **અલ્લાહ** પાક ને દીગર અમ્બિયા કે અસ્હાબ સે અફઝલ બનાયા. સહાબએ કિરામ મેં ભી બાઝ કો બાઝ પર ફઝીલત અતા ફરમાઈ હૈં. ઈસ બાત પર ઉમ્મત કા ઈજમાઅ હૈં કે ખુલફા એ રાશિદીન તમામ સહાબા સે અફઝલ હૈં.

અકીદા : ઈમામે એહલે સુન્નત મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન رحمته الله تعالى عليه ફરમાતે હૈં : એહલે સુન્નત વ જમાઅત الله تعالى કા ઈજમાઅ હૈં કે મુર્સલીન صَلَوَاتُ اللهِ تَعَالَى وَتَسْلِيمُهُ عَلَيْهِمْ બશર رضوان الله تعالى عليهم તમામ મખ્લૂકે ઈલાહી સે અફઝલ હૈં, તમામ ઉમમે આલમ અવ્વલીનો આખરીન મેં કોઈ શખ્સ ઈન કી બુરુગી વ અઝમતો ઈઝ્ઝત વ વજાહત વ કબૂલો કરામત વ કુર્બો વિલાયત કો નહીં પહોંચતા.

મઝીદ ફરમાયા : ફિર ઈન કી બાહમ તરતીબ યૂં હૈં કે સબ સે અફઝલ સિદીકે અકબર, ફિર ફાઝકે આઝમ, ફિર ઉસ્માને ગની, ફિર મૌલા અલી رضي الله تعالى عنهم.⁽¹⁾

અફઝલિયત કા મસ્અલા કતઈ હૈં : ઈમામે એહલે સુન્નત ઈમામ અહમદ રઝા ખાન رحمته الله تعالى عليه ફરમાતે હૈં : (હઝરતે સિદીકો ઉમર કી અફઝલિયત પર) જબ ઈજમા એ કતઈ હુવા તો ઈસ કે મફાદ યાની તફઝીલે શૈખૈન કી કતઈયત મેં ક્યા કલામ રહા ? હમારા ઔર હમારે મશાઈખે તરીકતો શરીઅત કા યેહી મઝહબ હૈં.⁽²⁾

મસ્અલએ અફઝલિયત બાબે અકાઈદ સે હૈં : આલા હઝરત رحمته الله تعالى عليه લિખતે હૈં : બિલ જુમ્લા મસ્અલએ અફઝલિયત હરગિઝ બાબે ફઝાઈલ સે નહીં જિસ મેં જુઆફ (ઝઈફ હદીસે) સુન સકેં બલકે મવાકિફ વ શર્હે મવાકિફ મેં તો

અમ્બિયા ઓ રસુલ કે બાદ સબ સે અફઝલ હસ્તી

 મુહમ્મદ અદનાન વિશ્વી અતારી મદની

તસરીહ કી, કે બાબે અકાઈદ સે હૈં ઔર ઈસ મેં આહાદ સિહાહ (સહીહ લેકિન ખબરે વાહિદ રિવાયતે) ભી ના મસ્મૂઅ.⁽³⁾

જલીલુલ કદ્ર હનફી મોહદિસ હઝરતે ઈમામ અબૂ જાફર અહમદ બિન મુહમ્મદ તહાવી رحمته الله تعالى عليه (વફાત : 321 હિ) ફરમાતે હૈં : وَتُحِبُّتِ الْخَلَافَةَ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَوْلَايَ بِكُنْ الصَّدِيقَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَفْصِيلًا لَهُ وَتَقْدِيمًا عَلَى جَمِيعِ الْأُمَّةِ، ثُمَّ لِعَمْرَيْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، ثُمَّ لِعُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، ثُمَّ لِعَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ યાની હમ રસૂલુલ્લાહ صلى الله تعالى عليه وآله وسلم કે બાદ સબ સે પેહલે હઝરતે અબૂ બક સિદીક رضي الله تعالى عنه કી ખિલાફત સાબિત કરતે હૈં ઈસ વજહ સે કે આપ કો તમામ ઉમ્મત પર અફઝલિયત વ સબકત હાસિલ હૈં, ફિર ઈન કે બાદ હઝરતે ઉમર ફાઝક, ફિર હઝરતે ઉસ્માન બિન અફફાન, ફિર હઝરતે અલિય્યુલ મુર્તઝા اجمعين رضي الله عنهم કે લિએ ખિલાફત સાબિત કરતે હૈં.⁽⁴⁾

ઉમ્મત મેં સબ સે બેહતર : એક દિન નબિય્હે અકરમ صلى الله تعالى عليه وآله وسلم ને ખુતબા ઈરશાદ ફરમાયા ઔર ફિર તવજજોહ ફરમાઈ તો હઝરતે અબૂ બક સિદીક નઝર ન આએ તો આપ ને ઉન કા નામ લે કર દો બાર પુકારા. ફિર ઈરશાદ ફરમાયા : બેશક રૂહુલ કુદસ જિબ્રીલે અમીન عليه السلام ને અભી મુઝે ખબર દી કે આપ કે બાદ આપ કી ઉમ્મત મેં સબ સે બેહતર અબૂ બક સિદીક હૈં.⁽⁵⁾

અફઝલિયતે સિદ્દીકે અકબર બ ઝમાને મૌલા

અલી : જિગર ગોશએ અલિયુલ મુર્તઝા હઝરતે મુહમ્મદ બિન હનફિયા رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ ફરમાતે હેં : મેં ને અપને વાલિદ હઝરતે અલી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ સે પૂછા : નબિયે કરીમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લે અલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમ કે બાદ સબ સે અફઝલ કૌન હૈ ? ઈરશાદ ફરમાયા : અબૂ બક. મેં ને પૂછા : ફિર કૌન ? ઈરશાદ ફરમાયા : ઉમર. મુઝે અન્દેશા હુવા કે અગર મેં ને દોબારા પૂછા કે ફિર કૌન ? તો શાયદ આપ હઝરતે ઉસ્માન કા નામ લે લેંગે, ઈસ લિએ મેં ને ફૌરન કહા : હઝરતે ઉમર કે બાદ તો આપ હી સબ સે અફઝલ હેં ? ઈરશાદ ફરમાયા : મેં તો એક આમ સા આદમી હું. (6)

જિસે સહાબએ કિરામ અફઝલ સમઝતે : હઝરતે અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ ફરમાતે હેં : હમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લે અલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમ કે ઝમાને મેં હઝરતે અબૂ બક રસૂલુલ્લાહ સલ્લે અલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમ કો સબ સે અફઝલ શુમાર કરતે થે, ઈન કે બાદ હઝરતે ઉમર બિન ખત્તાબ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ કો ઔર ઈન કે બાદ હઝરતે ઉસ્માન બિન અફફાન رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ કો. (7)

ચૂંકે સહાબએ કિરામ હઝરતે સિદ્દીકે અકબર કી અફઝલિયત કે કાઈલ થે ઈસી લિએ બળે બળે અઈમ્મા ભી ઈસ અકીદે પર કારબન્દ થે જેસા કે હઝરતે ઈમામે આઝમ અબૂ હનીફા, હઝરતે ઈમામ શાફેઈ, હઝરતે ઈમામ માલિક રહીમે સિદ્દીકે અકબર કો અફઝલ માનતે થે જેસા કે હઝરતે ઈમામે આઝમ નોમાન બિન સાબિત رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ ફરમાતે હેં : અમ્બિયાએ કિરામ કે બાદ તમામ લોગોં સે અફઝલ હઝરતે અબૂ બક સિદ્દીક રહીમે સલ્લે અલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમ હેં, ફિર ઉમર બિન ખત્તાબ, ફિર ઉસ્માન બિન અફફાન રુન્નૌરૈન, ફિર અલી ઈબ્ને અબી તાલિબ રહીમે સલ્લે અલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમ હેં. (8)

હઝરતે ઈમામ મુહમ્મદ બિન ઈદરીસ શાફેઈ રહીમે સલ્લે અલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમ ફરમાતે હેં : તમામ સહાબએ કિરામ ઔર તાબેઈને ઈઝ્ઝામ કા ઈસ બાત પર ઈજમાઅ હૈ કે તમામ ઉમ્મત સે અફઝલ હઝરતે અબૂ બક સિદ્દીક રહીમે સલ્લે અલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમ હેં, ફિર હઝરતે ઉમર, ફિર હઝરતે ઉસ્માન બિન અફફાન, ફિર હઝરતે અલિયુલ મુર્તઝા રહીમે સલ્લે અલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમ હેં. (9)

હઝરતે ઈમામ માલિક રહીમે સલ્લે અલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમ સે પૂછા ગયા : અમ્બિયા એ કિરામ કે બાદ લોગોં મેં સબ સે અફઝલ કૌન

હૈ ? ફરમાયા : હઝરતે અબૂ બક સિદ્દીક, ફિર હઝરતે ઉમર ફારુક. (10)

હઝરતે શૈખ તકિયુદીન رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ ફરમાતે હેં :
إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَفْضَلُ مِنْ سَائِرِ الْأُمَّةِ الْمُحَمَّدِيَّةِ وَسَائِرِ أُمَّةٍ وَأَصْحَابِهِمْ
إِنَّهُ كَانَ مُلَازِمًا لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بِالصَّبْرِ يَفْقَهُ لُزُومَ الظِّلِّ لِلشَّائِخِ
حَتَّى فِي مِثْقَالِ الْأَنْبِيَاءِ وَلِذَلِكَ كَانَ أَكْبَرُ مَنْ صَدَّقَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
يَانِي હઝરતે અબૂ બક સિદ્દીક રહીમે સલ્લે અલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમ તમામ ઉમ્મતે મુહમ્મદિયા સે ઔર તમામ અમ્બિયા કી સારી ઉમ્મતોં ઔર ઈન કે અસ્હાબ સે અફઝલ હેં, ક્યૂંકે આપ રસૂલુલ્લાહ સલ્લે અલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમ કે સાથ ઈસ તરહ લાઝિમ થે જિસ તરહ સાયા જિસ્મ કે સાથ લાઝિમ હોતા હૈ હતાકે મીસાકે અમ્બિયા મેં ઔર ઈસી લિએ આપ ને સબ સે પેહલે નબિયે કરીમ રસૂલુલ્લાહ સલ્લે અલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમ કી તસ્દીક ફરમાઈ. (11)

શારેહે બુખારી હઝરતે અલ્લામા ઈબ્ને હજર અસ્કલાની રહીમે સલ્લે અલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમ ફરમાતે હેં :

إِنَّ الْأَجْنَاعَ انْقَعَدَ بَيْنَ أَهْلِ
السُّنَّةِ أَنَّ تَرْتَبِيَهُمْ فِي الْفَضْلِ كَتَرْتَبِيَهُمْ فِي الْخِلَافَةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَجْمَعِينَ
યાની એહલે સુન્નાત વ જમાઅત કે દરમિયાન ઈસ બાત પર ઈજમાઅ હૈ કે ખુલફા એ રાશિદીન મેં ફઝીલત ઉસી તરતીબ સે હૈ જિસ તરતીબ સે ખિલાફત હૈ. (12)

(1) فتاوى رضوي، 2/478 (2) مطلع القريين في اباية سبعة العرين، ص 81
(3) فتاوى رضوي، 5/581 (4) متن العقيدة الطحاوية، ص 29 (5) معجم اوسط، 18/5
حديث: 6448 (6) بخاري، 2/522، حديث: 3671 (7) بخاري، 2/518،
حديث: 3655 (8) شرح فقه اكير، ص 91 (9) فتح الباري، 8/15 (10) الصواعق
المرقمة، ص 57 (11) البواقيت والجواهر، 2/329، فتح الباري، 7/29،
تحت الحديث: 3678-

તલફુઝ દુરસ્ત કીજિએ

Correct Your Pronunciation

ગલત તલફુઝ	સહીહ તલફુઝ
તલામ્મા	તલામિઝા
તલખ	તલખ
તવકકલ-તવકલ	તવકકુલ
સબૂત	સુબૂત
જલૂસ	જુલૂસ

(ઉદ્દ લુગત જિલ્દ, 5-6)

મદની મુઝાકરે

કે સવાલ જવાબ

શૈખે તરીકત અમીરે એહલે સુન્નાત, બાનિએ દાવતે ઇસ્લામી, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી રઝવી رحمۃ اللہ علیہ મદની મુઝાકરોં મેં અકાઈદ, ઇબાદાત ઓર મુઆમલાત કે મુતઅલ્લિક કિએજાને વાલે સવાલાત કે જવાબાત અતા ફરમાતે હેં, ઉન મેં સે 10 સુવાલાત વ જવાબાત ઝરૂરી તરમીમ કે સાથ યહાં દર્જ કિએજા રહે હેં

1 એલાને નબુવ્વત સે પેહલે કે દોસ્ત

સવાલ : क्या प्यारे नबी صلى الله تعالى عليه وآله وسلم के सेवाने नबुव्वत से पेहले भी हजरते अबू बक सिद्दीक رضي الله تعالى عنه आप के साथ थे ?

જવાબ : હઝરતે સૈયદના સિદ્દીકે અકબર رضي الله تعالى عنه કા સરકારે મદીના صلى الله تعالى عليه وآله وسلم કે સાથ એલાને નબુવ્વત સે પેહલે ભી દોસ્તાના તઅલ્લુક થા. જબ પ્યારે આકા صلى الله تعالى عليه وآله وسلم ને એલાને નબુવ્વત કે બાદ ઇન્હેં ઇસ્લામ કી દાવત દી તો ઇન્હોં ને ફૌરન ઇસ્લામ કબૂલ કર લિયા. (الرياض النضرية: 1/ 84) હઝરતે સૈયદના સિદ્દીકે અકબર رضي الله تعالى عنه ને ઝિન્દગી મેં કભી ભી બુત પરસ્તી નહીં કી થી. (ફતાવા રઝવિયા, 28 / 458, મદની મુઝાકરા, 4 મુહર્રમુલ હરામ 1441 હિ.)

2 અબૂ બક નામ કા સહીહ તલફ્ફુઝ કયા હૈ ?

સવાલ : सहीद तलफ्फुज कया है ? अबू बक या अबू बकर ?

જવાબ : સહીહ તલફ્ફુઝ અબૂ બક (أَبُو بَكْرٍ) હૈ. બહોત સારે અલ્ફાઝ એસે હેં જિન કા આમ લોગ સહીહ તલફ્ફુઝ અદા નહીં કરતે. જૈસે ઝિક ઓર ફિક કો ઝિકર ઓર ફિકર, કબ્ર કો કબર, કુરઆન (الْقُرْآن) શરીફ કો કુરાન શરીફ, سُبْحَانَ اللَّهِ કો الْحَمْدُ لِلَّهِ ઓર الْحَمْدُ لِلَّهِ કો سَامِعَ عَلَيْكُمْ યા أَكُوُّ بِاللَّهِ વગૈરા બોલતે હેં. ઇસી તરહ بِسْمِ اللَّهِ ભી સહીહ નહીં પઢતે. હાલાંકે યેહ સબ દીની અલ્ફાઝ વ અઝકાર હેં. ઇન કા સહીહ તલફ્ફુઝ અદા કરના ઝરૂરી હૈ ઓર યેહ સીખને સે હી

આએગા. **અલ્લાહ** પાક હમ કો અઘ્ઘા ઓર સહીહ કર દે. (મદની મુઝાકરા, 4 મુહર્રમુલ હરામ 1441 હિ.)

3 ખ્વાજા ગરીબ નવાઝ ને કિતને દિન કા ચિલ્લા કિયા ?

સવાલ : ખ्वाजा मोईनुद्दीन गिश्ती अजमेरी رحمۃ اللہ علیہ ને કિતને દિન કા ચિલ્લા કાટા થા ?

જવાબ : “ચિલ્લા” કે લફ્ઝી માના હેં : ચાલીસ દિન કા અસા, ચાલીસ દિન કા અમલ વગૈરા ઓર જહાં કિસી બુઝુર્ગ ને ચિલ્લા કશી કી હો ઉસ જગહ કો ભી “ચિલ્લા” બોલતે હેં. બહર હાલ ખ્વાજા ગરીબ નવાઝ ને દાતા દરબાર મેં ચિલ્લા કિયા યાની ઇબાદત ફરમાઈ યેહ તો કિતાબોં મેં લિખા ઓર યાદગાર કે તૌર પર ઉસ જગહ પર આપ કા “ચિલ્લા” ભી બના હુવા હૈ લેકિન યેહ ઇબાદત કિતને દિન કી હૈ ઇસ કી સરાહત કિસી સીરત કી કિતાબ મેં લિખી હુઈ હોગી લેકિન મુઝે માલૂમ નહીં.

(મદની મુઝાકરા, 21 જુમાદલ ઉખરા 1441 હિ.)

4 ગરીબ નવાઝ કા માના કયા હૈ ?

સવાલ : आप को रजब का महीना मुबारक हो. येह ईरशाद फरमाईअे के गरीब नवाज के क्या माना है ?

જવાબ : આપ કો ભી રજબ કા મહીના મુબારક હો, “ગરીબ નવાઝ” કા માના હૈ : ગરીબોં કો નવાઝને વાલા, ગરીબોં પર સખાવતોં કે દરવાઝે ખોલને વાલા ઓર ઇન કી ઝોલિયાં ભરને વાલા. اللهم હમારે ખ્વાજાએ ખ્વાજગાન હુઝૂર ગરીબ

નવાઝ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَىٰ ગરીબોં કો નવાઝને વાલે ઔર સખાવતોં સે માલામાલ કરને વાલે હેં.

(મદની મુઝાકરા, 21 જુમાદલ ઉખરા 1441 હિ.)

5 અજમેર શરીફ કા સફર ઔર મન્કબત ખ્વાની

સવાલ : ક્યા આપ કી ખ્વાજા ગરીબ નવાઝ رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَىٰ કી બારગાહ મેં કભી હાઝિરી હુઈ હૈ ?

જવાબ : ﷺ મુઝે અજમેર શરીફ કા સફર નસીબ હુવા હૈ ઔર વહાં ખ્વાજા સાહિબ કી મન્કબત અર્ઝ કરને કી ભી સઆદત મિલી હૈ.

(મદની મુઝાકરા, 21 જુમાદલ ઉખરા 1441 હિ.)

6 રજબુલ મુરજજબ કો અલ્લાહ કા મહીના

ક્યૂં કહા જાતા હૈ ?

સવાલ : રજબુલ મુરજજબ કો ﷻ કા મહીના ક્યૂં કહા જાતા હૈ ?

જવાબ : રજબુલ મુરજજબ કો ﷻ કા મહીના ઈસ લિએ કહા જાતા હૈ કે મેરે આકા صَلَّی اللَّهُ تَعَالَىٰ عَلَیْهِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઈસ કો શહરુલ્લાહ યાની ﷻ પાક કા મહીના ફરમાયા હૈ, ઈસી લિએ હમ ભી ﷻ કા મહીના કેહતે હેં. પ્યારે આકા صَلَّی اللَّهُ تَعَالَىٰ عَلَیْهِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા હૈ કે શાબાન મેરા મહીના હૈ. (3813: حدیث, 374/3, شعب الایمان) તો હમ શાબાન કો આકા કા મહીના બોલતે હેં.

(મદની મુઝાકરા, 21 જુમાદલ ઉખરા 1441 હિ.)

7 માહે રજબ મેં દુરૂદ વ ઈસ્તિગફાર કી

કસરત કીજિએ

સવાલ : સુના હૈ માહે રજબ મેં ઈસ્તિગફાર કરના ચાહિએ, આપ યેહ ઈરશાદ ફરમાઈએ કે ઈસ માહે મુબારક મેં દુરૂદ પાક કિતના પઢા જાએ ઔર ઈસ્તિગફાર કિતના પઢા જાએ ?

જવાબ : રજબુલ મુરજજબ કે મહીને મેં ઈસ્તિગફાર ભી કરેં ઔર દુરૂદ શરીફ ભી પઢેં. અગર હમ ફુઝૂલ બાતોં કો છોળ કર કસરત સે દુરૂદ શરીફ પઢને વાલે બન જાએં તો હમારે પાસ વક્ત હી વક્ત હોગા, ખૂબ ઈસ્તિગફાર ભી કરેં ઔર દુરૂદ શરીફ ભી પઢેં. (મદની મુઝાકરા, યકુમ રજબુલ મુરજજબ 1441 હિ.)

8 હસદ કા ઈલાજ

સવાલ : અગર કિસી કે પાસ માલ દેખ કર ખુદ બ ખુદ હસદ હો જાએ તો ઈસ કા ક્યા ઈલાજ હૈ ?

જવાબ : દિલ મેં હસદ કી કેફિયત પૈદા હો તો બન્દા ઈસ કો ટાલે, યેહ ઝેહન બના લેના કે ફુલાં કી નેમત ચલી જાએ “હસદ” હૈ ઔર અગર યેહ ઝેહન બનતા હૈ કે ﷻ પાક ને ફુલાં કો કેસા નવાઝા હૈ, કાશ ! મેં ભી ઐસા હો જાઊં, તો યેહ “રશક” હૈ જિસે અરબી મેં ગિબતા કેહતે હેં ઔર યેહ જાઈઝ હૈ. (احیاء العلوم، 234/3، 235 ملتقطاً)

(મદની મુઝાકરા, યકુમ રબીઉલ આખર 1441 હિ.)

9 મખસૂસ ચીઝોં પર નિયાઝ દિલાને કા હુકમ

સવાલ : મુહર્રમુલ હરામ મેં લોગ ખિચળે પર, 15 શાબાનુલ મુઅઝ્ઝમ કો હલ્વે પર ઔર ઈમામ જાફર સાદિક رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَىٰ કે ઉર્સ કે સિલસિલે મેં ફૂંડે પર નિયાઝ દિલાતે હેં. ક્યા ઈન ચીઝોં કે ઈલાવા કિસી ઔર ચીઝ પર નિયાઝ નહીં હો સક્તી ?

જવાબ : યેહ ચીઝેં Fix (મુકરર) નહીં હેં, ઈન કે ઈલાવા દીગર ચીઝોં પર ભી નિયાઝ દિલાઈ જા સક્તી હૈ. લેકિન અગર કોઈ સિર્ફ ઈન્દી ચીઝોં પર નિયાઝ દિલાતા હૈ તો ઈસે નાજાઈઝ નહીં કેહ સક્તે, ક્યૂંકે શરીઅત ને ઈન ચીઝોં કો હલાલ કહા હૈ. જૈસે અગર કોઈ સુબહ નાશ્તે મેં અન્ડા આમલેટ ઔર રોટી, દોપહર કો ગોશ્ત ઔર ચાવલ જબ કે રાત કો ખિચળી ખાતા હો ઔર યેહી બરસોં સે ઉસ કા મામૂલ હો તો ઈસે નાજાઈઝ નહીં કહા જા સક્તા, ક્યૂંકે યેહ સબ ચીઝેં હલાલ હેં.

(મદની મુઝાકરા, 4 મુહર્રમુલ હરામ 1441 હિ.)

10 અચ્છા ગુમાન ન બન પાએ તો ક્યા કરેં ?

સવાલ : બાઝ અવકાત આપસ મેં ઐસી બાત હો જાતી હૈ કે અચ્છા ગુમાન બન હી નહીં પાતા તો અબ ક્યા કરેં ?

જવાબ : ઝબરદસ્તી અચ્છા ગુમાન બનાએં ઔર જો બદ ગુમાની પૈદા હો રહી હો ઉસે ઝબાન પર ન લાએં વરના ફસંગે.

(મદની મુઝાકરા, યકુમ રબીઉલ આખર 1441 હિ.)

દારુલ ઈફતા એહલે સુન્નાત

દારુલ ઈફતા એહલે સુન્નાત (દાવતે ઈસ્લામી) મુસલમાનોં કી શરઈ રાહનુમાઈ મેં મસરૂફે અમલ હે. તહરીરી, ઝબાની, ફોન ઓર દીગર ઝરાએઅ સે મુલક વ બૈરુને મુલક સે હઝારહા મુસલમાન શરઈ મસાઈલ દરયાફત કરતે હૈં, જિન મેં સે ચાર મુન્તાબબ ફતાવા ઝૈલ મેં દર્જ કિએ જા રહે હૈં :

❶ ફર્ઝ નમાઝ કે દૌરાન અગર જમાઅત શુરૂઅ હો જાએ તો ?

સવાલ : કયા ફરમાતે હૈં ઉલમા એ કિરામ ઈસ મસ્અલે કે બારે મેં કે એક શાખ્સ મસ્જિદ મેં અપની ફર્ઝ નમાઝ પઢ રહા હો ઓર જમાઅત ખળી હો જાએ તો ઉસ મેં કબ શરીક હો, તફસીલન બતા દે ?

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اَللّهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ
ઈસ કી મુન્દરજાએ ઝૈલ ચન્દ સૂરતે હૈં :

❶ અગર પેહલી રકઅત મેં હૈ ઓર જમાઅત શુરૂઅ હુઈ તો ખળે ખળે એક સલામ કે સાથ નમાઝ તોળ દે ઓર જમાઅત મેં શામિલ હો જાએ.

❷ અગર પેહલી રકઅત કા સજદા કર લિયા ઓર જમાઅત શુરૂઅ હુઈ તો ફજા ઓર મગરિબ મેં સજદોં કે બાદ એક સલામ કે સાથ નમાઝ તોળ દે ઓર જમાઅત મેં શામિલ હો જાએ ઓર ઝોહર, અસ્ર ઓર ઈશા મેં દો રકઅતેં મુકમ્મલ કર કે જમાઅત મેં શામિલ હો જાએ. ❸ અગર દૂસરી રકઅત કા સજદા કર લિયા ઓર જમાઅત શુરૂઅ હુઈ તો ફજા ઓર મગરિબ મેં નમાઝ મુકમ્મલ કરે ઓર જમાઅત મેં શામિલ ન હો ઓર ઝોહર, અસ્ર ઓર ઈશા મેં દો રકઅતેં મુકમ્મલ કર કે જમાઅત મેં શામિલ હો.

❹ અગર તીસરી રકઅત મેં હૈ ઓર જમાઅત ખળી હુઈ તો ઝોહર, અસ્ર ઓર ઈશા મેં તો ખળે ખળે એક

સલામ કે સાથ નમાઝ તોળ દે ઓર જમાઅત મેં શામિલ હો ઓર મગરિબ મેં નમાઝ પૂરી પઢે ઓર જમાઅત મેં શામિલ ન હો. ❺ અગર તીસરી રકઅત કા સજદા કર લિયા ઓર જમાઅત શુરૂઅ હુઈ તો ઝોહર ઓર ઈશા મેં ચાર રકઅતેં મુકમ્મલ કર કે નફલ કી નિયત સે જમાઅત મેં શામિલ હો ઓર અસ્ર મેં ચાર રકઅતેં મુકમ્મલ કરે ઓર જમાઅત મેં શામિલ ન હો કે અસ્ર કે બાદ નફલ જાઈઝ નહીં.

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُوْلُهُ اَعْلَمُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

❷ મેડીકલ કે તલબા કા ઈન્સાની લાશોં પર તજરિબા (Experiment) કરના કેસા ?

સવાલ : કયા ફરમાતે હૈં ઉલમા એ કિરામ ઈસ મસ્અલે કે બારે મેં કે મેડીકલ કે તલબા સીખને કે લિએ ઈન્સાની લાશોં પે તજરિબાત (Experiment) કરતે હૈં. ઈન કા યેહ તજરિબાત કરના કેસા હૈ ?

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اَللّهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

સીખને કે લિએ ઈન્સાની લાશોં પર તજરિબાત કરના નાજાઈઝ વ હરામ ઓર ગુનાહ હૈ ક્યૂંકે યેહ મૈયત કો તક્લીફ દેના હૈ કે જિસ તરહ ઝિન્દા ઈન્સાન કો તક્લીફ હોતી હૈ ઈસી તરહ મુર્દે કો ભી તક્લીફ હોતી હૈ. ઓર ઈસ મેં મૈયત કી તૌહીન વ તઝલીલ ભી હૈ કે મરને કે બાદ ભી ઈન્સાન કી તાઝીમો તકરીમ બાકી રેહતી હૈ. ઈસ કી તૌહીન કી

ઇજાજત નહીં. નીઝ યેહ ઈન્સાન કા મુસ્લા કરના હૈ જો કે નાજાઈઝ હૈ કે અહાદીસે મુબારકા મેં હર્બી કાફિર કા ભી દૌરાને જંગ મુસ્લા કરને સે મન્અ ફરમાયા ગયા. નીઝ ઈસ તરહ મૈયત કી તજહીઝો તદફીન મેં બિલા વજહ કી તાખીર હૈ જો કે મમનૂઅ હૈ.

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُوْلُهُ اَعْلَمُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

3 કંપની મેનેજર કા માલ નિકાલને કે લિએ દૂસરોં સે કમીશન લેના કેસા ?

સવાલ : કયા ફરમાતે હૈં ઉલમા એ કિરામ ઈસ મસ્અલે કે બારે મેં કે મેં મુખ્તલિફ કંપનિયોં મેં માલ દેતા હૂં તો કંપની કે મેનેજર હમ સે ડીલ કરતે હૈં ઔર વોહ કેહતે હૈં કે અગર અપના માલ નિકલવાના હૈ તો હમેં ભી કુછ કમીશન દો વરના હમ ઈસ માલ મેં નુક્સ વગૈરા બતા કે રોક દેંગે હાલાંકે મેનેજર કંપની સે ઈસી કામ કી તનખ્વાહ (પગાર) લેતા હૈ કે મેનેજર હર વોહ માલ જો કંપની કે મુતઅલ્લિક ઔર ઈસ કે લિએ નફઅ બખ્શ ઔર ઈસ કે વારે (નફઅ) મેં હો ઉસે પાસ કરે, તો ઉસ કા ઔસા કરના કેસા ઔર ઉસ કો પૈસે દેના કેસા ? ઈસ કા શરઈ હુકમ કયા હૈ ?

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَلْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِکِ الْوَهَّابِ اَللّٰهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

માલ ઓકે (OK) કરના, પાસ કરના મેનેજરોં કે ઈજારે મેં શામિલ હૈ લેહાઝા ઈન પર લાઝિમ હૈ કે યેહ દિયાનતદારી કે સાથ દુરુસ્ત માલ કો પાસ કરે ઔર નાદુરુસ્ત માલ કો રિજેક્ટ કર દે. જો માલ ઓકે હોને કે લિએ ઈન કે પાસ આએગા ઉસ કી દો સૂરતેં હોંગી :

1 યા તો વોહ માલ નાદુરુસ્ત હોગા.

2 યા દુરુસ્ત હોગા.

1 જો નાદુરુસ્ત હૈ ઉસ કો કસ્દન (જાનબૂઝ કર) પાસ કરના અપને ઓહદે સે ખિયાનત, ઝૂટ ઔર અપની કંપની કો ધોકા દેના હૈ ઔર યેહ સબ નાજાઈઝો હરામ ઔર અગર પૈસે લે કર ઔસે માલ કો પાસ કરેગા તો યેહ રિશ્વત હોગી કે માલ પાસ કરવાને વાલા અપના કામ નિકલવાને કે લિએ પૈસે દે રહા હૈ ઔર યેહ લે રહા હૈ ઔર રિશ્વત દેના લેના બાઈસે લાનત, નાજાઈઝો હરામ હૈ.

2 જો દુરુસ્ત માલ હૈ વોહ ઔસા હૈ કે કંપની કે મુતઅલ્લિક હૈ, ઈસ કે લિએ નફઅ બખ્શ હૈ

ઔર ઈસ કે વારે મેં ભી હૈ. ઉસે પાસ કરને કે લિએ પૈસે લેના ભી રિશ્વત હૈ. મઝીદ યેહ કે મઝકૂરા ઔસાફ વાલા માલ પાસ કરને પર ઈન કા ઈજારા હૈ તો યેહ કામ દિયાનતદારી સે કરના વૈસે હી ઈન પર વાજિબ હૈ, ઔર અપના વાજિબ અદા કરને કે લિએ પૈસે વુસૂલ કરના જાઈઝ નહીં હૈ. ઈસી તરહ માલ તો દુરુસ્ત હૈ લેકિન કંપની કો દુરુસ્ત માલ દેને વાલે ઝિયાદા હૈં, ઔર માલ દેને વાલા યેહ ચાહતા હૈ કે મેરા માલ પેહલે નિકલ જાએ યા ઈન મેં સે મેરા હી માલ લિયા જાએ, ઈસ લિએ મેનેજર કો પૈસે દેતા હૈ તો યેહ ભી પેહલી સૂરત મેં દાખિલ હોગા કે અબ વોહ જો પૈસે દે રહા હૈ અપના કામ નિકલવાને કે લિએ હૈં ઔર યેહ ભી રિશ્વત હૈ.

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُوْلُهُ اَعْلَمُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

4 સ્મગલ શુદા મોબાઈલ કી ખરીદો ફરોખ્ત કરના કેસા ?

સવાલ : કયા ફરમાતે હૈં ઉલમા એ દીન વ મુફિતયાને શરએ મતીન ઈસ બારે મેં કે મોબાઈલ કી એક માર્કેટ મેં સ્મગલ શુદા મોબાઈલ આતે હૈં જબ યેહ મોબાઈલ માર્કેટ મેં આ જાતે હૈં તો ઈન પર કાનૂની સપ્તી નહીં હોતી ઔર ઈન કી ખરીદો ફરોખ્ત સરે આમ હોતી હૈ ઔર કાનૂન નાફિઝ કરને વાલે ઈદારોં કી તરફ સે કાનૂની તૌર પર પકળ વગૈરા નહીં હોતી. ઈન મોબાઈલ કો ખરીદના ઔર બેચના જાઈઝ હૈ યા નહીં ?

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَلْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِکِ الْوَهَّابِ اَللّٰهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

જવાબ : સ્મગલિંગ કરના નાજાઈઝ હૈ કયૂંકે યેહ ગૈર કાનૂની હૈ ઔર પકળે જાને કી સૂરત મેં બળી ઝિલ્લત ઔર રુસ્વાઈ કા સામના કરના પળતા હૈ. અપને આપ કો ઝિલ્લત ઔર હલાકત પર પેશ કરને સે રબ્બે કદીર ને મન્અ ફરમાયા હૈ.

માર્કેટ મેં મોબાઈલ આને કે બાદ ઈસ કી સરે આમ ખરીદો ફરોખ્ત મેં અગર વાકેઈ કાનૂની સપ્તી ઔર ગિરફત નહીં હોતી તો ઈસ કી ખરીદો ફરોખ્ત મેં શરઅન હરજ નહીં.

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُوْلُهُ اَعْلَمُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

ગુજરાત શુભારે કે મઝમૂન સે પૈવસ્તા

કુછ નેકિયાં કમા લે

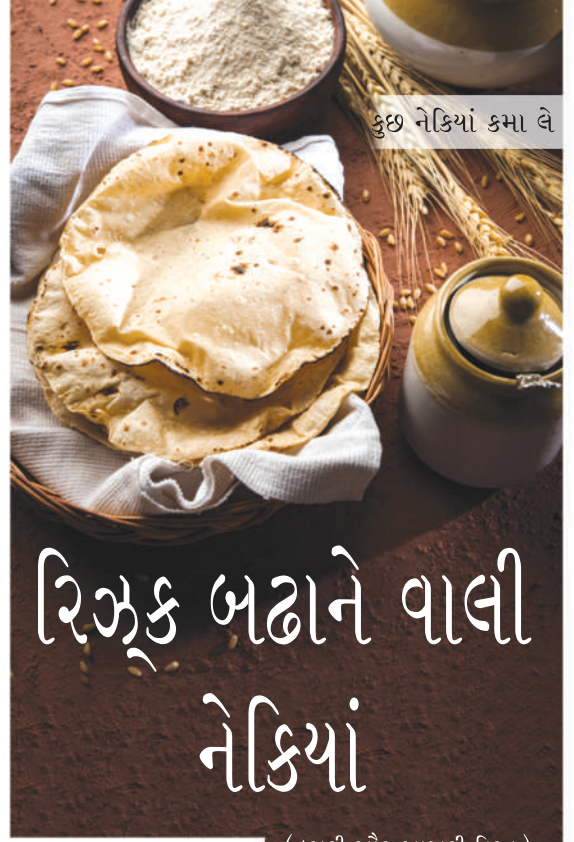
4 જબ હઝરતે સૈયદના આદમ ﷺ ને ઝમીન પર જલ્વા ફરમા હુવે તો આપ ﷺ ને બૈતુલ્લાહ શરીફ કે સાત ચક્કર લગાએ, ફિર દો રક્ઝત નમાઝ પઢ કર અલ્લાહ પાક કી બારગાહ મેં ઈસ તરહ દુઆ કી :

اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ سِرِّي، وَعَلَانِيَتِي فَأَقْبِلْ مَعْرَظِي، وَتَعْلَمُ حَاجَتِي فَأَعْطِنِي سَوْلاً، وَتَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي فَأَغْنِنِي عَنْهُ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ إِيَّاهُ أَيُّهَا الشَّيْءُ قَلْبِي، وَيَقِينًا صَادِقًا حَقِّي أَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يُصِيبُنِي إِلَّا مَا كَتَبْتَ لِي، وَرِضًا بِمَا قَسَمْتَ لِي

તર્જમા : ઐ અલ્લાહ ! તૂ મેરે ઝાહિરો બાતિન કો જાનતા હૈ, મેરી માઝેરત કબૂલ ફરમા લે ઔર તૂ મેરી હાજત ભી જાનતા હૈ લેહાઝા વોહ ભી પૂરી ફરમા દે ઔર તૂ જાનતા હૈ જો કુછ મેરે દિલ મેં હૈ પસ મેરે ગુનાહોં કો બખ્શ દે. ઐ અલ્લાહ ! મૈં તુઝ સે ઐસે ઈમાન ઔર યકીને સાદિક કા સવાલ કરતા હૂં જો મેરે દિલ મેં બસ જાએ યહાં તક કે મૈં યકીન કર લૂં કે મુઝે વોહી તક્લીફ પહુંચ સક્તી હૈ જો તૂ ને મેરે લિએ લિખ દી હૈ ઔર ઉસ પર રાઝી રેહને કા સવાલ કરતા હૂં જિસ કા તૂ ને મેરે બારે મેં ફૈસલા ફરમા દિયા હૈ.

તો અલ્લાહ પાક ને આપ ﷺ કી જાનિબ વહી ફરમાઈ : “ઐ આદમ ! તેરી ઔલાદ મેં સે જો શખ્સ ભી યેહ દુઆ કરેગા મૈં ઉસ કે ગમ વ અલમ ઔર તંગી દૂર કર દૂંગા, ઉસ કે દિલ સે ફક કા ગમ નિકાલ કર ઉસે બે નિયાઝ કર દૂંગા ઔર ઉસે વહાં સે રિઝ્ક દૂંગા જહાં સે ઉસે ગુમાન ભી ન હોગા ઔર દુન્યા ઉસ કે પાસ ઝલીલ હો કર આએગી અગર્યે વોહ ઉસ કી ખ્વાહિશ ન રખતા હો.” (1) 5 સૂરએ હિજ કો લિખ કર તાવીઝ પેહનને વાલા લોગોં કી નઝરોં મેં મેહબૂબ હોગા. ઉસ કે કારોબાર મેં તરક્કી ઔર રોઝી મેં બરકત હોગી. (2) 6 સૂરએ દહર કો બ કસરત પઢને સે ઇલ્મો હિક્મત કી બાર્તે ઝબાન પર જારી હો જાતી હૈં ઔર 75 બાર પઢને સે રોઝી મેં બરકત હોતી હૈ. (3) 7 અલ્લાહ કરીમ કા ઝિક કરના યાની ખાલિકે હકીકી કો યાદ રખના ઔર ઉસ કી તસ્બીહ બયાન કરના ભી રિઝ્ક મિલને કા સબબ હૈ, યુનાન્હે હદીસે મુબારકા મેં હૈ કે હઝરતે નૂહ ﷺ ને અપને બેટે કો નસીહત કરતે હુવે ફરમાયા :

أَوْصِيكَ بِسُبْحَنِ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ، فَإِنَّهَا صَلَاةُ الْخَلْقِ، وَبِهَا

રિઝ્ક બઢાને વાલી નેકિયાં

મુહમ્મદ અફઝલ અતારી મદની

(દૂસરી ઔર આખરી કિસ્મ)

પઢને سُبْحَنِ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ યાની “મૈં તુમ્હે યીઝરૂં الْخَلْقُ કા હુકમ દેતા હૂં ક્યૂંકે યેહ મખ્લૂક કી તસ્બીહ હૈ ઔર ઈસ કે સબબ મખ્લૂક કો રિઝ્ક દિયા જાતા હૈ.” (4)

8 રાહે ખુદા મેં ખર્ચ કરતે રેહના, કુછ ન કુછ અલ્લાહ કી રાહ મેં દેતે રેહના ભી રિઝ્ક બઢને કા સબબ હૈ. રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને ફરમાયા : “રોઝાના જબ સુબહ હોતી હૈ તો દો ફરિશ્તે નાઝિલ હોતે હૈં, ઈન મેં સે એક કેહતા હૈ : ઐ અલ્લાહ ! ખર્ચ કરને વાલે કો બદલા દે ઔર દૂસરા કેહતા હૈ : ઐ અલ્લાહ ! રોકને વાલે કે માલ કો તલફ કર.” (5)

એક મૌકેઅ પર હુઝૂરે અકદસ ﷺ ને ફરમાયા : અલ્લાહ કરીમ ઇરશાદ ફરમાતા હૈ : “ઐ ઇબને આદમ ! ખર્ચ કરો મૈં તુમ પર ખર્ચ કરૂંગા.” (6)

(1) મત્મ અوسط, 4/275, હદીથ: 5974, الروض الفائق, 64/2, جنتی زیور,

592/3, جنتی زیور, 600/4, السنن الکبریٰ, 6/208, હદીથ: 10668

(5) مسلم, 392, હદીથ: 2336, (6) بخاری, 3/511, હદીથ: 5352-

ઈસ્લાહ કા દુરુસ્ત તરીકા

મૌલાના મુહમ્મદ ઈમરાન અતારી

એક બાર મેં ને સોશયલ મીડિયા કે એક ગ્રુપ મેં એક તેહરીર શેર કી, ઉસ તેહરીર મેં એક લફઝ દુરુસ્ત કરને કી જરૂરત થી તો ઉસ ગ્રુપ મેં મૌજૂદ એક ઈસ્લામી ભાઈ ને મુઝ સે મેરે પર્સનલ નમ્બર પર રાબિતા કિયા ઔર ઉસ ગલતી કી જાનિબ મેરી તવજજોહ દિલાઈ, મુઝે ઉન કે ઈસ્લાહ કે ઈસ અન્દાઝ સે બળી ખુશી હુઈ. ઈસી તરહ એક ઈસ્લામી ભાઈ ને કિસી હવાલે સે મેરી ઈસ્લાહ કરની થી, જબ મેરી ઉન સે મુલાકાત હુઈ તો ઉન્હોં ને મુઝ સે ચન્દ મિનટ કા વક્ત માંગા કે કુછ બાત કરની હૈ, ચુનાન્ચે, ઉન્હોં ને ભી તન્હાઈ મેં બાત કી ઔર મેરી ઈસ્લાહ કી, મુઝે ઉન કા અન્દાઝ ભી બહોત અચ્છા લગા.

એ આશિકાને રસૂલ ! અગર કિસી સે ગલતી હો જાએ ઔર ઉસ કી ઈસ્લાહ કરના મુમકિન હો તો ઉસ કી ઈસ્લાહ કરની ચાહિએ, લેકિન ઈસ્લાહ કરને કા અન્દાઝ એસા હો કે સામને વાલા ઈસે કબૂલ ભી કર લે, બાઝ લોગોં કા ઈસ્લાહ કરને કા અન્દાઝ બળા અજબ હોતા હૈ, મસલન જિસ કી ઈસ્લાહ કરની હૈ ઉસ સે પર્સનલ રાબિતા કર કે ઉસ કી ઈસ્લાહ કરને કે બજાએ ઉસ કી ગલતિયોં કો સરે આમ બયાન કરેંગે, ઈન્ટરનેટ ઔર સોશયલ મીડિયા પર શેર કરેંગે, અલગ સે ઉસ કે સાથ મુલાકાત કર કે બાત કરને કે બજાએ ભરે મજમએ મેં અજબ અન્દાઝ સે તબસેરે કરેંગે યા બાઝ તો દૂસરોં કી ગલતિયોં પર કિતાબ હી છાપ દેંગે. બસા અવકાત એસા ભી હોતા હૈ કે મૌસૂફ કા કૌલ યા ફેલ ગલત નહીં હોતા મગર અપની કમ ઈલ્મી ઔર ના સમજી કી બિના પર ઉસે ગલત સમજા જાતા ઔર ફિર ઉસ કે ખિલાફ ઢંડોરા પીટા જાતા હૈ. અલ ગરઝ એસે મુસ્લેહીન (ઈસ્લાહ કરને વાલે) ઈસ્લાહ કા શરઈ ઔર અખ્લાકી રાસ્તા અપનાને કે

બજાએ ગૈર શરઈ વ ગૈર અખ્લાકી હર તરીકા ઈખ્તેયાર કરને કી કોશિશ કરતે હેં, કિસી ને બળી ખારી બાત કહી હૈ : “અગર આપ કી નિચ્ચત કિસી કી ઈસ્લાહ કરને કી હૈ તો અકેલે મેં કરેં ઔર અગર આપ કી નિચ્ચત ઉસે રુસ્વા કરને કી હૈ તો આપ શોર મચાએ,” જબ આપ શોર મચાએંગે બિલ ખુસૂસ સોશયલ મીડિયા જેસે પ્લેટફોર્મ પર યા અપની નિજી મહાફિલ ઔર અપને હલકએ અહબાબ મેં તો ઈસ કે અન્દર કઈ તરહ કી ખરાબિયાં હેં :

❶ **ઈસ્લાહ ચાહતે હેં યા કિસી કી રુસ્વાઈ ?** પેહલી ખરાબી યેહ હૈ કે ઈસ્લાહ કે ઈસ અન્દાઝ સે ઉસ શખ્સ મેં બેહતરી આએગી યા નહીં ઉસ કી ઈસ્લાહ હોગી યા નહીં અલબત્તા યેહ જરૂરી હૈ કે ઉસ કી રુસ્વાઈ ઠીક ઠાક હોગી, લેહાઝા આપ ચાહતે ક્યા હેં ? ઈસ્લાહ કરના યા સિર્ફ કિસી કો ઝલીલો રુસ્વા કરના ઔર ઉસ કી ઈઝ્જત ખરાબ કરના ? યકીનન એક મુસલમાન કી યેહ શાન નહીં કે વોહ બિલા ઈજાઝતે શરઈ અપને મુસલમાન ભાઈ કો રુસ્વા કરે ઔર ઉસ કી ઈઝ્જત ખરાબ કરે. **અલ્લાહ** પાક કે આખિરી નબી **النَّبِيُّ مُحَمَّدٌ ﷺ** આલીશાન હૈ : **عَلَى اللَّهِ تَعَالَى عَزَّ وَجَلَّ وَالْجَنَّةُ** યાની મુસલમાન, મુસલમાન કા ભાઈ હૈ વોહ ન તો ઉસ પર ઝુલ્મ કરતા હૈ ન ઉસે ઝલીલો રુસ્વા કરતા હૈ ઔર ન હી ઉસે હકીર જાનતા હૈ.”⁽¹⁾ તબ્બે તાબેઈ બુઝુર્ગ હઝરતે સૈયદના સુફ્યાન બિન ઉયૈના **رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ** ને ફરમાયા : અગર તુમ મેં સે કોઈ શખ્સ દૂસરે કે માલ સે કુછ લે લે ફિર ઉસ કી મૌત કે બાદ ઉસ સે દામન છુળાના ચાહો તો ઉસ કે વારિસોં કો વોહ ચીઝ દે દે હમારે ખયાલ મેં યેહ ઉસ કા કફારા હો જાએગા ઔર અગર તુમ મેં સે કોઈ કિસી કી ઈઝ્જત ખરાબ કર દે ફિર ઉસ કી મૌત કે બાદ ઉસ કા બદલા

નોટ : યેહ મઝમૂન નિગરાને શૂરા કી ગુફ્તગૂ વગૈરા કી મદદ સે તૈયાર કર કે ઉન્હેં ચેક કરવાને કે બાદ પેશ કિયા ગયા હૈ.

દેના ચાહે તો ઉસ કે વારિસોં ઔર તમામ ઝમીન વાલોં કે પાસ જાએ ઔર સબ ઉસે મુઆફ કર દેં તો ફિર ભી મુઆફ નહીં હોગા, પસ મોમિન કી ઇઝઝત ઉસ કે માલ સે બઢ કર હૈ. જો તુમ સે કહા જાતા હૈ ઉસે સમજો. (2)

❷ ઇસ્લાહ ચાહતે હૈં યા ફિતના ઓ ફસાદ ? ઇસ્લાહ કે ગલત અન્દાઝ કી દૂસરી ખરાબી યેહ હૈ કે ઇસ સે બસા અવકાત ફિતના ઓ ફસાદ ઔર લોગોં મેં ઇન્તેશાર ફૈલતા હૈ, **અલ્લાહ** પાક કે આખરી નબી ﷺ ને ઇરશાદ ફરમાયા : ફિતના સોયા હુવા હોતા હૈ ઉસ પર **અલ્લાહ** પાક કી લાનત હો જો ઇસ (ફિતને) કો બેદાર કરે. (3) ઇમામે એહલે સુન્નત શાહ ઇમામ અહમદ રજા ખાન **રહમેલ્લાહુલ્લાહ** ને એક સવાલ કે જવાબ મેં યેહ ભી ઇરશાદ ફરમાયા : મુસલમાનોં મેં બિલા વજહે શરઈ તફરકા ડાલના શૈતાન કા કામ હૈ ઔર ફિતના કતલ સે સખ્ત તર હૈ, ફિતના સો રહા હૈ ઇસ કે જગાને વાલે પર **અલ્લાહ** કી લાનત હૈ. (4)

❸ ઇસ્લાહ ચાહતે હૈં યા ખુદ કો મશ્હૂર કરના ? ઇસ્લાહ કે મઝકૂરા અન્દાઝ સે મુસ્લેહ (ઇસ્લાહ કરને વાલે) કા મક્સદ કિસી મશ્હૂર શખ્સિયત પર કીયળ ઉછાલ કર ખુદ કો મશ્હૂર કરના ભી હો તો કોઈ તઅજજુબ કી બાત નહીં ક્યૂંકે હમારે મુઆશરે મેં એસે અફરાદ કી ભી કમી નહીં. હકીમુલ ઉમ્મત મુફતી અહમદ યાર ખાન નઈમી **રહમેલ્લાહુલ્લાહ** એક હદીસે મુબારકા કે તહત ફરમાતે હૈં : જો શખ્સ કિસી કે ઝરીએ સે અપને (આપ) કો મશ્હૂર વ નામવર કરે કિયામત મેં એસે શખ્સોં કો (સરે) આમ રુસ્વા કિયા જાવેગા કે ફરિશ્તા ઉસે ઊંચી જગહ બળા કર કે એલાન કરેગા કે (એ) લોગો ! યેહ બળા જૂટા મકકાર ફરેબી (ધોકેબાઝ) થા. (5)

❹ ઇસ્લાહ ચાહતે હૈં યા કિસી કી તૌહીન ? જિસ કી આપ ગૈર શરઈ ઔર ગૈર અખ્લાકી તરીકે સે ઇસ્લાહ કર રહે હૈં બલકે જિસ કો આપ બદનામ કર રહે હૈં અગર બિલફર્જ વોહ હસ્તી કોઈ આલિમે દીન હૈં તો યકીનન આપ કે ઇસ અન્દાઝ સે જહાં ઉન કી ગલતી કિસી ઔર આલિમે દીન કે સામને આએગી વહીં અવામ કે સામને ભી આએગી, ઔર ફિર હર એક અપને અપને એતેબાર સે ઉસ આલિમે દીન કે બારે મેં કોમેન્ટસ કર રહા હોગા, ઇસ તરહ અવામ કી એક તાદાદ ઉસ આલિમે દીન કી તૌહીન કે મુર્તકિબ હોને કે સાથ સાથ ઉસ કી ગીબત મેં ભી પળ જાતી હોગી. મેરે

શૈબે કામિલ, અમીરે એહલે સુન્નત હઝરતે અલ્લામા મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી **دامت برکاتہم العالیہ** લિખતે હૈં : આમ આદમી ઔર આલિમે દીન કી ગીબત મેં બળા ફર્ક હૈ, આલિમ કી ગીબત મેં અક્સર ઉસ કી તૌહીન કા પેહલુ ભી હોતા હૈ જો કે કાફી તશવીશનાક હૈ. આલિમ કી તૌહીન કી ત્રીન સૂરતે ઔર ઇન કે બારે મેં હુકમે શરઈ બયાન કરતે હુવે મેરે આકા આલા હઝરત ઇમામ અહમદ રજા ખાન **રહમેલ્લાહુલ્લાહ** ફતાવા રઝવિયા જિલ્દ 21 સફહા 129 પર ફરમાતે હૈં : ❶ અગર આલિમે (દીન) કો ઇસ લિએ બુરા કેહતા હૈ કે વોહ “આલિમ” હૈ જબ તો સરીહ કાફિર હૈ ઔર ❷ અગર બ વજહે ઇલ્મ ઉસ કી તાઝીમ ફર્જ જાનતા હૈ મગર અપની કિસી દુન્યવી ખુસૂમત (યાની દુશ્મની) કે બાઈસ બુરા કેહતા હૈ, ગાલી દેતા (હૈ ઔર) તેહકીર કરતા હૈ તો સખ્ત ફાસિક ફાજિર હૈ ઔર ❸ અગર બે સબબ (યાની બિલા વજહે) રન્જ (બુઝ) રખતા હૈ તો મરીઝુલ કલ્બ વ ખબીસુલ બાતિન (યાની દિલ કા મરીઝ ઔર નાપાક બાતિન વાલા) હૈ ઔર ઉસ (યાની આલિમ સે ખ્વાહ મ ખ્વાહ બુઝ રખને વાલે) કે કુફ્ર કા અન્દેશા હૈ. (6)

મેરી તમામ આશિકાને રસૂલ સે **ફરિયાદ** હૈ ! બિલા વજહે શરઈ દૂસરોં પર નઝરે રખને ઔર ઉન કે એબોં કો ઢૂંડને ઔર ઉછાલને કે બજાએ ખુદ પર નઝર રખિએ ઔર અગર કિસી કી ગલતી આપ કે સામને આ ભી જાતી હૈ તો અવ્વલન યેહ સોચિએ કે કયા આપ પર ઉસ કી ઇસ્લાહ કરના લાઝિમ ભી હૈ, નીઝ શરઈ એતેબાર સે ઇસ્લાહ કા દુરુસ્ત અન્દાઝ કયા હોના ચાહિએ અગર આપ કો ઇસ કી માલૂમાત નહીં હૈ તો ઇસ કે મુતઅલ્લિલક “દારુલ ઇફતા એહલે સુન્નત” સે માલૂમ કર લીજિએ બ સૂરતે દીગર આપ સે ગલતિયાં હોતી રહેંગી ઔર આપ અપને તૌર પર યેહ સમઝ રહે હોંગે કે મૈં બહોત સવાબ કા કામ કર રહા હૂં જબકે આપ મઝકૂરા બયાન કર્દા ખરાબિયોં મેં સે કિસી ખરાબી મેં પળ કર અપના વક્ત બરબાદ કરને કે સાથ સાથ અપના આમાલ નામા ભી કાલા કર રહે હોંગે. **અલ્લાહ** પાક હમારે ઝાહિરો બાતિન કી ઇસ્લાહ ફરમાએ.

أَمِينٌ بِجَاذِ النَّبِيِّ الْأَمِينِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

(1) مسلم, ص 1064, حديث: 6541 (2) حلیۃ الاولیاء, 7/328, رقم: 10720
(3) جامع صغیر, ص 370, حديث: 5975 (4) فتاویٰ رضویہ, 6/600 (5) مراۃ المناجیح, 6/620 (6) نسیبت کی تہا کاریاں, ص 141

(Evasion)

ટાલ મટોલ

મુહમ્મદ આસિફ અનારી મદની

કેહતે હૈં : એક શપ્સ ને સાબુન કા કારોબાર શુરૂ અક્રિયા, કુછ હી અર્સે મેં ઉસ કી પ્રોડક્ટ મશ્હૂર હો ગઈ, ગાહકોં કી ડીમાન્ડ પૂરી કરને કે લિએ છોટી સી ફેક્ટરી મેં ડબલ શિફ્ટ મેં કામ હોને લગા. એક ખૈર ખ્વાહ કારોબારી ને મશ્વરા દિયા કે ઈસ પ્રોડક્ટ કો અપને નામ રજિસ્ટર્ડ કરવા લો, ઉસ ને હામી તો ભર લી લેકિન આજ કલ આજ કલ કરતે કઈ હફતે ગુઝર ગએ, રજિસ્ટ્રેશન નહીં કરવાઈ. દૂસરી તરફ એક શપ્સ ને જબ ઈસ સાબુન કી બઢતી હુઈ ડીમાન્ડ દેખી તો ઈસી ફોર્મૂલે ઓર નામ સે સાબુન તૈયાર કર કે માર્કેટ મેં સપ્લાય કરના શુરૂ અક્ર દિયા. ઉસ ને બળી ચાલાકી સે ઈસ પ્રોડક્ટ કો અપને નામ રજિસ્ટર્ડ ભી કરવા લિયા ઓર અસ્લ માલિક પર અદાલત મેં કેસ ભી કર દિયા કે યેહ હમારી પ્રોડક્ટ જાલી તૌર પર તૈયાર કર કે માર્કેટ મેં બેચતા હૈ, અસ્લ શપ્સ ને બળા શોર મચાયા કે યેહ મેરી પ્રોડક્ટ હૈ, કેસ કરને વાલે કો તરહ તરહ કી પેશકશ ભી કી લેકિન વોહ ઝાલિમ નહીં માના, નતીજતન અસ્લ માલિક કો પ્રોડક્ટ સે હાથ ધોને પળે ઓર માલી નુક્સાન અલગ સે હુવા.

માહનામા ફૈઝાને મદીના કે કારેઈન ! યેહ સ્ટોરી ફર્જી હો સકતી હૈ લેકિન ઈસ સે મિલને વાલા સબક અસ્લી હૈ કે અહમ મુઆમલાત મેં ટાલ મટોલ બિલ આખિર નુક્સાન કરવાતી હૈ. “થોળી દેર બાદ કરતા હું, આજ નહીં કલ કહુંગા, અભી નહીં બાદ મેં કહુંગા, ઈતની જલ્દી ભી ક્યા હૈ બસ કુછ હી દિનોં મેં આપ કા કામ હો જાએગા” ઈસ તરહ કે ટાલને વાલે જુમ્લે આપ ને કઈ મરતબા સુને હોંગે. દેખા જાએ તો હમારી અક્સરિયત ટાલ મટોલ કી મનફી આદત મેં મુબતલા હૈ ❀ કર્જ વાપસ કરના હો તો ટાલ મટોલ ❀ ઈસ્તેમાલ કે લિએ કિસી સે કોઈ ચીઝ લી તો લોટાને મેં

ટાલ મટોલ ❀ દુકાન યા મકાન કા કિરાયા અદા કરને મેં ટાલ મટોલ ❀ રિશ્તે કી હાં યા નાં કરને મેં ટાલ મટોલ ❀ બીમારી કી તશખીસ કે લિએ મુખ્તલિફ લેબોરેટરી ટેસ્ટ કરવાને મેં ટાલ મટોલ ❀ શૂગર, બ્લડ પ્રેશર, હાર્ટ પ્રોબ્લમ વગૈરા મેં મુબતલા હોને વાલોં કા પરહેઝ કરને મેં ટાલ મટોલ ❀ મોટાપે કે શિકાર શપ્સ કા કમ ખાને મેં ટાલ મટોલ ❀ સેહત કી બેહતરી કે લિએ રોઝાના કુછ ન કુછ પૈદલ ચલને કી આદત બનાને મેં ટાલ મટોલ ❀ સ્ટૂડન્ટ કા પઢાઈ મેં મેહનત કરને મેં ટાલ મટોલ ❀ કારીગર કા બર વક્ત ચીઝ ઠીક કરને કે બજાએ ટાલ મટોલ ❀ નમાઝ, હજ ઓર ઝકાત જૈસી ફર્જ ઈબાદતોં કી અદાએગી મેં ટાલ મટોલ ઓર ગુનાહોં સે તૌબા કરને જૈસે બે શુમાર કામોં મેં ટાલ મટોલ કરના હમારે યહાં રવાજ પા ચુકા હૈ.

ટાલ મટોલ કે 10 નુક્સાનાત : ટાલ મટોલ કા “નાસૂર” હમારે મુઆશરે કે સુકૂન, તરકકી ઓર ખુશહાલી કો ચાટ રહા હૈ. ઈસ કે મુમકિના નુક્સાનાત કી ફેહરિસ્ત પર એક નઝર ડાલિએ : ❶ ટાલ મટોલ કરને વાલા લોગોં મેં અપના એતેબાર ખો દેતા હૈ ❷ લોગ ઈસ કે સાથ કારોબાર નહીં કરતે ઓર એસે શપ્સ કો નૌકરી દેતે હુવે ભી કતરાતે હૈં ❸ ટાલ મટોલ કરને વાલે કારીગર સે અપની ચીઝેં ઠીક નહીં કરવાતે ❹ અપની ઝિમ્મેદારી વક્ત પર અન્જામ ન દેને વાલે સે ઘર કે અફરાદ ભી નારાઝ રેહને લગતે હૈં ❺ વક્ત પર કામ કરને કે બજાએ ટાલ મટોલ કરને વાલા વક્તી તૌર પર ખુદ કો બળા ઈઝી મેહસૂસ કરતા હૈ લેકિન જબ ઉસે અપને ટાલે હુવે બહોત સે કામ એક સાથ કરના પળતે હૈં તો ઉસે ઝિયાદા મશકકત કરના પળતી હૈ ❻ ઝરૂરી સરકારી કાગઝાત બનવાને મેં ટાલ મટોલ કરને પર બાઝ અવકાત સરકારી જુરમાને ઓર સઝાઓં ભી ઝેલની પળ

જાતી હેં 7) અપને મન પસન્દ રિશ્તે કે ઇન્તેઝાર મેં અચ્છે રિશ્તોં કો ટાલતે રેહને સે વક્ત નિકલ જાતા હે ફિર લગકા હો યા લગકી દોનોં કે લિએ “જો આ જાએ કબૂલ હે” કી સૂરતે હાલ બન જાતી હે 8) બાઈક, ગાળી વગેરા કી ઝડરી મરમ્મત મેં ટાલ મટોલ કી વજહ સે મરમ્મતી અખરાજાત બઢ ભી સકતે હેં જિસ સે માલી નુક્સાન હોતા હે 9) કર્જ કી વાપસી ઔર ફર્જ ઇબાદતોં કી અદાએગી, હુકૂલ ઇબાદ તલફ હોને પર મુઆફી ઔર ગુનાહોં સે દૂરી મેં ટાલ મટોલ કરના હમારી આખેરત કો ભી નુક્સાન પહુંચાતા હે 10) ટાલ મટોલ કે જાલ મેં કેદ શખ્સ તરકકી કી દૌળ મેં પીછે રેહ કર એહસાસે કમતરી મેં મુબતલા હો સકતા હે.

ટાલ મટોલ કે 9 અસ્બાબ : હમ ટાલ મટોલ ક્યું કરતે હેં ? ઇસ કે કઈ અસ્બાબ હો સકતે હેં : 1) હમારી તબીઅત મેં પાઈ જાને વાલી સુસ્તી ટાલ મટોલ મેં સબ સે ઝિયાદા કાર ફરમા હોતી હે 2) ઇન્સાન મામૂલી થકાવટ કી વજહ સે ઇસ કામ કો ભી કલ પર ટાલને લગતા હે જિસ કા આજ કરના ઝડરી હોતા હે 3) કભી કિસી અચ્છે મોકેઅ યા મૌજૂં વક્ત કે ઇન્તેઝાર કે નામ પર ટાલ મટોલ કી જાતી હે, સોચિએ કે અગર કોઈ નહર કિનારે બળે હો કર સોચે કે જબ ઇસ કા પાની રુકેગા ઔર ઝમીન દિખાઈ દેગી તો મેં નહર પાર કરૂંગા તો એસે શખ્સ કી હમાકત પર અફસોસ હી કિયા જા સકતા હે 4) ઝેહની તૌર પર તૈયાર ન હોને કા બહાના કર કે ભી કામ સે જાન છુપાઈ જાતી હે 5) ગૈર ઝડરી મન્સૂબા બન્દી ભી ટાલ મટોલ કા સબબ બનતી હે ઔર હમારા વક્ત ભી ઝાએઅ કરતી હે, યાદ રખિએ ! મન્સૂબા સાઝી કેસી હી જામેઅ ઔર કામિલ હો અમલી કદમ ઉઠાએ બગૈર મતલૂબા નતાઈજ નહીં દે સકતી 6) કિસી ભી કામ કો અચ્છે અન્દાઝ મેં કરને કે લિએ નએ આઈડિયાઝ ઢૂંઢના અચ્છી બાત હે લેકિન નિત નએ આઈડિયાઝ કે બાઝ શાએકીન મસ્અલે કે ગૈર રિવાયતી હલ કે લિએ કામોં કો ટાલ દેતે હેં ફિર જૂંહી વોહ કિસી કામ કો કરને લગતે હેં એક નયા આઈડિયા ઉન કે ઝેહન મેં ખલબલાને લગતા હે જિસ કી વજહ સે વોહ કામ એક બાર ફિર હોને સે રેહ જાતા હે 7) કિસી કામ કો કામિલ અન્દાઝ મેં કરના અચ્છી બાત હે લેકિન પરફેક્શન કે નામ પર હર મુઆમલે કો ટાલતે રેહના કે અભી યેહ કામ કરૂંગા તો અચ્છા નહીં હો સકેગા, મુનાસિબ નહીં 8) મલ્ટી ટાસ્કિંગ યાની બયક વક્ત દો,

તીન યા ચાર યા ઇસ સે ભી ઝિયાદા કામ કરને કી ઝિમ્મેદારી લેના હર કિસી કે બસ કી બાત નહીં ક્યૂંકે ઇસ કે નતીજે મેં કઈ અહમ કામ હોને સે રેહ જાતે હેં 9) કિસી કામ કો ફૌરી તૌર પર કરને મેં બાઝ અવકાત હમારી તરજહાત ભી રુકાવટ બનતી હેં યુનાન્યે હમ ઇસ કામ કો ટાલ દેતે હેં, બહર હાલ ઇતના ઝડર ગૌર કર લિયા જાએ કે કહીં હમારી તરજહાત ગલત ન હોં ! મિસાલ કે તૌર પર કઈ લોગ સુબહ કે વક્ત આસાન કામ સે આગાઝ કરતે હેં મુશ્કિલ કામોં કો બાદ કે લિએ છોળ દેતે હેં ઔર જબ મુશ્કિલ કામ કરને કા વક્ત આતા હે તો વોહ થક ચુકે હોતે હેં.

ટાલ મટોલ સે છુટકારા કેસે પાએ ? કિસી ભી કમઝોરી યા ખામી કો ઇસી વક્ત દૂર કિયા જા સકતા હે જબ ઇસે તસ્લીમ કિયા જાએ ઔર ઇસ સે છુટકારા પાના ઝડરી ભી સમઝા જાએ, યુનાન્યે, ખુદ પર ધોળી સપ્તી કીજિએ ઔર અપને ઝેહન મેં “આજ નહીં કલ સહી” કી જગહ “અભી નહીં તો કભી નહીં” બિઠા લીજિએ, ટાલ મટોલ કરને કી રૂટીન મેં તબ્દીલી આએગી. ઇસ ખુશ ફેહમી સે બચિએ કે મુસ્તકિબલ મેં મેરે પાસ ઝિયાદા વક્ત ઔર સહૂલત હોગી ઔર મેં ઇસ કામ કો ઝિયાદા અચ્છે અન્દાઝ મેં કર સફૂંગા ક્યૂંકે વક્ત કે સાથ સાથ ઇન્સાન કી મસરૂફિયાત બઢતી ઔર સેહત વ તાકત ઘટતી હે. કિસી કામ કો અન્જામ દેને કે લિએ બહોત ઝિયાદા વક્ત મુકરર ન કરે, મેનેજમેન્ટ કા માહિર એક બરતાનવી મુસન્નિફ પાર્કનેસન લિખતા હે : “જબ હમ કિસી કામ કો કરને કે લિએ બહોત ઝિયાદા વક્ત મુપ્તસ કરે તો વોહ કામ ફેલ (હો) જાતા હે.” ઇસ કી મિસાલ કમરએ ઇમ્તેહાન સે સમઝી જા સકતી હે કે જિતને સફહાત હમ વહાં પર સિર્ફ તીન ઘન્ટે મેં લિખ આતે હેં, બાહર આ કર વોહી સફહાત દોબારા લિખને પળે તો શાયદ હમ તીન દિન કા વક્ત માંગે. કામ કો ફેલાને કે બજાએ કમ વક્ત મેં ઝિયાદા કામ કરને કી આદત બના લીજિએ, ﷻ پور سுகून रहेंगे.

જન્મત ઓર દુન્યા કે માલિક

صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

કાશિફ શેહઝદ અતારી મદની

તલહા ! કલ (બરોઝે કિયામત) તુમહારે લિએ જન્મત મેરે ઝિમ્મે હૈ. (6)

(3) ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હે : **مَنْ يَفْسُقْ** : યાની જો મેરે લિએ અપની ઝબાન ઓર શર્મગાહ કા ઝામિન હો જાએ (કે ઇન સે મેરી ના ફરમાની ન કરે) મૈં ઉસ કે લિએ જન્મત કા ઝામિન હું. (7)

વોહ તો નિહાયત સસ્તા સૌદા બેચ રહે હૈં જન્મત કા હમ મુફલિસ ક્યા મોલ યુકાએ અપના હાથ હી પાલી હૈં (8)

ઇમામે એહલે સુન્નાત ઇમામ અહમદ રજા ખાન રَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْهِ ઓસી કઈ અહાદીસ નકલ કરને કે બાદ લિખતે હૈં : વોહ (યાની હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم બ તમ્લીકે ઇલાહી દુઅલ (યાની અલ્લાહ પાક કે માલિક બનાને સે) જન્મત કે માલિક, કારખાનએ ઇલાહી કે મુખ્તાર હૈં, ઝમાનતેં ફરમાતે

અલ્લાહ કરીમ કી તરફ સે રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો અતાકર્દા ખુસૂસી ઇખ્તિયારાત (Special Authorities) મેં સે એક યેહ હૈ કે આપ કો જન્મત ઓર દુન્યા કી તમામ ઝમીન કા માલિક બના દિયા ગયા, આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰલِهٖ وَسَلَّم જિસે યાહેં જન્મત અતા ફરમા દેં ઓર જિસે યાહેં દુન્યા કી ઝમીન મરહમત ફરમા દેં.

જન્મત ઓર દુન્યા કી તમામ ઝમીન કે માલિક :

ઇમામે એહલે સુન્નાત ઇમામ અહમદ રજા ખાન રَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْهِ ફરમાતે હૈં : અલ્લાહ તઆલા ને દુન્યા ઓર આખેરત કી તમામ ઝમીનોં કા હુઝૂર (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) કો માલિક કર દિયા હૈ, હુઝૂર (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰલِهٖ وَسَلَّم) જન્મત કી ઝમીન મેં સે જિતની યાહેં જિસે યાહેં જાગીર બખ્શે. (જબ જન્મત કી ઝમીન કા યેહ મુઆમલા હૈ) તો દુન્યા કી ઝમીન કા ક્યા ઝિક. (1) એક મકામ પર ફરમાતે હૈં : રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰલِهٖ وَسَلَّم અપને રબ કી અતા સે માલિકે જન્મત હૈં, મોઅતી એ જન્મત હૈં, જિસે યાહે અતા ફરમાએ. (2)

જન્મત કે વારિસ : અલ્લાહ પાક કા ફરમાને આલીશાન હૈ : **تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي ذُكِّرْتُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ تَقِيًّا** તર્જમએ કન્ઝુલ ઇરફાન : યેહ વોહ બાગ હૈ જિસ કા વારિસ હમ અપને બન્દોં મેં સે ઉસે કરેંગે જો પરહેઝગાર હો. (3)

ઇસ આયતે મુકદ્દસા કા એક માના યેહ બયાન કિયા ગયા હૈ : **اِنَّ ذٰلِكَ تِلْكَ الْجَنَّةُ الْمُحَدَّثَا صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْبِضُ مِنْ نِّشَاءٍ وَيَنْفَعُ عَنْ نِّشَاءٍ** યાની હમ ઇસ જન્મત કા વારિસ મુહમ્મદે અરબી صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰલِهٖ وَسَلَّم કો બનાતે હૈં કે વોહ જિસે યાહેં જન્મત અતા ફરમાએ ઓર જિસે યાહેં મેહરૂમ રખે. (4)

જિસે યાહેં જન્મત અતા ફરમાએ : અલ્લાહ કે હબીબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰલِهٖ وَسَلَّم ને કસીર મવાકેઅ પર મુખ્તલિફ લોગોં કો જન્મત કી બિશારત અતા ફરમાઈ યા કિસી બાત પર ઉન કે લિએ જન્મત કી ઝમાનત (Guarantee) લી.

ઝૈલ મેં 3 રિવાયાત મુલાહઝા ફરમાઈએ :

(1) હઝરતે સૈયદના અબૂ હુરૈરા رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ફરમાતે હૈં : હઝરતે સૈયદના ઉસ્માને ગની رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ને નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰલِهٖ وَسَلَّم સે 2 મરતબા જન્મત ખરીદી : રૂમા નામી કુંવાં વક્ફ કર કે ઓર ગઝવએ તબૂક કે લિએ અપના માલ પેશ કર કે. (5)

(2) એક મોકેઅ પર માલિકે જન્મત, હુઝૂર પાક رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ને હઝરતે સૈયદના તલહા رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ સે ઇરશાદ ફરમાયા કે : **لَكَ الْجَنَّةُ عَنِّي يَا لَمَّةَ عَدَا** યાની ઓ

મસ્જિદ ઇન્તેઝામિયા કો કૈસા હોના ચાહિએ ?

(કિસ્ત 03)

અબુનૂર રાશિદ અલી અત્તારી મદની

ગુઝશ્તા સે પૈવસ્તા (પિછલે શુમારે સે જરી)

2 મસ્જિદ કે અમલે કા ઇન્તેઝાબ

મસ્જિદ અમલે મેં ઉમૂમી તૌર પર ખતીબ, ઇમામ, મોઅઝિઝન ઓર ખાદિમ આતે હૈં, મસાજિદ કી આમદન, રકબે ઓર ઝરૂરત કે એતેબાર સે નાઈબ ઇમામ ઓર એક સે ઝાઈદ ખાદિમ ભી રખે જાતે હૈં. બહર કૈફ મસ્જિદ કે અમલે કા ઇન્તેઝાબ ભી એક અહમ અમ્મ હૈ.

હમારે યહાં ઉમૂમન ખતીબ કા ઇન્તેઝાબ બયાન સુન કર કિયા જાતા હૈ, મસ્જિદ ઇન્તેઝામિયા યા ચન્દ નમાઝિયોં કો અન્દાઝ પસન્દ આ ગયા તો ખતીબ સાહિબ મુન્તખબ કર લિએ જાતે હૈં, યાદ રખિએ કે ખતીબ કી ઝિમ્મેદારી લોગોં કો દીને ઇસ્લામ કી તાલીમાત બતાના હોતા હૈ ઇસ લિએ ખતીબ સાહિબ આલિમે દીન ઓર સાહિબે મુતાલઆ હોને ચાહિએ, યુનાન્ચે મસ્જિદ ઇન્તેઝામિયા કો ચાહિએ કે જો કુરઆને કરીમ, અહાદીસે મુબારકા ઓર સીરતે અસ્લાફ કી રૌશની મેં દીની તરબિયત કરતા હો એસે ખતીબ કા ઇન્તેઝાબ કરે.

ઇમામ કિસી ભી મસ્જિદ કા સબ સે અહમ તરીન રુકન સમજા જાતા હૈ ક્યૂંકે ખતીબ સાહિબ ને તો હફ્તે મેં એક દિન આના હૈ જબ કે ઇમામ સાહિબ દિન મેં પાંચોં નમાઝોં મેં મૌજૂદ હોતે ઓર લોગોં સે મુલાકાત કરતે હૈં. અક્સર મસાજિદ મેં ઇમામ ઓર ખતીબ એક હી હોતે હૈં, એક તરહ સે દેખા જાએ તો યેહ બહોત હી મુનાસિબ ઓર અહસન તરીકા હૈ ક્યૂંકે ઇમામ કો મસ્જિદ કે નમાઝિયોં ઓર અલાકે મેં રેહને વાલે અફરાદ કે હાલાત ઓર નફિસયાત કા અચ્છી તરહ અન્દાઝા હોતા હૈ ઓર વોહ ઇસ કી રૌશની

મેં જુમ્આ કે બયાન કે ઝરીએ નેકી કી દાવત આમ કર સક્તા હૈ. બહર હાલ ઇમામ કા ઇન્તેઝાબ ભી દેખ ભાલ કર કીજિએ, સિર્ફ આવાઝ ઓર શક્લો વજાહત હી નહીં બલકે યેહ ભી દેખિએ કે કયા વોહ નમાઝ કે ઝરૂરી મસાઈલ કા ઇતના ઇલ્મ રખતા હૈ જો નમાઝ કી તકમીલ કે લિએ લાઝમી હૈ. બિલ ખુસૂસ તહારત, નમાઝ કી શરાઈત, ફરાઈઝ, વાજિબાત, મકરૂહાત કા ઇલ્મ બહોત અચ્છી તરહ હો. ઇસ કા બેહતરીન હલ યેહી હૈ કે ઇમામો ખતીબ કિસી અચ્છે આલિમે દીન કે મશવરે હી સે મુન્તખબ કિએ જાએ.

અલ્લાહ કરીમ અમીરે એહલે સુન્નાત હઝરતે અલ્લામા મુહમ્મદ ઇલ્યાસ કાદરી رحمۃ اللہ علیہ કો સલામત રખે કે ઇન કી બનાઈ હુઈ તેહરીક દાવતે ઇસ્લામી ને તો બહોત આસાની કર દી હૈ, رحمۃ اللہ علیہ દાવતે ઇસ્લામી કા એક શોબા બનામ “મજલિસે અઈમ્મએ મસાજિદ” કાઈમ હૈ જિસ કે તહત મસાજિદ મેં અઈમ્મા, મોઅઝિઝનીન વગૈરા કા તકરૂર ભી હોતા હૈ ઓર ઉલમા એ કિરામ કે ઝરીએ ઇન કે ટેસ્ટ ભી લિએ જાતે હૈં. લેહાઝા મસ્જિદ ઇન્તેઝામિયા કો ચાહિએ કે દાવતે ઇસ્લામી કી ઇસ મજલિસ સે રાબેતા કર કે ઇમામ કા મુતાલબા કરે.

ઇમામ કે ઇન્તેઝાબ મેં એક અહમ બાત યેહ ભી હૈ કે મુસ્તકબિલ કે એતેબાર સે ખૂબ સોચ કર પ્લાનિંગ કરે, યેહ હરગિઝ મુનાસિબ નહીં કે અભી અગર મસ્જિદ ઝેરે તામીર હૈ તો ગુઝારા કરને કે લિએ કિસી તાલિબે ઇલ્મ કો ઇમામ રખ લેં ઓર જબ મસ્જિદ આલીશાન તામીર હો જાએ તો ઉસ બેચારે કો નિકાલ દેં, અગર મસ્જિદ તામીર હોને કે બાદ કિસી બળે આલિમે દીન હી કો લાના હૈ તો શુરૂઆત હી સે તૈ

કર લેં ઔર ઇન્તેઝામિયન રખે જાને વાલે ઇમામ સાહિબ કો બતા દેં કે હમ મસ્જિદ કી તામીર તક આપ કી ખિદમાત હાસિલ કરેંગે.

મોઅઝ્ઝિન સાહિબ ભી મસ્જિદ કા અહમ હિસ્સા હોતે હેં, ઔર ક્યૂં ન હોં કે દિન મેં પાંચ મરતબા લોગોં કો અલ્લાહ કરીમ કે દરબારે આલી મેં હાઝિર હોને કા હુકમ નામા જો પહોંચાતે હેં. લેહાઝા મસ્જિદ ઇન્તેઝામિયા કો ચાહિએ કે બતૌરે મોઅઝ્ઝિન એક મુસ્તકિલ મિઝાજ, વક્ત કે પાબન્દ, બુલન્દ વ સાફ આવાઝ, દુરુસ્ત અઝાન દેને વાલે ઔર ખુશ અખ્લાક બન્દે કા ઇન્તેખાબ કરેં. ઇસી તરહ ખાદિમ ભી ઐસા હી મુન્તાખબ કરેં જો વક્ત કી પાબન્દી ઔર કામ કી લગન રખને કે સાથ સાથ પાકી નાપાકી કે મસાઈલ જાનતા હો તાકે મસ્જિદ કી સફાઈ વગૈરા મેં કુછ ગલત ન કર બૈઠે.

3 મસ્જિદ કે અમલે કે સાથ ઇન્તેઝામિયા કા બરતાવ

મસ્જિદ ઇન્તેઝામિયા કે ઔસાફ મેં સે એક અહમ વરફ “મસ્જિદ કે અમલે કે સાથ બરતાવ” ભી હૈ. ઇસ પેહલુ સે મસ્જિદ ઇન્તેઝામિયા કે હર ફર્દ કે સાથ સાથ હર હર મુસલમાન કો યેહ બાત અપને ઝેહન મેં પુખ્તા કર લેની ચાહિએ કે ખતીબ, ઇમામ, મોઅઝ્ઝિન, ખાદિમ, કારી, હાફિઝ, આલિમ ઔર મુફતી સભી કે સભી ખ્વાહ જિતને ભી અઝીમ હેં ઇન સબ કે સાથ સાથ વોહ ઇન્સાન ભી હેં, બ તકાઝએ બશરિયત ઉન સે ભી ખતા હો સકતી હૈ. યુનાન્ચે અગર કભી મસ્જિદ કે અમલે સે કોઈ ઐસી ગલતી હો જાએ જો અવામ કી તન્દીર કા બાઈસ ન હો તો ઉસે ઇગનોર (Ignore) કર દેં ઔર અગર કોઈ ઐસા મુઆમલા હૈ જો અવામ કી તરફ સે નફરત કા બાઈસ ભી હૈ ઔર ઉન કે મન્સબ કે એતેબાર સે ભી બહોત ઝિયાદા ના મુનાસિબ હૈ તો દારુહ ઇફ્તા એહલે સુન્નત યા કિસી ભી મોતબર સુન્ની આલિમે દીન સે શરઈ રાહનુમાઈ લે કર ઉસી પર અમલ કરેં. ખુદ સે હી મુફતી બન જાના યા ઇસ લેહાઝ સે કે હમ ઇન્તેઝામિયા હેં બદ તમીઝી ઔર બદ અખ્લાકી પર ઉતર આના શરઈ તૌર પર ભી દુરુસ્ત નહીં હૈ.

મસ્જિદ અમલા બિલ ખુસૂસ ઉન મેં સે જો આલિમ હોં ઉન કે સાથ ગુફ્તગૂ, લેન દેન ઔર ઉઠને બૈઠને કા અન્દાઝ મોહઝ્ઝબ ઔર શાઈસ્તા હોના ચાહિએ, ઠીક હૈ

આપ મસ્જિદ ઇન્તેઝામિયા મેં સે હેં લેકિન વોહ જિતને અવામ કે ખતીબ ઔર ઇમામ હેં ઇતને હી આપ કે લિએ ભી હેં. નમાઝી હઝરાત તો ઇમામ વ ખતીબ સાહિબાન કે હાથ યૂમા કરેં ઔર મસ્જિદ ઇન્તેઝામિયા ઉન કે સાથ મુલાઝિમોં વાલા સુલૂક રખે (યેહ) બહોત તશ્વીશનાક બાત હૈ. દીને ઇસ્લામ ને તો માતહતોં, મુલાઝિમોં, ગુલામોં કે સાથ ભી હુસ્ને સુલૂક કી તાલીમ દી હૈ જબ કે ઇમામો ખતીબ તો વોહ હેં જો હમારી ઔર આપ કી નમાઝોં કી મકબૂલિયત ઔર નસ્લોં કી તરબિયત કા ઝરીઆ હેં.

મસ્જિદ કી આમદન વ ગુન્જાઈશ ઔર ઉર્ફ કે મુતાબિક મસ્જિદ અમલે કો રેહાઈશ ઔર દીગર સહૂલિયાત દેના ભી મસ્જિદ ઇન્તેઝામિયા કી ઝિમ્મેદારી હૈ. મસાજિદ કી તામીર ઔર તઝઈન વ આરાઈશ બહોત અચ્છી બાત હૈ, મેહંગે સે મેહંગા મારબલ ઔર આલા સે આલા સહૂલિયાત બિલ્કુલ હોની ચાહિએ લેકિન ઇસ કે સાથ સાથ વોહ અફરાદ જો ઇસ મસ્જિદ કી ખિદમત વ આબાદકારી મેં મસરૂફ હોતે હેં યાની ઇમામ વ મોઅઝ્ઝિન વગૈરા, ઉન કે લિએ રિહાઈશ ઔર ઝરૂરી સહૂલિયાત કી ફરાહમી ભી બહોત અચ્છા, ઝરૂરી ઔર સવાબ વાલા કામ હૈ. મસ્જિદ ઇન્તેઝામિયા કો માલૂમ હોના ચાહિએ કે જિસ તરહ અવામુન્નાસ ઔર નમાઝિયોં કો સહૂલત દેને કા સવાબ હૈ ઇસી તરહ ઇમામ વ મોઅઝ્ઝિન ઔર મસ્જિદ કે દીગર અમલે કો સહૂલિયાત દેના ભી સવાબ કા કામ હૈ.

મસ્જિદ ઇન્તેઝામિયા કો ચાહિએ કે મસ્જિદ કી તરહ મસ્જિદ કે અમલે કા ભી પૂરા પૂરા ખયાલ રખેં ઔર શરઈ રાહનુમાઈ લેતે હુવે ઇન કી રેહાઈશ, સહૂલિયાત, ઉર્ફ (રવાજ) કે મુતાબિક ખાને વગૈરા કા એહતેમામ, સેલેરી, બોનસ, બીમારી વગૈરા યા ખુદા ન ખ્વાસ્તા કિસી હાદસે કી સૂરત મેં ઇન કી ઇયાદત વ તીમારદારી ઔર ઇલાજ મુઆલજે કે લિએ માલી ખિદમત ઔર દીગર મુઆમલાત મેં ઇન કા સાથ દેને કી ભરપૂર કોશિશ કરેં.

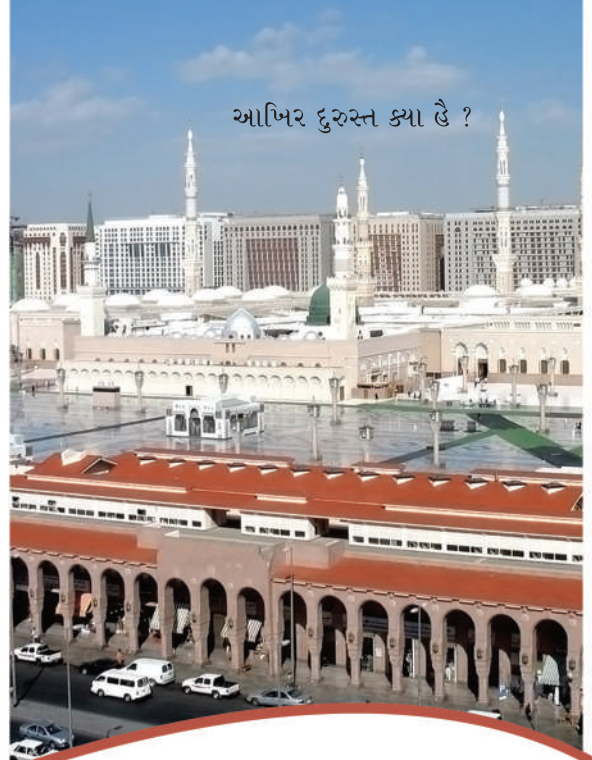
(બકિયા અગલે માહ કે શુમારે મેં... ان شاء الله)

દીને ઇસ્લામ સે મુસલમાનોં કી વાબસ્તગી, ઇસ પર ફરેફતગી ઔર ખ્વાહિશાત વ લઝ્ઝાત કે તૂફાન બરપા હોને કે બા વુજૂદ એક બળી તાદાદ કા દીની તાલીમાત પર અમલ, ગૈરોં કી નઝર મેં બહોત ખટકતા હૈ. ઇસ્લામ કી અસર આફરીની સે મુસલમાનોં કો દૂર કરને કે લિએ જિન તરીકોં સે દીન પર હમ્લે હો રહે હૈં, ઇન મેં સે એક યેહ ભી હૈ કે દીન કે નામ પર હી લોગોં કો દીન સે દૂર કર દિયા જાએ. યેહ તરીકા કઈ અન્દાઝ મેં ઇસ્તેમાલ કિયા જાતા હૈ, જિન મેં સે એક યેહ હૈ કે મગરિબ સે મરઊબ ઔર મગરિબી તેહઝીબ કી અઝમત કે ગુન ગાને વાલે લિબરલ સ્કોલર્ઝ, સુન્નતોં ઔર મુસ્તહબાત પર અમલ ધુળવાને કે લિએ કેહતે હૈં કે “હમ લોગોં કે લિએ દીન મેં આસાની પૈદા કર રહે હૈં, ક્યૂંકે લોગ દીન સે દૂર હોતે જા રહે હૈં ઔર હમ આસાનિયાં પૈદા કર કે લોગોં કો દીન કે કરીબ લા રહે હૈં. સુન્નત પર અમલ ચૂંકે મુશ્કિલ હૈ ઇસ લિએ હમ સિર્ફ ફર્જ વ વાજિબ કી બાત કરતે હૈં ઔર ઇબાદાત વ મુઆમલાત ઔર દીગર ઉમૂરે હયાત મેં સુન્નતોં કી અહમિયત બયાન નહીં કરતે.”

ઇસ દલીલે ખામ (કચ્ચી દલીલ) કા જવાબ યેહ હૈ કે યહાં દો ચીઝેં હૈં : એક યેહ કે અગર કોઈ શખ્સ સુન્નતોં કો ફર્જ વ વાજિબ કી તરહ ઝરૂરી કરાર દેતા હૈ, તો વોહ યકીનન ગલતી કરતા હૈ. મસલન બૈઠ કર ખાના પીના યા તરાવીહ સુન્નત હૈ યા નમાઝોં કી ફર્જ રક્અતોં સે પેહલે યા બાદ પઢી જાને વાલી રક્અતેં (વિત્ર કે ઇલાવા સબ) સુન્નત વ નફલ હૈં ઔર કોઈ ઇન્હેં વાજિબ વ લાઝિમ કહે તો વોહ શખ્સ વાઝેહ તૌર પર ગલતી કર રહા હૈ. યેહ એક મુખ્તલિફ મુઆમલા હૈ. લેકિન યહાં દૂસરી ચીઝ યેહ હૈ કે કયા હમેં સુન્નતોં કી તરગીબ દેની ચાહિએ ઔર લોગોં કો સિખાની ચાહિએ યા સુન્નતોં કો અસ્લન અહમિયત ન દી જાએ ? યેહ અસ્લ બહસ તલબ મુઆમલા હૈ. દીન કી આલા દરજે કી તાલીમ, ગેહરે દીની શુઊર ઔર સલફ સાલેહીન કા ઝૌક રખને વાલે એહલે ઇલ્મ યેહ કેહતે હૈં કે લિબરલ સ્કોલર્ઝ કી યેહ સોચ હકીકત મેં દીન કે મકાસિદ વ મસાલેહ કો સમઝને મેં બળી બુન્યાદી ગલતી કા સબબ હૈ.

આખિર દુરુસ્ત કયા હૈ ?

સુન્નતોં પર અમલ ક્યું કરે ?

મુફ્તી મુહમ્મદ કાસિમ અતારી

નબિયે કરીમ ﷺ કી જુમ્લા સુન્નતોં પર અમલ કી તરગીબ દેના કઈ વુજૂહ સે અહમ ઔર મતલૂબ હૈ.

પેહલી બાત યેહ હૈ કે સુન્નત પર અમલ દર આમદ કી સબ સે બુન્યાદી વજહ એક મુસલમાન કે લિએ યેહ હૈ કે **અલ્લાહ** તઆલા ને નબિયે કરીમ ﷺ કી ઇત્તેબાઅ કા હુકમ દિયા યુનાન્યે ફરમાયા : **تَرْجَمَا :** ઐ હબીબ ! ફરમા દો કે ઐ લોગો ! અગર તુમ **અલ્લાહ** સે મહબ્બત કરતે હો તો મેરી પૈરવી કરો. (3, 31, 32) ઔર ફરમાયા : **تَرْجَمَا :** ઔર મેરી તરફ રુજૂઅ કરને વાલે આદમી કે રાસ્તે પર ચલ. (21) ઔર યકીનન નબિયે કરીમ ﷺ સબ સે બઢ કર **અલ્લાહ** કી તરફ રુજૂઅ કરને વાલે હૈં. ઇસ ઇત્તેબાઅ મેં બિલા શકો શુબા નબિયે કરીમ ﷺ કી પૈરવી બગૈર કિસી કેદ કે હૈ ઔર ઇસ મેં ફરાઈઝો વાજિબાત વ સુનનો મુસ્તહબાત સબ શામિલ હૈં.

દૂસરી બાત કે **અલ્લાહ** કરીમ ને રિસાલત મઆબ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી હયાતે તૈયબા કો બેહતરીન રોલ મોડલ કરાર દિયા યુનાન્યે ફરમાયા : **﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾** **તર્જમા :** બેશક તુમહારે લિએ **અલ્લાહ** કે રસૂલ મેં બેહતરીન નમૂના મૌજૂદ હૈ. (21: 21, 21: 21) ઈસ ઉસ્વએ કામિલ મેં જૈસે ફરાઈઝો વાજિબાત દાખિલ હૈં, એસે હી ઈન મેં નબિયે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી ઈબાદાત વ મુઆમલાત વ મુઆશરત કે ગૈર વાજિબ ઉમૂર ભી શામિલ હૈં.

તીસરી બાત યેહ હૈ કે સુન્નતોં પર અમલ મેં દીન કી બહોત સી હિકમતેં હૈં જિન મેં સે કુછ કો યૂં સમજા જા સકતા હૈ કે હમ અપની જિન્દગી મેં સિર્ફ ઝરૂરી કામ હી નહીં કરતે, બલકે એસે કામ ભી કરતે હૈં, જો ઈસ ઝરૂરી કી અદાએગી યા તકમીલ મેં મુફીદ વ મુઆવિન હોં, જૈસે તાલીમી જિન્દગી મેં નિસાબી કિતાબોં કે સાથ ગૈર નિસાબી કિતાબેં પઢતે હૈં યા પેશાવરના જિન્દગી મેં અપને શોબે કી ઝરૂરી મહારતોં કે સાથ કુછ મુતઅલ્લિકા ગૈર ઝરૂરી મહારતેં ભી હાસિલ કરતે હૈં. યૂહીં હમ કિસી બળી મુસીબત સે બચને કે લિએ ઉન ચીઝોં સે ભી બચતે હૈં જો ઈસ મુસીબત મેં ડાલને કા ઝરીઆ બન સકતી હૈં મસલન બુખાર સે બચને કે લિએ ખુદ કો સર્દી સે બચાતે હૈં. ઈસી તરહ મામૂલાતે જિન્દગી મેં એક ઔર ચીઝ ભી હૈ કે કિસી બુન્યાદી મક્સદ કી ઝરૂરી તકમીલ કે સાથ ઈસ સે મુતઅલ્લિકા તઝઈન વ તહસીન કે કામ ભી કરતે હૈં જૈસે ઘર કી બુન્યાદી ઈમારત કે સાથ મારબલ ફર્શ ઔર રંગો રોગન વગૈરા કરતે હૈં. ઈન તમામ ઉમૂર મેં મન્તિક યેહ હૈ કે બાઝ ચીઝેં ફી નફસિહી ઝરૂરી નહીં હોતીં, લેકિન વોહ કિસી ઝરૂરી ચીઝ તક પહોંચાને વાલી યા કિસી ગલત કામ સે બચને મેં ઢાલ હોતી હૈં યા અસ્લ શૈ કે હુસ્નો ખૂબી મેં ઈઝાફા કર દેતી હૈં.

ઈસી તરહ કા મુઆમલા સુન્નતોં ઔર મુસ્તહબાત કા હૈ. ઈન્હેં સમજને કે લિએ ઈન મિસાલોં પર ગૌર કરેં કે કબી કિસી એસે આદમી કે મુતઅલ્લિક સુના યા દેખા યા પઢા હૈ કે વોહ તરાવીહ કી બીસ રકઅતેં તો પઢતા હો, લેકિન ઈશા ન પઢતા હો, યા ફજા યા કિસી ભી દૂસરી નમાઝ કી સુન્નતેં તો પઢ લે,

લેકિન ફર્જ રકઅતેં ન પઢે, યા તહજજુદ તો પઢે લેકિન ફજા ન પઢે, યકીનન એસા શખ્સ નહીં મિલ સકતા, ક્યૂંકે જો આદમી વોહ નમાઝેં પઢ રહા હૈ જો ઝરૂરી નહીં, તો ઝરૂરી તો બદરજએ ઔલા અદા કરેગા. યેહી મુઆમલા દીગર ઈબાદાત મેં હૈ કે એસા નહીં હોતા કે એક આદમી રજબ ઔર શાબાન કે સારે રોઝે રખે, લેકિન રમઝાન કે છોળ દે. ખુલાસા યેહ હૈ કે નવાફિલ અપને મુતઅલ્લિકા ફરાઈઝ કે કરીબ લે જાને વાલે હોતે હૈં.

યૂહીં ઈન્સાની ફિતરત યેહ હૈ કે જબ કોઈ ઈન્સાન છોટી છોટી ચીઝોં કા ખયાલ રખતા હૈ તો ઈસી કિસ્મ સે તઅલ્લુક રખને વાલી બળી ચીઝોં કા ઝિયાદા ખયાલ રખતા હૈ. એસા નહીં હોતા કે કોઈ મશકૂક ચીઝ સે તો બચતા હો, લેકિન કતઈ હરામ કામ કા બે ખોફો ખતર ઈર્તેકાબ કર લે. ઈસી હિકમત કી તરફ હદીસ મેં ઈશારા ફરમાયા ગયા હૈ કે શાહી ચરાગાહ કે કરીબ જાનવર ચરાએગા તો જાનવર ચરાગાહ મેં જા પળેંગે, લેહાઝા આફિયત ઈસી મેં હૈ કે કનારોં સે ભી દૂર રહે તાકે અસ્લ મમનૂઅ મેં ન જા પળે. યેહ વોહી ઢાલ વાલા મુઆમલા હૈ કે એક ગૈર મમનૂઅ ચીઝ કિસી મમનૂઅ કે લિએ ઢાલ બન ગઈ, બલકે બાઝ અવકાત તો ઈસ સે ભી ઝિયાદા દિલચસ્પ સૂરતે હાલ સામને આતી હૈ કે બાઝ મુસ્તહબાત ફી નફસિહી તો મુસ્તહબ હી હોતે હૈં, લેકિન વોહ ગુનાહોં કે આગે એસે ઢાલ બન જાતે હૈં કે કોઈ દૂસરા ઝરૂરી અમલ ભી ઈસ તરહ ઢાલ નહીં બનતા. મસલન અગર કિસી કે સર પર ઈમામા હૈ, જો નબિયે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી સુન્નત હૈ યા સર પર ચાદર હૈ, જો બુઝુગાને દીન કા મામૂલ રહા હૈ. ઈસ લિબાસ યાની ઈમામા ઔર ઈસ પર ચાદર કે સાથ કોઈ શખ્સ સીનેમા નહીં જાએગા, ક્યૂંકે ઉસ કા લિબાસ હી ઉસે રોક દેગા. અગર કિસી ને જાના ભી હોગા તો પેહલે વોહ ઈસ સુન્નત વ મુસ્તહબ કો છોળેગા, પેન્ટ શર્ટ યા કોઈ આમ લિબાસ પેહનેગા ફિર હી સીનેમા જાને કી હિમ્મત કરેગા. યેહ નહીં હો સકતા કે સર પર ઈમામા બાન્ધ કર યા ટોપી રખ કર, દાઢી શરીફ કે સાથ બન ઠન કે સીનેમા ચલા જાએ. અબ ગૌર કરેં કે યહાં એક સુન્નત ઔર એક મુસ્તહબ

ને ફિલ્મ દેખને કે હરામ અમલ સે બચા દિયા ઔર સિફ યેહી નહીં, બલ્કે હમ મુઆશરે મેં દેખતે હેં કે અગર કોઈ દાદી ઈમામે વાલા દુકાનદાર હો ઔર બિલ ફર્જ સૌદા બેચને મેં ડન્ડી મારને લગે, તો લોગ ઉસે બોલ દેતે હેં કે અરે ભાઈ ! કમાલ કરતે હો !!! મૌલવી હો કર ઈસ તરહ કા કામ કર રહે હો યા દાદી રખ કર ઈસ તરહ કા કામ કર રહે હો, યા ઈમામા પેહન કર ઈસ તરહ કા કામ કર રહે હો. એક ઔર મિસાલ લેં, અગર કોઈ બા ઈમામા શપ્સ નમાઝ કે વક્ત આરામ સે બેઠ કર લોગોં સે બાત ચીત મેં મસરૂફ રહે ઔર નમાઝ પઢને કે લિએ ન ઉઠે, તો બકિયા અફરાદ જો ખુદ નમાઝ પઢને વાલે ન ભી હોં, વોહ ભી ઈસ બા ઈમામા શપ્સ સે કેહ દેંગે કે જનાબ ! અઝાન હો ગઈ હૈ, જમાઅત હો રહી હૈ, આપ નમાઝ પઢ લેં, તો ગોયા સિફ ઈસ કા મસનૂન ઈમામા ઈસે નમાઝ કે લિએ ઉઠને પર મજબૂર કર દેગા. ઈન સબ મિસાલોં કા નતીજા ક્યા નિકલા ? યેહી કે યેહ સુન્નતેં ઔર મુસ્તહબાત લોગોં કી નઝર મેં ભી ઢાલ બની હુઈ હેં.

સુન્નતોં કે હવાલે સે એક ઔર પેહલૂ યેહ હૈ કે આમાલે સાલેહા કા હુસ્ન ઈન કે ઝરીએ હોતા હૈ : મસલન નાફ સે લે કર ઘુટને કે નીચે તક લિબાસ પેહનના ફર્જ હૈ, લેકિન પૂરા બદન લિબાસ મેં છુપા હો, યેહ સુન્નત હૈ ઔર યેહી અચ્છા લગતા હૈ. ચૂંહી

ચલતે ફિરતે ખાના તો ખાયા જા સક્તા હૈ, લેકિન તમીઝ વ તેહઝીબ સે બેઠ કર ખાને મેં હી હુસ્ન હૈ. ઈસી તરહ કિસી સે મુલાકાત મેં અલ્ફાઝે આદાબ કહે બગૈર અપને મૌઝૂઅ કી બાત શુરૂઅ કી જા સક્તી હૈ, લેકિન ઈસે બદ તેહઝીબી શુમાર કિયા જાતા હૈ, જબકે મુલાકાત મેં સલામ સે ઇબ્તેદા સુન્નત હૈ ઔર મૌકેઅ કી મુનાસબત સે મુસ્કુરાહટ ભી સુન્નત હૈ ઔર ઈન સે મુલાકાત મેં નિખાર આ જાએગા. ચૂંહી હર નમાઝ મેં મખસૂસ રક્આત ફર્જ હેં, લેકિન ઈન કે અવ્વલો આખિર કી સુન્નતેં કુર્બે ખુદાવન્દી મેં ઇઝાફે ઔર નમાઝ મેં ખુશૂઓ ખુઝૂઅ મેં ઇઝાફે કા ઝરીઆ બનતી હેં. ઈસી તરહ હજ ફર્જ હૈ, લેકિન ઝિન્દગી મેં સુન્નત ઉમરે કરતે રેહના, મહબબતે ઇલાહી કી લઝઝત સે સરશાર કર દેતા હૈ. રમઝાન કે ફર્જ રોઝે હુસૂલે તકવા કા ઝરીઆ બનતે હેં, લેકિન સાલ ભર વક્તન ફ વક્તન નફલી મસનૂન રોઝે, ઈસ તકવા કી કેફિયત કો બરકરાર રખને મેં મુઆવિન બનતે હેં.

ખુલાસએ કલામ યેહ હૈ : ઝરૂરી યેહી હૈ કે હમ હરામો ગુનાહ સે બચેં ઔર ફરાઈઝો વાજિબાત અદા કરેં, લેકિન સુન્નતેં છોળ કર નહીં બલ્કે ઈન પર અમલ કે સાથ, ક્યૂંકે સુન્નતેં હમારે લિએ ફરાઈઝ કી અદાએગી, તકમીલ, હુસ્નો ખૂબી મેં ઇઝાફે ઔર ગુનાહોં સે બચને મેં મુઆવિન સાબિત હોતી હેં.

ઈસ્લામ કી રૌશન તાલીમાત

સુલ્હ કરવાના

શાહજેબ અત્તારી મદની

એક રોઝ હુઝૂર સરવરે કાઈનાત
عَلَى اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ તશરીફ ફરમા થે, યેહરએ મુબારક પર
તબસ્સુમ નુમૂદાર હુવા, જનાબે ઉમર ફારૂક رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ ને

અર્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ ! મેરે માં બાપ આપ પર કુરબાન, આપ ને કિસ લિએ તબસ્સુમ ફરમાયા ! ઈરશાદ ફરમાયા : મેરે દો ઉમ્મતી **અલ્લાહ** કરીમ કી બારગાહ મેં દો ઝાનૂ ગિર પળેંગે, એક અર્ઝ કરેગા : યા **અલ્લાહ** ! ઈસ સે મેરા ઈન્સાફ દિલા કે ઈસ ને મુઝ પર સુલ્હ કિયા થા. **અલ્લાહ** કરીમ મુદઈ (યાની દાવા કરને વાલે) સે ફરમાએગા : તુમ અપને ભાઈ કે સાથ ક્યા

કરોગે, ઈસ કે પાસ તો કોઈ નેકી બાકી નહીં. મઝલૂમ અર્જ કરેગા : મેરે ગુનાહ ઈસ કે ઝિમ્મે ડાલ દે. ઈતના ઈરશાદ ફરમા કર સરવરે કાઈનાત صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم રો પળે, ફરમાયા : વોહ દિન બહોત અઝીમ દિન હોગા ક્યૂંકે ઉસ વક્ત હર એક ઈસ બાત કા ઝરૂરત મન્દ હોગા કે ઉસ કે ગુનાહોં કા બોઝ હલકા હો. **અલ્લાહ** પાક મઝલૂમ સે ફરમાએગા : દેખ તેરે સામને કયા હૈ ? વોહ અર્જ કરેગા : ઐ પરવર દગાર ! મૈં અપને સામને સોને કે બળે શેહર ઔર બળે બળે મહલ્લાત દેખ રહા હૂં જો મોતિયોં સે આરાસ્તા હૈં, યેહ શેહર ઔર ઉમ્દા મહલ્લાત કિસ પૈગમ્બર યા સિદ્દીક યા શહીદ કે લિએ હૈં ? **અલ્લાહ** કરીમ ફરમાએગા : યેહ ઉસ કે લિએ હૈં જો ઈન કી કીમત અદા કરે. બન્દા અર્જ કરેગા : ઈન કી કીમત કૌન અદા કર સકતા હૈ ? **અલ્લાહ** કરીમ ફરમાએગા : તૂ અદા કર સકતા હૈ. વોહ અર્જ કરેગા : કિસ તરહ ? **અલ્લાહ** પાક ફરમાએગા : ઈસ તરહ કે તૂ અપને ભાઈ કે હુકૂક મુઆફ કર દે. બન્દા અર્જ કરેગા : યા **અલ્લાહ** ! મૈં ને સબ હુકૂક મુઆફ કિએ. **અલ્લાહ** પાક ફરમાએગા : અપને ભાઈ કા હાથ પકળો ઔર દોનોં ઈકઠ્ઠે જન્નત મેં ચલે જાઓ. ફિર સરકારે નામદાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : **અલ્લાહ** સે ડરો ઔર મખ્લૂક મેં સુલહ કરવાઓ ક્યૂંકે **અલ્લાહ** ભી બરોઝે કિયામત મુસલમાનોં મેં સુલહ કરવાએગા.⁽¹⁾

ઈસ્લામ અમ્નો સલામતી વાલા આલમગીર મઝહબ હૈ. યેહ મુસલમાનોં કો આપસ કે લગાઈ ઝગળોં, નારાઝગિયોં, મુનાફેરત વ કત્તે તઅલ્લુકી સે બચને ઔર ઈતેફાક વ ઈતેહાદ વ અમ્નો સલામતી કે સાથ મિલ જુલ કર રેહને કા દર્સ દેતા હૈ ઔર અગર કભી કોઈ મુસલમાન કિસી મુઆમલે મેં દૂસરે મુસલમાન સે લગ પળે, નારાઝ હો જાએ તો દીગર મુસલમાનોં કો ઈન મેં સુલહ કરવાને કા હુકમ દેતા હૈ તાકે મુસલમાન મુત્તહિદ હો કર રહેં ઔર મુતફરિક ન હોં.

મુસલમાનોં મેં સુલહ કરવાને વાલોં કે લિએ કુરઆનો હદીસ મેં જા બજા ફઝાઈલ બયાન કિએ ગએ હૈં, યુનાન્થે **અલ્લાહ** પાક ઈરશાદ ફરમાતા હૈ : ﴿اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ فَاصْلِحُوا بَيْنَ اَخَوَيْكُمْ﴾ તર્જમએ કન્જુલ ઈમાન : મુસલમાન મુસલમાન ભાઈ હૈં તો અપને દો ભાઈયોં મેં સુલહ કરો.⁽²⁾

રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈરશાદ ફરમાયા : કયા મૈં તુમ્હેં ઐસે અમલ કે બારે મેં ન બતાડી જિસે **અલ્લાહ** ઔર ઉસ કા રસૂલ પસન્દ કરતે હૈં ? વોહ યેહ હૈ કે જબ લોગ એક દૂસરે સે નારાઝ હો કર રૂઠ જાએ તો ઉન મેં સુલહ કરવા દો.⁽³⁾ ઔર એક રિવાયત મેં સુલહ કરવાને કો દરજે કે એતેબાર સે રોઝા, નમાઝ ઔર સદકે સે અફઝલ અમલ કરાર દિયા ગયા હૈ.⁽⁴⁾

સુલહ કિસ તરહ કરવાએં ? એ આશિકાને રસૂલ ! હમેં ભી ચાહિએ કે ઈન ફઝાઈલ કો હાસિલ કરને કે લિએ રૂઠને વાલે મુસલમાનોં મેં સુલહ કરવા દિયા કરેં. સુલહ કરવાને સે પેહલે **અલ્લાહ** પાક કી બારગાહ મેં દુઆ કરેં, ફિર લગને વાલોં કો અલગ અલગ બિઠા કર ઉન કી સુનેં, ફિર નર્મી સે સુલહ કે ફઝાઈલ બયાન કરેં ઔર આપસી ઝગળે વ ઈપ્તેલાફાત કે દીની વ દુન્યવી નુક્સાનાત બયાન કરેં, ફિર દોનોં કો આમને સામને બિઠા કર આપસ મેં સુલહ કરવા દેં.

અહમ મદની ફૂલ : પ્યારે ઈસ્લામી ભાઈયો ! સુલહ કરવાના અફઝલ ઈબાદત હૈ લેકિન સુલહ કરવાતે વક્ત યેહ બાત ઝેહન મેં રહે કે મુસલમાનોં મેં સિર્ફ વોહી સુલહ કરવાના જાઈઝ હૈ જિસ મેં શરઈ તૌર પર કોઈ બુરાઈ ન હો યુનાન્થે, હુઝૂરે અકદસ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈરશાદ ફરમાયા, મુસલમાનોં કે માબૈન (બીચ મેં) સુલહ કરવાના જાઈઝ હૈ મગર વોહ સુલહ (જાઈઝ નહીં) જો હરામ કો હલાલ કર દે યા હલાલ કો હરામ કર દે.⁽⁵⁾

હકીમુલ ઉમ્મત મુફતી અહમદ યાર ખાન નઈમી رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَيْه ઈસ કી શર્હ મેં ફરમાતે હૈં : ઝૌજૈન મેં ઈસ તરહ સુલહ કરાઈ જાએ કે ખાવન્દ ઉસ ઔરત કી સૌકન (અપની દૂસરી બીવી) કે પાસ ન જાએગા યા મુસલમાન મકરૂઝ ઈસ કદર શરાબ વ સૂદ અપને કાફિર કર્ઝખાલ કો દેગા. પેહલી સૂરત મેં હલાલ કો હરામ કિયા ગયા, દૂસરી સૂરત મેં હરામ કો હલાલ, ઈસ કિસ્મ કી સુલહેં હરામ હૈં જિન કા તોળ દેના વાજિબ હૈ.⁽⁶⁾

(1) مستدرک الحاکم، 795/5، حدیث: 8758 (2) 26، الحجرات: 10 (3) الترغیب والترہیب، 321/3، حدیث: 48 (4) ابوداؤد، 365/4، حدیث: 4919 (5) ابودાؤد، 425/3، حدیث: 3594

(6) میرઆતુલ મનાજીહ، 4/303.

(નોટ : સુલહ કે બારે મેં મઝીદ માવૂમાત હાસિલ કરને કે લિએ મક્તબતુલ મદીના કા રિસાલા "હાથોં હાથ ફૂટી સે સુલહ કર લી" પઢિએ.)

શાને હબીબ બ મહાને હબીબ

(કિસ્ત : 02)

અબુલ હસન અત્તારી મદની

ગુઝશ્તા સે યેવસ્તા (પિછલે થુમારે સે જારી)

દુઆએ ઇબ્રાહીમી કા સમર :

6 اَنَا دَعَوْتُ اِبْرَاهِيْمَ قَالَ وَهُوَ يَرْفَعُ الْقَوَاعِدَ فِي الْبَيْتِ
”رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ“ (1)

તર્જમા : મેં અપને વાલિદ હઝરતે ઇબ્રાહીમ કી દુઆ હું જો ઉન્હોં ને બિનાએ કાબા કો બુલન્દ કરતે વક્ત માંગી, એ હમારે રબ ! ઉન્હોં મેં સે ઇન મેં એક રસૂલ ભેજ. (2)

અલ્લાહ કે પ્યારે નબી જનાબે ખલીલુલ્લાહ علی نبیینا وعلیه السَّلَامે ઓર ઇન કે ફરઝન્દે અરજુમન્દ જનાબે ઇસ્માઈલ عَلَيْهِ السَّلَام જબ ખાનએ કાબા કી તામીર ફરમા રહે થે તો ઇસ દૌરાન કુદ્ર દુઆઓં માંગી :

﴿وَإِذْ يَرْفَعُ اِبْرَاهِيْمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَاِسْمَاعِيْلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيْمُ﴾ رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا اُمَّةً مُّسْلِمَةً لَّكَ وَاَرْسَلْنَا مَاسِكًا وَتُبْ عَلَيْنَا اِنَّكَ اَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ﴾ رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ الْاَيَاتِ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَيِّدُهُمُ الْحِكْمَةَ ﴿٦﴾ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٦﴾

તર્જમાએ કન્ઝુલ ઇમાન : ઓર જબ ઉઠાતા થા ઇબ્રાહીમ ઇસ ઘર કી નીવેં (બુન્યાદે) ઓર ઇસ્માઈલ યેહ કેહતે હુવે કે એ રબ હમારે હમ સે કબૂલ ફરમા, બેશક તૂ હી હૈ સુનતા જાનતા, એ રબ હમારે ઓર કર હમં તેરે હુઝૂર ગર્દન રખને વાલે ઓર હમારી ઔલાદ મેં સે એક ઉમ્મત તેરી ફરમાન બરદાર ઓર હમં હમારી ઇબાદત કે કાઈદે બતા ઓર હમ

પર અપની રેહમત કે સાથ રુજૂઅ ફરમા, બેશક તૂ હી હૈ બહોત તૌબા કબૂલ કરને વાલા મહેરબાન, એ રબ હમારે ઓર ભેજ ઇન મેં એક રસૂલ ઇન્હોં મેં સે કે ઇન પર તેરી આયતેં તિલાવત ફરમાએ ઓર ઇન્હેં તેરી કિતાબ ઓર પુખ્તા ઇલ્મ સિખાએ ઓર ઇન્હેં ખૂબ સુથરા ફરમા દે બેશક તૂ હી હૈ ગાલિબ હિક્મત વાલા. (3)

અલ્લાહ કરીમ ને ઇન કી યેહ દુઆઓં કબૂલ ફરમાઈ ઓર મક્કએ પાક મેં એહલે મક્કા મેં સે સબ સે આલા ખાનદાન મેં પ્યારે રસૂલે પાક મુસ્તફા કરીમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કો પૈદા ફરમાયા ઓર આપ ને ઇન પર કુરઆને પાક કી આયાત તિલાવત ફરમાઈ, ઇન્હેં કિતાબો હિક્મત ઓર ખૂબ દાનિશમન્દી સિખાઈ ઓર કુફો શિર્ક કી નજાસતોં સે નિકાલ કર પાક કર દિયા.

બિશારતે ઇસા :

7 اَنَا دَعَوْتُ اِبْرَاهِيْمَ وَكَانَ آخِرُ مَنْ بَشَّرَ بِى عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ યાની મેં હઝરતે ઇબ્રાહીમ કી દુઆ હું ઓર જિસ જિસ નબી ને મેરી બિશારત દી ઉન મેં સબ સે આખિર મેં બિશારત દેને વાલે ઇસા ઇબને મરયમ હૈ. (4)

8 اَنَا دَعَوْتُ اِبْرَاهِيْمَ، وَبَشَّرَ بِى عِيسَى، وَذُرِّيَّتَا اٰمِي الْيَقِي رَاث યાની મેં હી હઝરતે ઇબ્રાહીમ કી દુઆ ઓર ઇસા કી બિશારત ઓર અપની માં કા ખ્વાબ હું જો ઉન્હોં ને દેખા. (5)

ઇન દોનોં ફરામીન મેં હઝરતે ઇસા عَلَيْهِ السَّلَام કી ઉસ બિશારત વ ખુશ ખબરી કી જાનિબ ઇશારા હૈ જો ઉન્હોં ને

એક મરતબા રસૂલે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ ﷺ ને સહાબએ કિરામ ﷺ સે ફરમાયા કે કયા મૈં તુમ્હે અચ્છે બુરોં કી ખબર ન દૂં ? સબ ખામોશ રહે, તીન બાર પેહી ઇસ્તિફસાર ફરમાયા તો એક શખ્સ ને અર્જ કી : જી હાં યા રસૂલલ્લાહ ! હમેં હમારે બુરે ભલોં કી ખબર દીજિએ ! ફરમાયા : તુમ્હારા ભલા વોહ શખ્સ હૈ જિસ સે ખૈર કી ઉમ્મીદ કી જાએ ઔર ઉસ કે શર સે અમ્ન હો, ઔર તુમ્હારા બુરા વોહ શખ્સ હૈ જિસ સે ખૈર કી ઉમ્મીદ ન કી જાએ ઔર ઉસ કે શર સે અમ્ન ન હો.

(તરમ્ઝી, 116/4, હદીથ: 2270)

માહનામા ફૈઝાને મદીના કે કારેઈન ! હમારી બાઝ બાતેં દૂસરોં કો અચ્છી લગતી હૈં ઔર બાઝ બુરી ! ઔર કુછ તો ઇતની ઝિયાદા બુરી લગતી હૈં કે લોગ ઇન સે ચિળના ઔર ઝુનઝુલાના શુરૂઅ હો જાતે હૈં, ઐસા ઉસ વક્ત હોતા હૈ જબ હમ કિસી કા નાપસન્દીદા કામ ઉસ કે સામને બાર બાર કરે. ઇસ સે હમારા ઇમ્પ્રેશન બિગળતા હૈ, લોગ હમેં બદ તેહઝીબ સમજતે હૈં ઔર બાઝ સૂરતોં મેં મુસલમાન કો બિલા વજહે શરઈ તકલીફ દેને કી બિના પર આખેરત મેં હમારી ગિરફત ભી હો સકતી હૈ. હમારી કોશિશ હોની ચાહિએ કે હમ મુસલમાનોં કે લિએ બાઈસે રાહત બનેં ન કે સબબે ઝેહમત ! ઇસ તેહરીર મેં ઇસ કિસ્મ કે 60 કામોં કી નિશાન દેહી કી ગઈ હૈ જો હમેં નહીં કરને ચાહિએ, પેહ બાતેં બ ઝાહિર છોટી ઔર મામૂલી મેહસૂસ હોંગી લેકિન છોટે છોટે કંકર એક હી શખ્સ કો બાર બાર મારે જાતે રહેં તો ઉસે અચ્છા ખાસા ઝખ્મી કર સકતે હૈં. ઇસ લિએ ઇન બાતોં કો ગૌર સે પઢિએ, સમજિએ ફિર અપને અન્દર તલાશ કીજિએ ઔર અગર આપ કી જાત મેં પેહ ચીઝેં મૌજૂદ હોં તો ઇન્હેં દૂર કરને કી કોશિશ કીજિએ.

1 આતે જાતે ઝોર સે દરવાઝા બન્દ કરના, ખુસૂસન જબકે દરવાઝા લોહે કા હો 2 કિસી કી આમદની કમ હોને યા ઇમ્તેહાન મેં નમ્બર કમ આને પર તાને દેના 3 કિસી કે મોબાઈલ કી અચ્છી ભલી ટયૂન તબ્દીલ કર દેના 4 યૂંહી કિસી કે મોબાઈલ ફોન કી સેટિંગ બદલ દેના 5 કોઈ અપના વોટ્સએપ વગૈરા ચેક કર રહા હો તો ઉસ કી સ્કીન પર નઝર રખના 6 કોઈ કોલ કર રહા હો તો ઉસ

ન કરને વાલે 60 કામ

કે કરીબ ઊંચા બોલ કર ઉસે ડિસ્ટર્બ કરના 7 અર્સે બાદ કિસી કો ફોન કર કે અપના તઆરુફ કરવાને કે બજાએ પહેલિયાં બુઝવાના કે મુઝે પેહચાના, બતાઓ ! મૈં કૌન બાત કર રહા હૂં ? 8 ફોન કર કે દૂસરે કી મસરૂફિયત પૂછે બગૈર લખી બાત શુરૂઅ કર દેના કે હો સકતા હૈ વોહ ખાના ખા રહા હો યા ડ્રાયવિંગ કર રહા હો 9 આપ સે મિલને કે લિએ આને વાલા આપ કી મુકમ્મલ તવજ્જોહ ચાહતા હૈ, મુલાકાતી કો નઝર અન્દાઝ કર કે મુસલસલ મોબાઈલ ફોન પર લગે રેહને સે ઉસે અપની બે ઇઝ્જતી કા એહસાસ હોગા 10 લોગોં કે ઉલટે સીધે નામ રખના 11 મુશ્તરકા ઇસ્તેમાલ કી ચીઝેં મુકર્રરા જગહ રખને કે બજાએ ઇધર ઉધર રખ દેના 12 બાત બાત પર ધૂરના 13 એહસાન જતાના 14 તીસરે કી મૌજૂદગી મેં કાન મેં બાર બાર સરગોશિયાં કરના, બસા અવકાત જિસ કે કાન મેં સરગોશી કી જા રહી હોતી હૈ ઉસે ભી ઉલઝન હો રહી હોતી હૈ 15 ઉમૂમન ઘરોં મેં હર એક કે ઇસ્તેમાલ કા તોલિયા અલગ હોતા હૈ, અપના

તોલિયા છોળ કર દૂસરે કા તોલિયા ગીલા ઔર મૈલા કર દેના 16 એ સી ચલતા હૈ તો બિલ ભી બનતા હૈ અક્સરિયત ઈસ કે ઈસ્તેમાલ મેં મોહતાત હોતી હૈ, એસે મેં કિસી કે દફતર યા ઘર મેં બગૈર ઈજાઝત એ સી ઓન કર દેના ઉસ કે લિએ પરેશાની કા બાઈસ હોતા હૈ 17 વોશરૂમ ઉમૂમન દો યા દો સે ઝાઈદ અફરાદ મેં મુશ્તરકા હોતા હૈ લેકિન બાઝોં કી તબીઅત મેં નઝાફત નહીં હોતી યા શાયદ ઉન્હેં એહસાસ નહીં હોતા, લેહાઝા વોહ ફર્શ પર ગન્દે પાઉં યા જૂતોં કે દાગ ઔર સાબુન પર હાથોં કી મૈલ છોળ આતે હેં 18 કોઈ વોશરૂમ મેં હો તો ઈન્તેઝાર કે બજાએ દરવાઝા ઝોર ઝોર સે બજાના શુરૂઅ કર દેના 19 હર ચીઝ પર મન્ફી તબ્સેરા કરના 20 વક્ત દે કર ટાઈમ પર ન પહુંચના ઔર તાખીર કી માઝેરત ભી ન કરના 21 કિસી કી મૌજૂદગી મેં ઉસ કી બુરાઈયાં બળી શખ્સિયત કે સામને કરના 22 બાત બાત પર શક કરના 23 બાત બે બાત મૂઝ ઓફ કર લેના 24 બીવી કા શૌહર સે બાર બાર મૈકે જાને કી ઝિદ કરના 25 છોટે મોટે ઝગળોં પર બીવી કો તલાક કી ધમકી દેના 26 બીવી કિતના હી અચ્છા ખાના પકાએ ઉસ મેં કીળે નિકાલના 27 સબ્રો શુક કે બજાએ હર વક્ત અપને દુખળે સુનાતે રેહના 28 દૂસરોં કો બે વુફૂફ ઔર ખુદ કો અક્લે કુલ (યાની બહોત ઝિયાદા અક્લ મન્દ) કરાર દેના 29 કોઈ તનખ્વાહ યા ઉમ્ર ન બતાના ચાહે તો ભી ઉસે કુરૈદના 30 સિઘેટ નોશી કરતે હુવે ધુવાં દૂસરોં કે મુંહ પર છોળના 31 અપની ગલતી કા ઝિમ્મેદાર દૂસરોં કો કરાર દેના 32 માતહત અફરાદ પર ગૈર ઝરૂરી પાબન્દિયાં લગાના 33 અપની કહે જાના દૂસરે કી ન સુનના 34 અખળ મિઝાજી કી વજહ સે કિસી કો ખાતિર મેં ન લાના 35 હર બાત કો “અના”કા મસ્અલા બના કર ઝિદ પર ઉતર આના 36 બાત બાત પર બાલ કી ખાલ નિકાલના 37 કિસી કો અપને મઝાક કા હદફ બના લેના 38 તન્જિયા અન્દાઝ મેં ગુફતગૂ કરના 39 કિસી કે ગમ યા તક્લીફ પર ખુશી કા ઈઝહાર કરના 40 જિન ગલતિયોં કી કોઈ મુઆફી માંગ ચુકા હો યા જો બુરી આદતેં વોહ છોળ ચુકા હો ઈન પર ઉસે આર દિલાના 41 અપની પસન્દ કી જગહ પર બૈઠને કે લિએ કિસી કો વહાં સે ઝબરદસ્તી ઉઠા

દેના 42 બિલ્દિંગ કે પાર્કિંગ એરિયા મેં પાર્કિંગ કરતે વક્ત ઝિયાદા જગહ ઘેરના 43 બિન માંગે મશ્વરે દેના 44 કિસી કે પર્સનલ મુઆમલાત મેં દખ્લ અન્દાઝી કરના 45 રશ સે નિકલને કે લિએ દૂસરોં કો ધકકે મારના 46 બાત કરતે હુવે ઝબાન કે સાથ હાથ ભી ચલાના ઔર સામને વાલે કે કભી સર પર ચપત લગાના તો કભી કમર પર હલ્કા મુકકા લગા દેના 47 દૌરાને ગુફતગૂ હર બાત પર સામને વાલે સે તાઈદ ચાહના કે મેં ઠીક કેહ રહા હુંના ! 48 ઘર કા સૌદા સલફ પૂરા લાને કે બજાએ હર મરતબા કુછ ન કુછ ભૂલ જાના 49 ખાતૂને ખાના કા એક હી મરતબા સારા સામાન મંગવાને કે બજાએ છોટી છોટી ચીઝોં કે લિએ શૌહર યા બેટે કો બાર બાર માર્કેટ ભેજના 50 અપને બારે મેં કુઝૂલ ખર્ચ ઔર દૂસરે કે લિએ કન્જૂસ હોના 51 કિસી સે કોઈ બાત પૂછ કર ઉસ કા જવાબ સુનને કે બજાએ દૂસરી તરફ મુતવજજેહ હો જાના 52 મુસાફહા કરતે વક્ત મુંહ દૂસરી તરફ ફેર લેના 53 અવામી જગહ પર વુઝૂ કરતે હુવે દૂસરોં પર પાની કે છીટિ ઉળાના 54 કિસી કે હોર્ન દેને પર બગૈર કિસી વજહ કે ઉસે રાસ્તા ન દેના 55 તંગ ગલી મેં દૂસરી તરફ સે ગાળી દાખિલ હોતે દેખ કર ભી અપની કાર વગૈરા ગલી મેં ધુસા લેના ઔર ટ્રેફિક જામ કર દેના 56 કોઈ બહોત જલ્દી મેં હો તો ઉસે ખ્વાહ મ ખ્વાહ રોક કર ગૈર ઝરૂરી બાત શુરૂઅ કર દેના 57 શાગિર્દ યા છોટે ભાઈ યા બેટે વગૈરા કી મસરૂફિયત પૂછે બગૈર ઉસે કામ બોલના 58 મોહલત દેને કે બજાએ હર કામ ફૌરન કરને પર ઈસરાર કરના 59 દો અફરાદ કોઈ બાત કર રહે હોં તો ઉન કે દરમિયાન જા કર ખળા હો જાના, હો સક્તા હૈ કે વોહ કોઈ પ્રાઈવેટ બાત કર રહે હોં 60 સર્દિયોં મેં દૂસરે કા એહસાસ કિએ બગૈર પંખા ચલા દેના.

કારેઈન ! અગર હમ ઈસ અન્દાઝ મેં ગૌરો ફિક્ક કરેં તો મઝીદ કઈ એસે કામ નિકલેંગે જો ન કરને કે હેં.

અલ્લાહ પાક હમેં કરને કે કામ કરને ઔર ન કરને કે કામોં સે બચને કી તૌફીક અતા ફરમાએ. આમીન

અહકામે તિજારત

મુફ્તી અબૂ મુહમ્મદ અલી અસગર અત્તારી મદની

ફુટપાથ યા રોડ પર પથારે યા દુકાન લગાના કેસા ?

સવાલ : કયા ફરમાતે હેં ઉલમા એ કિરામ ઇસ મસ્અલે કે બારે મેં કે બાઝ લોગ રોડ પર યા ફુટપાથ પર દુકાન યા પથારે લગા લેતે હેં. ઇસ કા કયા હુકમ હે ?

اَلْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِکِ الْوَهَّابِ اَللّٰهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

જવાબ : રોડોં પર દુકાનેં લગાના, ઇસી તરહ ફુટપાથ પર પથારે લગા લેના આમ લોગોં કે લિએ ઇઝા કા બાઈસ બનતા હે ક્યૂંકે ઇન દુકાનોં ઓર પથારોં કી વજહ સે રોડ પર ગાળિયાં પાર્ક કરને કી જગહ નહીં રેહતી, ફુટપાથ પર લોગોં કે લિએ ચલને કી જગહ નહીં રેહતી જિસ સે લોગોં કો ઇઝા પહોંચતી હે ઓર ઇસ તરહ રોડ પર તિજારત કરના કે લોગોં કો અઝિયત હો, યેહ જાઈઝ નહીં, બલ્કે ઉલમા એ કિરામ ને એસે લોગોં સે ખરીદારી કરને સે ભી મન્અ ફરમાયા હે કે જબ લોગ ખરીદેંગે હી નહીં તો વોહ વહાં સે દુકાન ઓર પથારા હટાને પર મજબૂર હોંગે.

સદરુશશરીઆ, બદરુત્તરીકા હઝરતે અલ્લામા મૌલાના મુફ્તી મુહમ્મદ અમજદ અલી આઝમી عليه الرَّحْمَةُ લિખતે હેં : “જો શપ્સ રાસ્તે પર ખરીદો ફરોખ્ત કરતા હે અગર રાસ્તા કુશાદા હે કે ઉસ

કે બેઠને સે રાહગીરોં પર તંગી નહીં હોતી તો હરજ નહીં ઓર અગર ગુઝરને વાલોં કો ઇસ કી વજહ સે તકલીફ હો જાએ તો ઉસ સે સૌદા ખરીદના ન ચાહિએ કે ગુનાહ પર મદદ દેના હે ક્યૂંકે જબ કોઈ ખરીદેગા હી નહીં તો વોહ બેઠેગા ક્યૂં ?

(બહારે શરીઅત, 2/726)

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُوْلُهُ اَعْلَمُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

મસ્જિદ મેં R.O. પ્લાન્ટ લગા કર ઇસ કી આમદની

મસ્જિદ મેં લગાના કેસા ?

સવાલ : કયા ફરમાતે હેં ઉલમા એ કિરામ ઇસ મસ્અલે કે બારે મેં કે એક મસ્જિદ મેં એક કંપની ને R.O. પ્લાન્ટ લગાયા ઓર કહા કે ઇસ મસ્જિદ કે કુંવેં કે પાની કો સાફ કર કે બેચેં ઓર ઇસ કી આમદની મસ્જિદ મેં હી લગાએ. કયા એસા કરના જાઈઝ હે ?

اَلْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِکِ الْوَهَّابِ اَللّٰهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

જવાબ : જી નહીં ! એસા કરના હરગિઝ જાઈઝ નહીં. મસ્જિદ કી જગહ, ઇસ કી મોટર વગૈરા દીગર ચીઝેં મસ્જિદ કે કામોં કે લિએ હી વક્ફ હોતી હેં. ઇન્હેં કિસી ઓર મક્સદ કે લિએ ઇસ્તેમાલ કરના વક્ફ કા ખિલાફે મસરફ ઇસ્તેમાલ હે ઓર વક્ફ કા ખિલાફે મસરફ ઇસ્તેમાલ જાઈઝ નહીં.

R.O. પ્લાન્ટ કા મસ્જિદ સે કોઈ તઅલ્લુક નહીં ક્યૂંકે યેહ મસ્જિદ યા નમાઝિયોં કી ઝરૂરત કે લિએ નહીં લગાયા જાતા બલકે મહલ્લે વાલોં કે લિએ લગાયા જાતા હૈ જો કે એક ફલાહી કામ હૈ ઓર મસાજિદ ફલાહી કામોં કે લિએ નહીં. લેહાઝા R.O. પ્લાન્ટ મસ્જિદ મેં નહીં લગા સકતે.

જહાં તક કુંવેં કે પાની કી બાત હૈ તો કુંવેં કા પાની અગર્યે કિસી કી મિલ્કિયત નહીં હોતા લેકિન જબ વોહ પાની કુંવેં સે નિકાલ કર મસ્જિદ કી ટંકી મેં ડાલ દિયા જાએ તો વોહ મસ્જિદ કી મિલ્કિયત હો જાતા હૈ લેહાઝા ઉસ પાની કો મસ્જિદ કે નમાઝી હી ઇસ્તેમાલ કર સકતે હૈં ઉસ પાની કો બેયના હરગિઝ જાઈઝ નહીં યાહે આમદની મસ્જિદ મેં હી ક્યૂં ન લગાઈ જાએ.

આલા હઝરત عليه الرضه ફરમાતે હૈં : “જો ઝમીન મુતઅલ્લિકે મસ્જિદ હૈ વોહ મસ્જિદ હી કે કામ લાઈ જા સકતી હૈ ઓર ઇસ કે ભી ઉસી કામ મેં જિસ કે લિએ વાકિફ ને વક્ફ કી, વક્ફ કો ઉસ કે મક્સદ સે બદલના જાઈઝ નહીં. (ફતાવા રઝવિયા, 16/547)

બહારે શરીઅત મેં હૈ : “મસ્જિદ કે ડોલ રસ્સી સે અપને ઘર કે લિએ પાની યા કિસી છોટી સે છોટી ચીઝ કો બે મૌકઅ ઓર બે મહલ ઇસ્તેમાલ કરના, નાજાઈઝ હૈ.” (બહારે શરીઅત, 2/562)

ફતાવા ખલીલિયા મેં મસ્જિદ કે પાની, બિજલી યા કોઈ ઓર ચીઝ આમ ઇસ્તેમાલ કરને કે બારે મેં સવાલ કે જવાબ મેં ઇરશાદ ફરમાયા : “મસ્જિદ કી અશ્યા સિર્ફ મસ્જિદ મેં ઇસ્તેમાલ હો સકતી હૈં. મસ્જિદ કે ઇલાવા કિસી દૂસરી ગરઝ મેં ઇસ્તેમાલ નહીં કર સકતે.”

(ફતાવા ખલીલિયા, 2/579)

ઈસી મેં હૈ : “સરકારી નલ સે આને વાલા પાની અગર મસ્જિદ કી ટંકી મેં આ ચુકા તો મસ્જિદ

કી મિલ્ક હો ગયા ઇસે અબ ઘરેલૂ ઇસ્તેમાલ મેં લાના જાઈઝ નહીં.” (ફતાવા ખલીલિયા, 3/538)

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُوْلُهُ اَعْلَمُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

દુકાનદાર કા રાહે ખુદા કે લિએ અલગ કી હુઈ રકમ ઇસ્તેમાલ કરના કેસા ?

સવાલ : કયા ફરમાતે હૈં ઉલમા એ કિરામ ઇસ મસ્અલે કે બારે મેં કે મેરી દૂધ દહી કી દુકાન હૈ ઓર મેં રોઝાના મસ્જિદ કે નામ પર કુછ પૈસે નિકાલ કર અલગ કર લેતા હૂં. અગર કભી ઝરૂરત પડે તો કયા મેં ઉસ રકમ કો અપને ઇસ્તેમાલ મેં લા સકતા હૂં ?

اَلْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اَللّٰهُمَّ جِدِّ اَيَّةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

જવાબ : મસ્જિદ મેં દેને કી નિયત સે રકમ અલગ કર લેને સે વોહ રકમ આપ કી મિલ્કિયત સે ખારિજ નહીં હોતી બલકે જબ તક વોહ રકમ મસ્જિદ મેં ન દે દી જાએ આપ કી મિલ્કિયત મેં હી રેહતી હૈ લેહાઝા અગર વોહ રકમ આપ ને કિસી ઓર કામ મેં ખર્ચ કર દી તો ગુનાહ નહીં. બાદ મેં ઉતની હી રકમ મસ્જિદ મેં દે દેં તો અચ્છી બાત હૈ ઓર અગર ન દીં તબ ભી કોઈ ગુનાહ નહીં લેકિન બેહતર યેહી હૈ કે જબ નેકી કા ઇરાદા કિયા હૈ તો ઉસ ઇરાદે કો અમલી જામા પેહનાએ.

આલા હઝરત عليه الرضه સે સવાલ હુવા કે “એક શખ્સ ને વક્ત શુરૂઅ કરને રોઝગાર કે, યેહ ખયાલ કર લિયા કે મુઝ કો જો નફઅ હોગા ઉસ મેં સોલહવાં હિસ્સા વાસ્તે **अल्लाह** કે નિકાલૂંગા” ઇસ કે જવાબ મેં આલા હઝરત عليه الرضه લિખતે હૈં : “સિર્ફ ખયાલ કર લેને સે વુજૂબ તો નહીં હોતા જબ તક ઝબાન સે નઝર ન કરે. હાં, જો નિયત **अल्लाह** **عَزَّوَجَلَّ** કે લિએ કી ઉસ કા પૂરા કરના હી ચાહિએ.”

(ફતાવા રઝવિયા, 13/594)

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُوْلُهُ اَعْلَمُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

મુખ્તસર તઆરુફ : હઝરતે સૈયદના હકીમ બિન હિઝામ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કા તઅલ્લુક ખાનદાને કુરૈશ કી શાખ બનૂ અસદ સે હૈ. આપ ઉમ્મુલ મોમિનીન હઝરતે સૈયદતુના ખદીજા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهَا કે ભતીજે ઔર હઝરતે ઝુબેર બિન અવ્વામ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કે ચચાઝાદ ભાઈ હૈ. ફત્હે મક્કા કે સાલ 8 હિજરી મેં ઇસ્લામ લાએ. બહુત હી અક્લ મન્દ, મુઆમલા ફેહમ ઔર સાહિબે ઇલ્મ વ તકવા શિઆર થે. આપ ને 120 સાલ ઉમ્ર પાઈ. આપ કા વિસાલ 54 હિજરી કો મદીનએ મુનવ્વાર મેં હુવા. ⁽¹⁾

તિજારતી સરગર્મિયાં : પ્યારે આકા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને આપ કો દુઆ દી કે ઐ **اَللّٰهُمَّ !** ઇસ કે કારોબાર મેં બરકત અતા ફરમા. ⁽²⁾ દુઆ એ મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કા અસર યેહ ઝાહિર હુવા કી આપ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ઝિન્દગી ભર તિજારત કરતે રહે મગર કભી ભી નુક્સાન નહીં હુવા, આપ ઝમાનએ જાહિલિય્યત મેં કપળે કી તિજારત કિયા કરતે થે, તિજારત કે સિલસિલે મેં યમન ઔર શામ કી તરફ સફર કરતે ઔર ખૂબ નફઅ કમાતે, ઇસ કે બાદ અપને ખાનદાન કે ગરીબ લોગોં કે પાસ આતે (ઔર માલ તક્સીમ કરતે) તાકે ખાનદાન વાલોં કે સાથ મહબબત બઢે ઔર વોહ માલી તૌર પર ભી મુસ્તહકમ હો જાએ. ઇસ કે ઇલાવા આપ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ 3 મૌસમી બાઝારોં મેં ભી તિજારત કિયા કરતે થે ① બાઝારે ઉકાઝ ② બાઝારે મજિન્નહ ③ બાઝારે ઝુલ મજાઝ. ⁽³⁾

પ્યારે આકા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કે લિએ તિજારત : એક મરતબા રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને આપ કો એક દીનાર દે કર કુરબાની કા જાનવર ખરીદને કે લિએ ભેજા, આપ ને જાનવર ખરીદા ઔર ઉસે દો દીનાર મેં બેચ દિયા, ફિર એક દીનાર કી બકરી ખરીદી ઔર પ્યારે આકા صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ કી ખિદમતે અકદસ મેં આ કર બકરી ઔર દીનાર દોનોં પેશ કર દિએ, આપ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ ને ખુશ હો કર ઉન કે લિએ બરકત કી દુઆ ફરમાઈ ઔર ઉન્હેં હુકમ દિયા કે દીનાર સદકા કર દે. ⁽⁴⁾

બનૂ હાશિમ કી મદદ : એલાને નબુવ્વત કે સાતવેં સાલ જબ કુફફારે મક્કા ને બનૂ હાશિમ સે

તાજિર સહાબએ કિરામ

હઝરતે સૈયદના હકીમ બિન હિઝામ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ

બિલાલ હુસૈન અત્તારી મદની

(કિસ્ત : 09)

કત્એ તઅલ્લુક (Boycott) કર કે ઉન્હેં શિઅબે અબી તાલિબ મેં મેહસૂર કર દિયા તો વહાં અશ્યાએ ખુદો નોશ પહુંચાને મેં આપ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ને બહુત અહમ કિરદાર અદા કિયા : મુલ્કે શામ સે આપ કા કાફિલા આતા તો આપ ગેહૂં (યાની ગન્દુમ) સે ભરા હુવા ઊંટ ઘાટી કે કરીબ લા કર ઉસે હંકા દેતે થે, યૂં ઊંટ ઘાટી મેં દાખિલ હો જાતા ઔર બનૂ હાશિમ ઉસ ગેહૂં કો લે લેતે. ⁽⁵⁾

સખાવત : આપ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ બળે સખી થે, આપ ને 100 ગુલામ આઝાદ કિએ ઔર 100 આદમિયોં કો સવારી દે કર હજ કરાએ ઔર જબ ખુદ હજ કિયા તો 100 ઊંટોં કી કુરબાની કી ઔર અર્ફે મેં 100 સે ઝિયાદા ગુલામ આઝાદ કિએ. ⁽⁶⁾

આપ رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ને દારુન્નદવા નામી ઘર હઝરતે સૈયદના અમીરે મુઆવિયા رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કો એક લાખ દિરહમ મેં ફરોખ્ત કર કે સારી રકમ રાહે ખુદા મેં દે દી. ⁽⁷⁾

અલ્લાહ પાક હમારે રિઝ્ક મેં ખેરો બરકત દે ઔર હમેં રાહે ખુદા મેં ખર્ચ કરને કી સઆદત અતા ફરમાએ. **اٰمِيْنُ بِجَاہِ النَّبِيِّ الْاَمِيْنُ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَآلِہٖ وَسَلَّم**

(1) اکمال مع مشکاة، ص 591، کرامات صحابہ، 254، ملقطاً (2) معجم کبیر، 3/205، حدیث: 3136 (3) تہذیب الکمال، 3/77، ملقطاً (4) معجم کبیر، 3/205، حدیث: 3133 (5) تہذیب الکمال، 3/78 (6) مراۃ المناجیح، 4/247، ماخوذاً (7) تہذیب الکمال، 3/82، ماخوذاً

શાને ઇમરતે અબૂ બક્ર સુલતાને બેહરોબર

عَلَيْهِ السَّلَامُ

અબુલ હસનેન અતારી મદની

ઐ આશિકાને રસૂલ ! અલ્લાહ પાક કી સારી મખ્લૂક મેં નબિયોં ઔર રસૂલોં કે બાદ હઝરતે સૈયદના સિદ્દીકે અકબર ﷺ સબ સે અફઝલ હેં. કુરઆને કરીમ ઔર અહાદીસે મુબારકા મેં આપ કે કસીર ફઝાઈલ બયાન કિએ ગએ હેં. 22 જુમાદલ ઉબરા આપ કા યૌમે વિસાલ હૈ, ઈસ મુનાસબત સે આપ ﷺ કી અઝમતો શાન કે બયાન પર મુશ્તમિલ 13 ફરામીને મુસ્તફા ﷺ મુલાહઝા ફરમાઈએ :

1 મેરી ઉમ્મત મેં સે ઉમ્મત કે હાલ પર સબ સે ઝિયાદા મેહરબાન અબૂ બક્ર સિદ્દીક હેં. (1)

2 અલ્લાહ પાક ઈસ બાત કો પસન્દ નહીં ફરમાતા કે અબૂ બક્ર સિદ્દીક ઝમીન પર ગલતી કરે. (2)

3 જિબ્રાઈલ મેરે પાસ આએ ઔર કહા : અલ્લાહ પાક આપ કો અબૂ બક્ર સિદ્દીક સે મશ્વરા કરને કા હુકમ ફરમાતા હૈ. (3)

4 હર નબી કે દો વઝીર આસ્માન વાલોં મેં સે ઔર દો વઝીર ઝમીન વાલોં મેં સે હોતે હેં. આસ્માન મેં મેરે વઝીર જિબ્રાઈલ વ મીકાઈલ જબકે ઝમીન મેં અબૂ બક્ર વ ઉમર હેં. (4)

5 અબૂ બક્ર વ ઉમર નબિયોં ઔર રસૂલોં કે ઈલાવા અગલે પિછલે તમામ અધેળ ઉમ્ર જન્નતી લોગોં કે સરદાર હેં. ઐ અલી ! તુમ ઈન દોનોં કો યેહ બાત મત બતાના. (5)(6)

ફરમાતે હેં "યેહ દોનોં હેં" સરદારે દો જહાં
ઐ મુરત્જા ! અતીકો ઉમર કો ખબર ન હો (7)

6 (જન્નત મેં) આલા દરજાત વાલોં કો નિચલે દરજે વાલે ઐસે દેખેંગે જૈસે તુમ લોગ આસ્માન કે કનારે પર તુલૂઅ હોને વાલે સિતારોં કો દેખતે હો. બેશક અબૂ બક્ર વ ઉમર ભી ઈન હી (આલા દરજાત વાલોં) મેં સે હેં. (8)

7 મેરે બાદ અબૂ બક્ર વ ઉમર કી પૈરવી કરના. (9)

8 યેહ દોનોં (યાની અબૂ બક્ર વ ઉમર અહમિયત મેં) કાન ઔર આંખ કી મિસ્લ હેં. (10)

9 કિયામત કે દિન એક મુનાદી નિદા કરેગા : ઈસ ઉમ્મત મેં સે કોઈ અપના નામએ આમાલ અબૂ બક્ર વ ઉમર સે પેહલે ન ઉઠાએ. (11)

10 સબ સે પેહલે મેં અપની કબ્ર સે બાહર નિકલૂંગા, ઈસ કે બાદ અબૂ બક્ર ઔર ફિર ઉમર. (12)

11 એક ઔરત ને બારગાહે રિસાલત મેં હાઝિર હો કર અપના મુઆમલા અર્ઝ કિયા જિસ પર ઉસે દોબારા હાઝિર હોને કા હુકમ હુવા. ઔરત વિસાલે ઝાહિરી કી તરફ ઈશારા કરતે હુવે અર્ઝ ગુઝાર હુઈ : અગર મેં આઊં ઔર આપ કો ન પાઊં ? તો ઈરશાદ ફરમાયા : અગર તુમ મુઝે ન પાઓ તો અબૂ બક્ર કે પાસ જાના. (13)

12 મરઝે વફાત મેં હઝરતે સૈયદતુના આઈશા સિદ્દીકા ﷺ સે ઈરશાદ ફરમાયા : અપને વાલિદ અબૂ બક્ર ઔર અપને ભાઈ કો મેરે પાસ બુલાઓ તાકે મેં એક તેહરીર લિખ દૂં. મુઝે ખૌફ હૈ કે કોઈ તમન્ના કરને વાલા (ખિલાફત કી) તમન્ના કરેગા ઔર કહેગા : મેં (ખિલાફત કા) ઝિયાદા હકદાર

હું, જબકે **અલ્લાહ** પાક ઔર મોમિનીન સિફ અબૂ બક્ર કો હી (બતોરે ખલીફા) તસ્લીમ કરેગે. (14)

તમામ દરવાજોં સે બુલાયા જાએગા ? ઈરશાદ ફરમાયા : હાં, ઐ અબૂ બક્ર ! ઔર મુઝે ઉમ્મીદ (15) હૈ કે તુમ ઉન્હી લોગોં મેં સે હોગે. (16)

13 હઝરતે સૈયદના સિદ્દીકે અકબર **رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ** ને બારગાહે રિસાલત મેં અર્જ કી : યા રસૂલલ્લાહ ! ક્યા કોઈ ઐસા ભી હૈ જિસે જન્મત કે

ઈલાહી રહમ ફરમા ખાદિમે સિદ્દીકે અકબર હું તેરી રહમત કે સદકે વાસ્તા સિદ્દીકે અકબર કા (17)

(1) (ابن ماجه، 102/1، حديث: 154 (2) كنز العمال، 6/250، حديث: 32570، جزء: 11 (3) جامع الاحاديث، 1/78، حديث: 374 (4) ترمذی، 5/382، حديث: 3700 (5) یعنی مجھ سے پہلے نہ بتاتا تاکہ میرے بتانے سے انہیں زیادہ خوشی حاصل ہو۔ (فيض القدير، 1/117، تحت الحديث: 68) (6) ترمذی، 5/376، حديث: 3686 (7) حدائق بخشش، ص 130 (8) ترمذی، 5/372، حديث: 3678 (9) ترمذی، 5/374، حديث: 3682 (10) ترمذی، 5/378، حديث: 3691 (11) جمع الجوامع، 1/244، حديث: 1757 (12) ترمذی، 5/388، حديث: 3712 (13) بخاری، 4/480، حديث: 7220 (14) مسلم، ص 999، حديث: 6181، فتح الباری، 14/176، تحت الحديث: 7217، شرح النووي علی مسلم، 8/155، جزء: 15 (15) علامہ بدر الدین عینی رحمۃ اللہ علیہ فرماتے ہیں: رَجَاءُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَاقِعٌ مُحَقَّقٌ لِيَعْنِي نَبِيَّ كَرِيمٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ كَلِّ امِيرٍ وَاقِعٌ اور تحقیق شدہ ہوتی ہے۔ (عمدة القاری، 11/400، تحت الحديث: 3666) (16) بخاری، 2/520، حديث: 3666 (17) ذوق نعت، 76-

ચન્દ અહમ વાકેઆત (ચક્રમ જુમાદલ ઉખરા તા 15 રજબુલ મુરજજબ)

પેહલી જુમાદલ ઉખરા વિસાલે સુલ્તાન બાહુ	સુલ્તાનુલ આરિફીન, હઝરતે સખી સુલ્તાન બાહુ સરવરી કાદરી رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કા વિસાલ પેહલી જુમાદલ ઉખરા 1102 હિજરી કો હુવા.
5 જુમાદલ ઉખરા વિસાલે મૌલાના રૂમી	સાહિબે મસનવી, હઝરતે મૌલાના જલાલુદ્દીન મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ રૂમી رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કા વિસાલ 5 જુમાદલ ઉખરા 672 હિજરી કો હુવા, આપ આલિમે બા અમલ, સૂફી એ બા સફા ઔર શાઈરે ઈસ્લામ થે.
14 જુમાદલ ઉખરા વિસાલે ઈમામ ગઝાલી	હુજજતુલ ઈસ્લામ, હઝરતે સૈયદના ઈમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગઝાલી رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કા વિસાલ 14 જુમાદલ ઉખરા 505 હિજરી કો હુવા, આપ જલીલુલ કદ્ર આલિમે દીન, અઝીમ તરીન સૂફી ઔર 100 સે ઝાઈદ કુતુબ કે મુસન્નિફ હૈં. દાવતે ઈસ્લામી કે ઈદારે ઈસ્લામિક રીસર્ચ સેન્ટર અલ મદીનતુલ ઈલ્મિયા ને આપ કી કુતુબ “અય્યુહલ વલદ”, “લુબાબુલ એહયા”, “મુકાશ્ફતુલ કુલૂબ”, “મિન્હાજુલ આબેદીન”, ઔર “એહયાઉલ ઉલૂમ” કા તર્જમા કિયા હૈ.
19 જુમાદલ ઉખરા વિસાલે મલિકુલ ઉલમા	ખલીફએ આલા હઝરત, માહિરે ઈલ્મે તૌકીત, મલિકુલ ઉલમા હઝરતે મૌલાના મુહમ્મદ ઝફરુદ્દીન રઝવી رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કા વિસાલ 19 જુમાદલ ઉખરા 1382 હિજરી કો હુવા, આપ આલિમે બા અમલ, મુફતી એ ઈસ્લામ ઔર ઉસ્તાઝુલ ઉલમા થે.
6 રજબુલ મુરજજબ વિસાલે ખ્વાજા ગરીબ નવાઝ	ખ્વાજા મોઈનુદ્દીન, ખ્વાજાએ ખ્વાજગાન, ખ્વાજા ગરીબ નવાઝ, સુલ્તાનુલ હિન્દ હઝરતે સૈયદના હસન ચિશ્તી સંજરી અજમેરી رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કા વિસાલ 6 રજબુલ મુરજજબ 633 હિજરી કો હુવા.
10 રજબુલ મુરજજબ વિસાલે હઝરતે સલમાન ફારસી	સહાબી એ રસૂલ હઝરતે સૈયદના સલમાન ફારસી رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કા વિસાલ 10 રજબુલ મુરજજબ 33 યા 36 હિજરી કો હુવા, એક કૌલ કે મુતાબિક આપ ને સાઢે તીન સૌ (350) સાલ કી તવીલ ઉઝ્ર પાઈ.
13 રજબુલ મુરજજબ વિલાદતે મૌલા અલી મુશિકલ કુશા	ખલીફએ ચહાદ્દમ, અમીરુલ મોમિનીન હઝરતે સૈયદના અલિયુલ મુર્તઝા શેરે ખુદા كَرَّمَ اللهُ تَعَالَى وَجْهَهُ الْكَرِيم કી વિલાદત વાકિઅએ આમુલ ફીલ કે 30 સાલ બાદ 13 રજબુલ મુરજજબ કો હુઈ.
15 રજબુલ મુરજજબ વિસાલે ઈમામ જાફર સાદિક	હઝરતે સૈયદના ઈમામ જાફર સાદિક رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ કા વિસાલ 15 રજબુલ મુરજજબ 148 હિજરી કો હુવા, આપ ઈમામ મુહમ્મદ બાકિર કે બેટે, ઈમામ ઝૈનુલ આબેદીન કે પોતે ઔર હઝરતે અબૂ બક્ર સિદ્દીક કે પોતે કાસિમ બિન મુહમ્મદ બિન અબૂ બક્ર કે નવાસે હૈં.

અલ્લાહ પાક કી ઈન સબ પર રેહમત હો ઔર ઈન સબ કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગફેરત હો.

اٰمِيْن بِجَاہِ النَّبِيِّ الْاَمِيْن صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

અપને બુઝુર્ગોં કો યાદ રખિએ

મઝાર હઝરતે સૈયદના જૈદ બિન સૂલૅન અબ્દી રَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ

મઝાર હઝરત શાહ સૈયદ મુર્તઝા કાદરી બીજાપુરી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ

મઝાર હઝરતે ખ્વાજા સૈયદ ગુલામ શાહ હમદાની رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ

મઝાર હઝરતે મૌલાના પીર ફાકિર સૈયદ મુહમ્મદ ઇબ્રાહીમ બુખારી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ

અબૂ માજિદ શાહિદ અત્તારી મદની

હઝરતે અલી રَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ કે લશ્કર મેં શામિલ થે ઔર ઉસી જંગ મેં શહીદ હુવે, ઈન સે હદીસે પાક ભી મરવી હૈ. ⁽¹⁾

② હઝરતે સૈયદના જૈદ બિન સૂલૅન અબ્દી રَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ કબીલએ અબ્દુલ કેસ કે સરદારોં મેં સે થે. અચ્છે આલિમ, ફાઝિલ ઔર મુજાહિદ થે, ખિલાફતે ફારૂકે આઝમ મેં ઈરાન મેં હોને વાલી જંગે જલૂલા મેં ઈન કા એક હાથ કટ ગયા જબકે જંગે જમલ મેં યેહ ખુદ ભી શહીદ હો ગએ, વક્તે શહાદત યેહ અપને એક હાથ મેં કબીલએ અબ્દુલ કેસ કા ઝન્ડા ઉઠાએ હુવે થે. જંગે જમલ 10 જુમાદલ ઉખરા 36 હિજરી કો બસરા (ઈરાક) મેં હુઈ. ⁽²⁾

رحمة الله عليهم : ابي القاسم ابو المظفر

③ હઝરતે સૈયદના કઅબ બિન સૂર અઝદી રَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ અહદે નબવી મેં ઈસ્લામ લાએ મગર ઝિયારતે નબી કી સઆદત ન પા સકે, આપ બહોત બળે આલિમ થે, હઝરતે ઉમર રَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ ને ઈન કો કાઝી એ બસરા બનાયા, યેહ તા વક્તે શહાદત કાઝી રહે. જંગે જમલ (10 જુમાદલ ઉખરા 36 હિજરી) મેં યેહ ઈસ હાલ મેં શહીદ હુવે કે ઈન કે હાથ મેં કુરઆને મજીદ થા ઔર આપ લોગોં કો જંગ સે રોક રહે થે. ઈમામ મુહમ્મદ બિન સીરીન રَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ આપ કે શાગિર્દ હૈ. ⁽³⁾

④ શેહઝાદએ ગૌસુલ વરા હઝરતે શૈખ મૂસા જલ્લાની રَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ કી પૈદાઈશ 539 હિજરી ઔર વિસાલ ઈબ્તેદા એ જુમાદલ ઉખરા 618 હિજરી કો મહલ્લા ઉકૈબા દિમશ્ક મેં હુવા, તદફીન જબલે કાસિયૂન પર હુઈ. આપ ને ઔલાદે ગૌસે આઝમ મેં સબ સે ઝિયાદા ઉમ્ર પાઈ. આપ શાગિર્દે ગૌસે આઝમ, ફકીહે હમ્બલી, મોહદિસે વક્ત ઔર એહલે દિમશ્ક વ મિસ્ર કે ઉસ્તાઝ હૈ. ⁽⁴⁾

⑤ ઉસ્વએ કામિલીન, કુત્બે આરિફીન હઝરતે શાહ સૈયદ મુર્તઝા કાદરી બીજાપુરી રَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ ખાનદાને ગૌસિયા કે યશ્મો ચરાગ, સાહિબે તસરફ વ કરામત બુઝુર્ગ ઔર અક્સર હાલતે જઝબ મેં રેહતે થે, આપ કી વિલાદત અહમદાબાદ (ગુજરાત) મેં હુઈ ઔર વિસાલ 29 યા 30 જુમાદલ ઉખરા કો બીજાપુર (રિયાસતે કનાટક) હિન્દ મેં હુવા, મઝાર બૈરૂને દરવાઝા ઇબ્રાહીમ પુર બીજાપુર મેં મર્જએ ખલાઈક હૈ. ⁽⁵⁾

⑥ ખલીફએ શમ્સુલ આરેફીન હઝરતે ખ્વાજા સૈયદ ગુલામ શાહ હમદાની રَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ કી વિલાદત 1222 હિજરી કો એક સાદાત ખાનદાન મેં હુઈ, બચપન સે હી ઈબાદત વ તસવ્વુફ કી

જુમાદલ ઉખરા ઈસ્લામી સાલ કા છટા મહીના હૈ. જિન સહાબએ કિરામ, ઉલમા એ ઈસ્લામ ઔર ઔલિયા એ ઉઝ્ઝામ કા વિસાલ હુવા, ઉન મેં સે 13 કા તઆરુફ મુલાહઝા ફરમાઈએ

સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان : ① સહાબી એ રસૂલ હઝરતે સૈયદના અમ્ર બિન અબૂ અમ્ર બિન શદાદ ફિહરી કુરશી રَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ બદ્રી સહાબી હૈ, એક રિવાયત કે મુતાબિક જંગે જમલ (10 જુમાદલ ઉખરા 36 હિજરી) મેં

તરફ આપ કા મૈલાન થા, લળકપન મેં પીર પદાન ખ્વાજા મુહમ્મદ સુલૈમાન તૌંસવી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ કે મુરીદ હુવે ઔર બાદ મેં પીર સિયાલ લજપાલ ને સિલસિલએ ચિશિયા નિઝામિયા કી ખિલાફત સે નવાઝા, આપ બેહદ સખી વ ફૈયાઝ, મુતવકિફલ ઔર સાહિબે મુજાહદા વ કરામાત થે, વફાત 13 જુમાદલ ઉખરા 1293 હિજરી કો હુઈ, મઝાર મોઝએ હિરનપુર (તેહસીલ પિન્ડ દાદુન ખાન) જિલ્લ જેહલમ મેં હૈ. (6) 7 ખલીફએ શેરે રબ્બાની હઝરતે મૌલાના પીર હાફિઝ સૈયદ મુહમ્મદ ઇબ્રાહીમ બુખારી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ કી વિલાદત 1314 હિજરી કો મોઝએ ચૂનીકલાં (જિલ્લ અમ્બાલા) હિન્દ મેં હુઈ ઔર વિસાલ 25 જુમાદલ ઉખરા 1387 હિજરી કો ફરમાયા, મઝાર મોહલ્લા પીર બુખારી નારંગ મન્ડી (જિલ્લ શૈખપુરા) મેં હૈ. આપ હાફિઝે કુરઆન, જૈયદ આલિમે દીન, ફાઝિલે જામેઆ નોમાનિયા લાહૌર, મુદરિસે દર્સે નિઝામી, મુરીદો ખલીફા હઝરતે મિયાં શેર મુહમ્મદ શરકપુરી ઔર સાહિબે કરામત વલિયુલ્લાહ થે. (7) 8 સુલ્તાનુલ આરિફીન હઝરતે મિયાં જી પીર હકીમ ખાદિમ અલી સિયાલકોટی رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ કો ટિલી લોહારાં (જિલ્લ સિયાલકોટ) કે રેહને વાલે થે, આલિમે દીન ઔર હાઝિક હકીમ થે, હઝરતે ખ્વાજા હાફિઝ અબ્દુલ કરીમ (ઈદગાહ રાવલપિન્ડી) ઔર અમીરે મિલ્લત પીર સૈયદ જમાઅત અલી શાહ અલીપુરી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ ને ખિલાફત અતા ફરમાઈ, આપ મુસ્તજાબુદ્વાત ઔર સાહિબે કરામત થે, વિસાલ 30 જુમાદલ ઉખરા 1391 હિજરી કો ફરમાયા, મઝાર કબ્રિસ્તાન શહીદાં (હકીમ ખાદિમ અલી રોડ) સિયાલકોટ મેં હૈ. (8)

9 શૈખુલ ઇસ્લામ હઝરતે અબૂ ઇસ્હાક ઇબ્રાહીમ ફીરોઝાબાદી શીરાઝી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ કી વિલાદત 393 હિજરી કો ફીરોઝાબાદ (સૂબા ફારિસ) ઇરાન મેં હુઈ ઔર 21 જુમાદલ ઉખરા 476 હિજરી કો બગદાદ મેં વિસાલ ફરમાયા, તદફીન બાબે અબરઝ બગદાદ ઇરાક મેં હુઈ. આપ ફિકહે શાફેઈ કે મુજતહિદ, અમીરુલ મોમિનીન ફિલ ફિકહ, મુસન્નિફે કુતુબે કસીરા, અખ્લાકે હસના સે મુતસિફ, ફસાહતો બલાગત કે જામેઅ ઔર મુદરિસે મદ્રસએ નિઝામિયા બગદાદ થે. النكت في المسائل આપ કી ઇલ્મી યાદગાર હૈ. (9) 10 શૈખુલ ઇસ્લામ હઝરતે અલ્લામા મુહમ્મદ નજમુદ્દીન ગઝી શાફેઈ કાદરી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ કી વિલાદત દિમશ્ક મેં 977 હિજરી કો હુઈ ઔર યહી 18 જુમાદલ ઉખરા 1061 હિજરી કો વિસાલ ફરમાયા,

શૈખ અરસલાન કબ્રિસ્તાન મેં દફન કિયા ગયા. આપ જૈયદ આલિમે દીન, મોહદીસે શામ, મુસ્તનદ મોઅર્રિખ (તારીખદાન -ઈતિહાસકાર) ઔર કઈ કુતુબ કે મુસન્નિફ હૈ. لطف السر وقطف الشر और حُسْنُ التَّكْنِيَةِ આપ કી યાદગાર તસાનીફ હૈ. (10) 11 સદરુસ્સુદૂર હઝરતે મૌલાના હકીમ હાફિઝ ફકીહુદ્દીન ખાન કાદરી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ એક ઇલ્મી ઘરાને મેં પૈદા હુવે ઔર જુમાદલ ઉખરા 1317 હિજરી કો ફૌત હુવે ઔર રિયાસતે ભોપાલ મેં દફન કિએ ગએ. આપ હાફિઝે કુરઆન, જૈયદ આલિમે દીન, હાઝિક હકીમ, રિસાલએ ચશમએ હયાત કે મુસન્નિફ ઔર હર દિલ અઝીઝ શખ્સિયત કે માલિક થે. (11) 12 હઝરતે મૌલાના મુફતી ગુલામ મુહમ્મદ બગવી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ કી વિલાદત એક ઇલ્મી ઘરાને મેં 1255 હિજરી કો બિગહ (તેહસીલ પિન્ડ દાદુન ખાન) જિલ્લ જેહલમ મેં હુઈ, ઇલ્મે દીન વાલિદે મોહતરમ મૌલાના ગુલામ મોહયુદ્દીન બગવી સે હાસિલ કિયા, ખ્વાજા ફકીર મુહમ્મદ ચૌરાહી સે બૈઅત કી, હુસૂલે ઇલ્મો ઇરફાન કે લિએ લાહૌર આ ગએ, યહાં અવામો ખવાસ કા રુજૂઅ આપ કી જાનિબ થા, આપ કી કોશિશોં સે લાહૌર કી બાદશાહી મસ્જિદ આબાદ હુઈ ઔર આપ ઉસ કે ઇમામ વ ખતીબ ઔર મુતવલ્લી બનાએ ગએ, આપ કા વિસાલ લાહૌર મેં 4 જુમાદલ ઉખરા 1318 હિજરી કો હુવા. (12) 13 આલિમે રબ્બાની, મુફતી એ અલાકા હઝરતે મૌલાના મુફતી ખલીલુર્રહમાન અલવી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَنْهُ કી વિલાદત 1302 હિજરી કો ઢોક શમ્સ (તેહસીલ ગૂજરખાન જિલ્લ રાવલપિન્ડી) મેં હુઈ ઔર યહી 13 જુમાદલ ઉખરા 1342 હિજરી કો વિસાલ હુવા, આપ અલ્લામા અહમદ હસન કાનપુરી સે મદ્રસએ ફૈઝે આમ કાનપુર મેં ઇલ્મ હાસિલ કર કે ફારિગુતેહસીલ હુવે. કાઝી સુલ્તાન મહમૂદ કાદરી (આવાન શરીફ, જિલ્લ ગુજરાત) સે બૈઅત ઔર ઇજાઝત સે મુશર્રફ થે. (13)

(1) اسد الغابہ، 4/ 272 (2) الاستيعاب في معرفة الصحابة، 2/ 124، 320 (3) الاستيعاب في معرفة الصحابة، 3/ 376، 4/ 505 (4) تحف الأكرام، ص 373 (5) تذكرة الأنساب، ص 136، واقعات مملکت بنگالور، 2/ 71 (6) તઝકિરએ ઔલિયા જેહલમ, સ. 362 તા 368 (7) ખાનવાદા હઝરત ઇશાં, સ. 633 તા 642, 785 (8) તઝકિરએ અકાબિરે એહલે સુન્નાત, સ. 135 તા 138 (9) سير اعلام النبلاء، 14/ 127 (10) حسن التتبع، ترجمه المؤلف، 1/ 365 (11) તઝકિરએ મુશાહિરે કાકોરી, સ. 324 (12) તઝકિરએ ઉલમા એ એહલે સુન્નાત વ જમાઅત લાહૌર, સ. 218 (13) સાલનામા મઆરિફ રઝા 2007 ઈ. સ. 219

ઉन्हે જાના ઉન્હે માના ન રખા ગૈર સે કામ
લિલ્લાહિલ હમ્દ મેં દુન્યા સે મુસલમાન ગયા ⁽¹⁾

અલફાઝ વ મઆની : લિલ્લાહિલ હમ્દ :
અલ્લાહ કે લિએ હમ્દ હૈ.

શર્હ : આલા હઝરત, ઈમામે એહલે સુન્નત
રહ્માલ્લાહુત્તાલિએ ને ઈસ શેર મેં ઈમાન કી હકીકત ઔર અસ્લ રૂહ
કો બળે વાઝેહ અલ્ફાઝ મેં બયાન ફરમાયા હૈ. હકીકી
ઝિન્દગી આબેરત કી હૈ ઔર ઈસ કી ફલાહો કામ્યાબી ઔર
સઆદત મન્દી કે લિએ બન્દે કા ઈમાન વાલા હોના ઝરૂરી
હૈ. જિસ શખ્સ કે પાસ દૌલતે ઈમાન ન હો, વોહ આબેરત
મેં તો ઝલીલો ખ્વાર હોગા હી બાઝ અવકાત દુન્યા મેં ભી
ગિરફતારે અઝાબ હોતા હૈ.

ઈમાન વાલા હોને કે લિએ દો બાતોં કા હોના ઝરૂરી હૈ :

❶ **અલ્લાહ** પાક કે આખરી નબી, મકકી
મદની, મુહમ્મદે અરબી صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ અપને રબ્બે કરીમ
કી જાનિબ સે જો જો બાતોં લે કર આએ, ઉન સબ મેં આપ
صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કો સચ્ચા જાનના ઔર ❷ સચ્ચા માનના.

ઈસ કી વજહ યેહ હૈ કે સરકારે અકદસ
صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી ઝાહિરી હયાતે તખિયા મેં ભી કઈ
કુફકાર મોજિઝાત દેખ કર ઔર કુરઆની આયાત સુન કર
આપ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કો સચ્ચા જાનતે તો થે, લેકિન
તકબુર વ હસદ ઔર બુઝો ઈનાદ (દુશ્મની વ મુખાલફત)
કે બાઈસ સચ્ચા માનતે નહીં થે ઈસ લિએ વોહ કાફિર કે
કાફિર હી રહે. લેહાઝા મોમિન હોને કે લિએ નબિયે કરીમ
صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કો સચ્ચા જાન કર ઝબાન વ દિલ સે સચ્ચા
માનના ભી ઝરૂરી હૈ. ઈમામે એહલે સુન્નત رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ
ગોયા ઈસી બાત કો મઝકૂરા શેર મેં બયાન ફરમાતે હૈં કે જાને
ઈમાન વ શાને ઈમાન صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કો મેં ને તમામ
બાતોં મેં સચ્ચા જાના ઔર ઉન્હેં તમામ અકવાલ વ ફરામીન
મેં સચ્ચા માના હૈ. ઈન કે સિવા મુઝે કિસી ઔર સે ન તો
કોઈ ગરઝ હૈ, ન હી કોઈ કામ. મેરે મુસલમાન હોને ઔર
દો જહાં મેં ફલાહો નજાત પાને કે લિએ યેહી નેમતે ઉઝમા
ઔર ફઝલે મૌલા કાફી હૈ. وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى إِحْسَانِهِ મેં સારી ઉમ્મ
ઈસી એતેકાદ પર કાઈમ હૂં ઔર وَالْحَمْدُ لِلَّهِ ઈસી એતેકાદ પર
દુન્યા સે મુસલમાન રુખ્સત હોગિં.

ઈમાન કિસે કેહતે હૈં ? અલ્લામા સઅદુદ્દીન
તફતાઝાની رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ “શર્હે અકાઈદે નરિફ્યા” મેં ઈમાન
કી તારીફ યૂં ફરમાતે હૈં કે

تَصَدَّقُ النَّبِيُّ بِالْقَلْبِ فِي حَبِيبٍ مَاعْلَمٍ بِالطَّرِيقِ وَرَوْحَ مَحْيَتِهِ بِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ تَعَالَى
યાની હર વોહ બાત જિસ કા ચકીની તૌર પર **અલ્લાહ**
કરીમ કી તરફ સે આના માલૂમ હો ઉસ મેં નબિયે કરીમ
صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કો દિલ સે સચ્ચા માનના “ઈમાન” હૈ.

(شرح العقائد النسفية، ص 276)

આલા હઝરત, ઈમામે એહલે સુન્નત رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ
ઈમાન કી તારીફ ઈન અલ્ફાઝ સે ફરમાતે હૈં કે “સૈયદુલ
આલમીન મુહમ્મદુરસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ જો કુછ અપને
રબ કે પાસ સે લાએ ઉન સબ મેં ઉન કી તસ્દીક કરના ઔર
સચ્ચે દિલ સે ઉન કી એક એક બાત પર ચકીન લાના ઈમાન
હૈ.” (ફતાવા રઝવિયા, 15/431)

ઈમામે એહલે સુન્નત رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ઈમાન કે માના
એક રુબાઈ મેં યૂં ઝિક્ર કરતે હૈં :

અલ્લાહ કી સર તા બ કદમ શાન હૈં યેહ

ઈન સા નહીં ઈન્સાન વોહ ઈન્સાન હૈં યેહ

કુરઆન તો ઈમાન બતાતા હૈં ઈન્હેં

ઈમાન યેહ કેહતા હૈં મેરી જાન હૈં યેહ

(હદાઈકે બખ્શિશ, સ. 238)

(1) યેહ અશઆર આલા હઝરત ઈમામ અહમદ રઝા ખાન
رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ કે નાતિયા દીવાન “હદાઈકે બખ્શિશ, સ. ૫૫
મતબૂઆ મક્તબતુલ મદીના” સે લિયા ગયા હૈ.

આરછી નીંદ કે ઉસ્તૂલ

ડૉક્ટર ઉમ્મે સારિબ અત્તારિયા

નીંદ ક્યા હૈ ? નીંદ જિન્દગી કે મામૂલાત કા એક અહમ હિસ્સા હૈ, નીંદ જિસ્માની ઔર દિમાગી સેહત કે લિએ ઝરૂરી હૈ, અગર અરછી નીંદ ન આએ તો ઇસ કે અસરાત ઝાહિર હોના શુરૂઆ હો જાતે હૈ, ઝિયાદા તર અફરાદ જિન્દગી મેં કભી ન કભી અરછી નીંદ સે મેહરૂમ હો હી જાતે હૈ અગર્યેં યેહ મુખતસર અર્સેં કે લિએ ક્યૂં ન હો ઔર યેહ ઉસ વક્ત હોતા હૈ જબ કોઈ પરેશાની યા હૈજાની કેફિયત તારી હો.

નીંદ કી અક્સામ : નીંદ કી દો બળી અક્સામ હૈં :

① સો જાને કે બાદ આંખોં કી હરકત તેજ હો (Rapid eye movement sleep) : યેહ હમારી નીંદ કે દોરાનિએ કા પાંચવાં હિસ્સા હોતી હૈ, રાત ભર મેં કઈ બાર વુફૂઅ પઝીર હોતી હૈ ઇસ દૌરાન હમારા દિમાગ મસરૂફ હોતા હૈ ક્યૂંકે ઇસ વક્ત હમ ખ્વાબ દેખતે હૈં, હમારી આંખેં તેઝી સે દાઅેં બાઅેં હરકત કરતી હૈં ઔર હમારે પઢે (Muscles) ઢીલે હો જાતે હૈં.

② સો જાને કે બાદ આંખોં કી હરકત તેજ ન હો (Non rapid eye movement sleep) : ઇસ વક્ત દિમાગ ખામોશ હોતા હૈ, લેકિન ઇસ દૌરાન ખૂન મેં હોરમોન્ઝ શામિલ હોતે હૈં ઔર હમારા જિસ્મ કુછ હરકત મેં હોતા હૈ મગર આંખેં પુર સુકૂન હોતી હૈં, પેહલી કિસ્મ સે દૂસરી કિસ્મ મેં મુન્તકિલી કા અમલ દૌરાને શબ તકરીબન પાંચ મરતબા હોતા હૈ ઔર સુબહ કે અવકાત મેં ઝિયાદા ખ્વાબ દેખે જાતે

હૈં, એક રાત મેં બેદારી કે મુખતસર વક્ફે ભી આતે હૈં જો કે હર દો ઘન્ટે કે બાદ દો મિનટ કે લિએ હો સકતે હૈં, લેકિન યેહ વક્ફે યાદ સિફ ઉસી સૂરત મેં રેહતે હૈં જબ હમ ફિકમન્દ હોં યા શોર હો યા કોઈ હમારે કરીબ ખરાટે લે રહા હો.

હમેં કિસ કદર નીંદ કી ઝરૂરત હૈ ? નીંદ કી ઝરૂરત કા ઇન્હેસાર ઉમ્ર (Age) પર હૈ. **①** બહોત છોટે બચ્ચે દિન મેં તકરીબન 15 સે 17 ઘન્ટે સોતે હૈં **②** ઝરા બળી ઉમ્ર કે બચ્ચે કે લિએ નવ સે દસ ઘન્ટે કી નીંદ ઝરૂરી હૈ.

③ બાલિગ અફરાદ કે લિએ સાત સે આઠ ઘન્ટે કી નીંદ ઝરૂરી હૈ લેકિન બાઝ અફરાદ ત્રીન ઘન્ટે સો કર ભી ગુઝારા કર લેતે હૈં. **④** ઝિયાદા બળી ઉમ્ર કે લોગોં કો નીંદ કી ઉતની હી ઝરૂરત હોતી હૈ જિતની બાલિગ અફરાદ કો, મગર ઉન કો ગેહરી નીંદ કમ આતી હૈ, ઉન કો નીંદ સે જગાના આસાન હોતા હૈ ઔર ઉન્હેં ખ્વાબ ભી કમ આતે હૈં.

બે ખ્વાબી (Insomnia) : નીંદ આને કે બાદ દૌરાને નીંદ ઉઠ જાના ઔર નીંદ કા પૂરા ન હોના યેહ સબ બે ખ્વાબી કેહલાતે હૈં ઔર યેહ અલામાત પરેશાની કા બાઈસ હૈં, ઐસે લોગ દિન કો થકે હુવે રેહતે હૈં ઔર દિન કો નીંદ આને લગતી હૈ, તવજજોહ મરકૂઝ (Concentration) કરને મેં દિક્કત હોતી હૈ, ફૈસલા કરને કી સલાહિયત ભી મુતાસ્સિર હોતી હૈ ઔર ઉદાસી તારી રેહતી હૈ, ઔર જો લોગ ડ્રાયવિંગ કરતે યા ભારી મશીન ચલાને કા કામ કરતે હોં તો ઉન કે લિએ યેહ બહોત ખતરનાક સાબિત હો સકતા

હૈ, ઇસ કે ઇલાવા બે ખ્વાબી સે ફશારે ખૂન (Blood pressure) મોટાપે (Obesity) ઔર ઝિયાબૈતુસ-ડાયાબિટીસ (Diabetes) કા ઇમકાન ભી બઢ જાતા હૈ.

ગુજૂહાત : જઝબાતી મસાઈલ, ફિકમન્દી, પરેશાની, કામ કે મસાઈલ, ઉદાસી, મુસલસલ કોઈ એક સોચ, ઘર કા પુર સુકૂન ન હોના, બિસ્તર કા આરામ દેહ ન હોના, બહોત ઝિયાદા ખાને, બીમારી, દર્દ ઔર તેજ દરજએ હરાત સે ભી બે ખ્વાબી કે મસાઈલ બન સકતે હૈં.

કયા દવાઈયોં સે મદદ મિલ સકતી હૈ ? કુછ લોગ ખ્વાબ આવર દવાઈયોં કા ઇસ્તેમાલ કરતે હૈં લેકિન અબ યેહ વાઝેહ હૈ કે યેહ બહોત અર્સે તક કામ નહીં કરતી ફિર દવાઈ કી મિકદાર બઢાના પળતી હૈ જો લોગ આદી હો ચુકે હૈં ઉન્હેં ડોક્ટર કે મશવરે સે આહિસ્તા આહિસ્તા કમ કરની ચાહિએં, ખ્વાબ આવર દવાઈયાં દો હફતે સે ઝિયાદા ઇસ્તેમાલ નહીં કરની ચાહિએં.

કિન ચીઝોં સે બચના ચાહિએ ? ચાએ યા કોફી પીને કે કઈ ઘન્ટે બાદ ભી જિસ્મ મેં કેફીન મૌજૂદ રેહતી હૈ તો શામ કે બાદ ચાએ યા કોફી બિલકુલ ન પિએં.

અપની મદદ આપ : કુછ આસાન તજાવીઝ મુનદરજએ ઝૈલ હૈં, જિન્હેં (Sleep hygiene) કહા જાતા હૈ :

- ① ઇસ બાત કો યકીની બનાઈએ કે આપ કા બિસ્તર આરામ દેહ હો, ઝિયાદા ગર્મ યા સર્દ યા પુરશોર જગહ પર નહીં હોના ચાહિએ
- ② બિસ્તર ઝિયાદા સખ્ત ન હો કે આપ કે કૂલ્હે ઔર કન્ધોં પર દબાવ પડે ઔર ન હી ઇતના નર્મ કે જિસ્મ ઉસ મેં ઢલક જાએ
- ③ હલકી ફુલકી વર્ઝિશ (Exercise) ઔર ચેહલ કદમી (Walk) ફાઈદે મન્દ હૈ
- ④ ઉસ વક્ત સોને કી કોશિશ કરે જબ આપ થક જાએં ઔર નીંદ કા એક વક્ત મુકરર કરે
- ⑤ રાત કા ખાના મગરિબ ઔર ઇશા કે દરમિયાન મેં ખા લેં, બહોત દેર સે ખાના ન ખાએં
- ⑥ અગર આપ કોઈ ગર્મ મશરૂબ પીના ચાહેં તો ચાએ યા કોફી કી જગહ ગર્મ દૂધ યા કોઈ જળી બૂટી સે નિકલા હુવા મશરૂબ વગૈરા ઇસ્તેમાલ કરે, જિસ મેં કેફીન શામિલ ન હો
- ⑦ અગર રાત કો આંખ ખુલ જાએ ઔર નીંદ ન આએ તો બિસ્તર પર ન લેટે રહેં બલકે ઉઠ કર કોઈ કામ શુરૂ કર દેં,

જિસ સે આપ કો સુકૂન મિલતા હો મસલન પઢના, મદની ચૈનલ દેખના, નાતેં સુનના યા ફિર ઝિકી દુરૂદ ઔર તિલાવત મેં મશગૂલ હો જાએં, થોળી દેર મેં નીંદ આ જાએગી

- ⑧ અગર આપ કે ઝેહન પર કોઈ ચીઝ યા મસ્અલા સવાર હૈ ઔર ઉસ વક્ત આપ ઉસ ચીઝ યા મસ્અલે કો હલ નહીં કર સકતે તો એક કાગઝ પર લિખ દીજિએ ઔર અપને આપ સે કહિએ કે આપ ઇસ કા હલ કલ તલાશ કરેંગે
- ⑨ અગર આપ કો કિસી રાત નીંદ સહીહ ન આએ તો દિન કે વક્ત ન સોએં, ક્યૂંકે ઇસ સે અગલી રાત ફિર નીંદ સહીહ નહીં આએગી
- ⑩ સુબહ જલ્દ ઉઠને કા મામૂલ બનાએં રોઝાના એક હી વક્ત પર બેદાર હોં ચાહે આપ થકે હી ક્યૂં ન હોં.

નીંદ લાને વાલા મઝેદાર શરબત

- ① આપ કિલો પાની મેં છે માશા (યાની તકરીબન 6 ગ્રામ) સોંફ ડાલ કર પાની કો ચૂલ્હે પર જોશ દીજિએ જબ દો છટાંક (યાની તકરીબન 125 ગ્રામ) પાની રેહ જાએ તો ઉસ મેં ગાએ કા દૂધ 250 ગ્રામ ઔર એક તોલા (યાની તકરીબન 12 ગ્રામ) ગાએ કા ઘી ઔર હસ્બે ઝરૂરત ચીની મિલા કર ઇસ્તેમાલ કીજિએ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ નીંદ આને લગેગી.
- ② એક દરમિયાના પ્યાઝ કાટ કર દહી (મુનાસિબ મિકદાર) મેં મિલા કર સોને સે પેહલે ખા લેં. بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ નીંદ આ જાએગી.

નોટ : યેહ ઇલાજ અપને તબીબ (ડોક્ટર યા હકીમ) કે મશવરે સે હી ઇસ્તેમાલ કીજિએ.

નીંદ લાને કા સાંસ કે ઝરીએ ઇલાજ

- ③ ચટાઈ, બિછોને યા પલંગ પર ચિત લેટ જાઈએ, દોનોં હાથ સીધે કર કે પેહલૂઓં કે બરાબર કર લીજિએ, અબ 6 સેકન્ડ તક આહિસ્તા આહિસ્તા ગેહરા સાંસ લીજિએ, ત્રીન સેકન્ડ તક હવા કો અન્દર રોક લીજિએ ઔર ફિર 6 સેકન્ડ મેં આહિસ્તા આહિસ્તા મુંહ સે ખારિજ કીજિએ, ઇસ કે બાદ ઉલટી કરવટ લેટ કર ચન્દ બાર યેહ અમલ દોહરાઈએ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ નીંદ આ જાએગી. (ઘરેલૂ ઇલાજ, સ. 31)

કિફાયત શિઆરી ખુશહાલ ઝિન્દગી ગુઝારને કા બેહતરીન ઝરીઆ ઔર ફુઝૂલ ખર્ચી બરબાદી કા પેશ ખેમા હૈ, ઇસ્લામ દીનો દુન્યા કે મુઆમલાત ઔર ઝિન્દગી કે તમામ શોખો મેં બેહતરીન અન્દાઝ કી તરફ ગામઝન કરતા હૈ, દીને ઇસ્લામ હમેં અખરાજાત મેં કિફાયત શિઆરી કા દર્સ દેતા હૈ તાકે હમ અપની ઝિન્દગી કી ઉલઝનોં ઔર પરેશાનિયોં સે મેહફૂઝ રેહ સકે, ઘર હો યા મુલ્કી મઈશત અખરાજાત પર કન્ટ્રોલ રખના બેહદ ઝરૂરી હૈ.

દૌરે હાઝિર મેં કિફાયત શિઆરી કી ઝરૂરત : દૌરે હાઝિર મેં મામૂલી સી નઝર દૌખાને સે યેહ બાત ઇયાં (ઝાહિર) હોતી હૈ કે આજ હમ મહઝ દિખાવે કે શૌક યા દૂસરોં સે આગે બઢને કી ખાતિર અપને બજેટ કા ઝિયાદા તર હિસ્સા ફેશન (Fashion) ઔર દીગર ગૈર ઝરૂરી ચીઝોં મેં સર્ફ કર દેતે હેં જિસ કી વજહ સે દૂસરોં પર બોઝ બનતે ઔર લોગોં સે ઉધાર માંગતે નઝર આતે હેં.

યાદ રખે ! કિફાયત શિઆરી મેં હી ખુશી ઔર સુકૂન વ આફિયત હૈ જબકે ઇસ કે બર અક્સ (ઉલ્ટા) અગર ખર્ચ કો મુનઝઝમ અન્દાઝ મેં ન ચલાયા જાએ તો ઘરોં મેં બે સુકૂની બે બરકતી, શિકવા વ શિકાયાત, ઘરેલૂ ઝગળે ઔર ઝેહની ઉલઝનેં પૈદા હોતી હેં.

અલ્લાહ કરીમ અપને નેક બન્દોં કી સિફાત મેં એક સિફત યેહ ભી બયાન ફરમાતા હૈ :

﴿وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا﴾
તર્જમએ કન્ઝુલ ઇમાન : ઔર વોહ કે જબ ખર્ચ કરતે હેં ન હદ સે બઢેં ઔર ન તંગી કરેં ઔર ઇન દોનોં કે બીચ એતેદાલ પર રહેં. (67: الفرقان, 19પ)

કિફાયત શિઆરી કે માના : કિફાયત શિઆરી કા માના યેહ હૈ કે ઇન્સાન અપને અખરાજાત ઔર ખરીદારી કે મુઆમલે મેં એતેદાલ, તવાઝુન ઔર મિયાના રવી ઇખ્તેયાર કરે નીઝ ગૈર ઝરૂરી અખરાજાત સે પરહેઝ કરે. પ્યારે આકા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાન હૈ : ખર્ચ મેં મિયાના રવી આધી ઝિન્દગી હૈ. (6744: معجم الاوسط, 108/5, حدیث: 6744)

હકીમુલ ઉમ્મત મુફતી અહમદ યાર ખાન નઈમી رَحْمَةُ اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ ઇસ હદીસે મુબારકા કે તહત ફરમાતે હેં : ખુશહાલી કા દારો મદાર દો ચીઝોં પર હૈ : (1) **કમાના** (2) **ખર્ચ કરના**. મગર ઇન દોનોં મેં “ખર્ચ કરના” બહોત હી કમાલ હૈ, કમાના સબ જાનતે હેં ખર્ચ કરના કોઈ કોઈ

નએ લિખારી (New Writers)

અખરાજાત મેં કિફાયત શિઆરી

જાનતા હૈ, જિસે ખર્ચ કરને કા સલીકા આ ગયા વોહ ﷲ ﷻ હમેશા ખુશ રહેગા. (634/6: مראה المناجیح)

મશહૂર કહાવત હૈ કે “ઝરૂરત” તો ફકીર કી ભી પૂરી હો જાતી હૈ લેકિન “ખ્વાહિશ” બાદશાહ કી ભી પૂરી નહીં હો પાતી.

ઇમામે આઝમ અબૂ હનીફા رَحْمَةُ اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ ને અપને શેહઝાદે કો નસીહત ફરમાઈ : અપને પાસ મૌજૂદ માલ મેં હુસ્ને તદબીર (યાની કિફાયત શિઆરી) સે કામ લેના ઔર લોગોં સે બે નિયાઝ હો જાના.

(ઇમામે આઝમ કી વસિયતેં, સ. 32)

કિફાયત શિઆરી ઇખ્તેયાર કરને કા તરીકા :

માહાના વ હફતાવાર ખર્ચ કા જાઈઝા લેં કે કબ ? કહાં ? કયૂં ? કેસે ? ઔર કિતના ખર્ચ કરના હૈ ❖ માહાના સેલેરી કો મુનઝઝમ અન્દાઝ મેં ઇસ્તેમાલ કરેં ❖ ઇસ સોચ કો ખુદ સે દૂર કરેં કે લોગ કયા કહેંગે ? ❖ બે જા ખ્વાહિશાત કો તર્ક કર કે ઝરૂરિયાત કી તરફ તવજ્જોહ દેં ❖ તર્જો ઝિન્દગી મેં સાદગી કો શામિલ કરેં.

અલ્લાહ પાક હમેં કિફાયત શિઆરી ઇખ્તેયાર કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ.

اٰمِيْن بِجَاذِ النَّبِيِّ الْاَمِيْن صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

ઈસ્લામ કે પાંચ અરકાન હેં ઈન મેં સે એક નમાઝ ભી હૈ. નમાઝ હર મુસલમાન આકિલ, બાલિગ, મર્દ વ ઔરત પર દિન મેં પાંચ મરતબા ફર્જ કી ગઈ હૈ, ઈસ કી ફર્જિયત કા મુન્કર કાફિર હૈ જહાં નમાઝ પઢને કે બે શુમાર દીની વ દુન્યવી સવાબાત હેં વહીં નમાઝ ન પઢને કે દીની, દુન્યવી અઝાબાત ઔર નુક્સાનાત ભી હેં. આમ તૌર પર દેખા જાએ તો હમારે મુઆશરે મેં એક તાદાદ હૈ જો નમાઝ હી નહીં પઢતી ઔર અગર ઉન્હેં નમાઝ પઢને કા કહા જાએ તો કેહતે હેં : **अَللّٰهُ** ગફૂરુરહીમ હૈ વોહ મુઆફ કર દેગા એસોં કી ખિદમત મેં અર્ઝ હૈ કે જહાં ગફૂરુરહીમ હોના પરવર દગારે આલમ કી સિફત હૈ વહીં કહ્દાર વ જબ્બાર હોના ભી ઉસ કી સિફત મેં સે હૈ. ઉસ ને નમાઝ ન પઢને વાલોં કે લિએ સજાએ મુકરર ફરમાઈ હેં ઉન મેં સે પાંચ સજાઓં કે બારે મેં સુનિએ ઔર લરઝિએ :

❶ **હોલનાક કુંવાં :** જહન્નમ મેં એક વાદી હૈ જિસ કી ગરમી ઔર ગેહરાઈ સબ સે ઝિયાદા હૈ ઉસ મેં કુંવાં હૈ જિસ કા નામ “હબહબ” હૈ. જબ જહન્નમ કી આગ બુઝને પર આતી હૈ **अَللّٰهُ** પાક ઉસ કો ખોલ દેતા હૈ જિસ સે વોહ બ દસ્તૂર ભળકને લગતી હૈ, જૈસાકે **अَللّٰهُ** પાક કા ફરમાન હૈ : ﴿كُلَّمَا نَفَثَ فِيْ ذُرِّيَّتِهِ نَارُ السَّيِّئَاتِ﴾ તર્જમએ કઝુલ ઈમાન : જબ કભી બુઝને પર આએગી હમ ઉસે ઔર ભળકા દેંગે. (1)

❷ **જહન્નમ કી વાદી :** કિતાબુલ કબાઈર મેં હૈ કે જહન્નમ મેં એક વાદી હૈ જિસ કા નામ “વૈલ” હૈ અગર ઈસ મેં દુન્યા કે પહાળ ડાલે જાએ તો વોહ ભી ઈસ કી ગરમી સે પિઘલ જાએ ઔર યેહ ઉન લોગોં કા ઠિકાના હૈ જો નમાઝ કો સુસ્તી કી વજહ સે વક્ત કે બાદ કઝા કર કે પઢતે હેં મગર યેહ કે વોહ અપની કોતાહી પર નાદિમ હોં ઔર બારગાહે ખુદાવન્દી મેં તૌબા કરે. (2)

❸ **अَللّٰهُ કરીમ કા ગઝબ :** **अَللّٰهُ** કરીમ ને હઝરતે સૈયદના દાવૂદ **عَلَيْهِ السَّلَام** કો વહી ફરમાઈ : એ દાવૂદ ! બની ઈસરાઈલ સે કહો કે જિસ ને એક ભી નમાઝ છોળી વોહ મુઝ સે કિયામત કે દિન ઈસ હાલ મેં મિલેગા કે મેં ઉસ પર ગઝબ ફરમાઉંગા. (3)

❹ **બે નમાઝી પીપ ઔર ખૂન પિએગા :** નબિયે કરીમ **صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم** ને ફરમાયા : જિસ ને નશે કી હાલત

નમાઝ ન પઢને કી પાંચ સજાએ

મેં એક મરતબા નમાઝ છોળી ગોયા દુન્યા ઔર જો કુછ ઈસ મેં મૌજૂદ સબ કુછ ઉસ કે પાસ થા ઉસ સે છીન લિયા ગયા ઔર જિસ ને ચાર મરતબા નશે કી હાલત મેં નમાઝ છોળી **अَللّٰهُ** પાક પર હક હૈ કે ઉસે તીનતુલ ખબાલ સે પિલાએ, અર્ઝ કી ગઈ : “તીનતુલ ખબાલ” ક્યા હૈ ? તો ઈરશાદ ફરમાયા : જહન્નમિયોં કા નિયોળ. (4)

❺ **હુઝૂર **صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم** ને ફરમાયા :** જો શખ્સ નમાઝ કી હિફાઝત કરે ઉસ કે લિએ નમાઝ કિયામત કે દિન નૂર, દલીલ, ઔર નજાત હોગી ઔર જો ઈસ કી હિફાઝત ન કરે ઉસ કે લિએ બરોઝે કિયામત ન નૂર હોગા ઔર ન દલીલ ઔર ન નજાત ઔર વોહ શખ્સ કિયામત કે દિન ફિરઔન, કારૂન, હામાન ઔર ઉબય્ય બિન ખલફ કે સાથ હોગા. (5)

ખુદારા ઈન સજાઓં પર ગૌર કરે, અપની આખેરત કો સંવારે ! દુન્યા કુછ દિન કી ચાંદની હૈ હમેશા કી ઝિન્દગી કી તૈયારી કરે ઔર નમાઝ કી પાબન્દી કરે એક સચ્ચે આશિકે ઈલાહી વ આશિકે મુસ્તફા **صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم** કે લિએ ઈતના હી કાફી હૈ કે નમાઝ મેરે રબ ને ફર્જ કી હૈ મેં ને ઈસે હરગિઝ નહીં છોળના યેહ મેરે મેહબૂબ કા હુકમ હૈ.

अَلलّٰهُ કરીમ હમ સબ કો નમાઝ કી પાબન્દી કી તૌફીક અતા ફરમાએ. **اَوْفِيْنَ بِحَادِثِ الْيَوْمِ الَّذِيْنَ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم**

(1) فیضانِ نماز، ص 422، پ 15، بی اسرار نیل: 97 (2) کتاب الکبائر، ص 19 (3) الزهر الفالح للإمام الجزیری، مترجم، ص 52 (4) مسند احمد بن حنبل، 2/593، حدیث: 6671 (5) مسند امام احمد، 2/574، حدیث: 6587

નમાઝ ન પઢને કે

5 દુન્યવી નુક્સાનાત

મેરે આકા આલા હઝરત રَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْهِ ફરમાતે હેં : નમાઝે પંજગાના **اَللّٰهُمَّ** کی वोड नेमते उठमा है के उस ने अपने करमे अजीम से भास हम को अता फरमाई हम से पेहले किसी उम्मत को न मिली. ⁽¹⁾

સદ કરોળ અફસોસ ! આજ મુસલમાનોં કી અકસરિયત નમાઝ કી બિલ્કુલ પરવા નહીં કર રહી. નમાઝ ન પઢને કે જહાં ઉપરવી અઝાબાત હેં તો વહીં દુન્યવી નુક્સાનાત ભી કુછ કમ નહીં.

આઈએ ! હમ ઇન દુન્યવી નુક્સાનાત મેં સે ચન્દ કા મુખ્તસર તઝકેરા કરતે હેં :

બદબખ્તી ઓર મેહરૂમી :

સુલ્તાને મદીના **صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم** ને એક દિન સહાબએ કિરામ **رَضِيَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُمْ** સે ઇરશાદ ફરમાયા : દુઆ કરો ! ઐ **اَللّٰهُمَّ** હમ મેં બદબખ્ત ઓર મેહરૂમ શખ્સ કો ન રેહને દેના, ફિર ઇરશાદ ફરમાયા : કયા તુમ જાનતે હો મેહરૂમ વ બદબખ્ત કૌન હૈ ? સહાબએ કિરામ **رَضِيَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُمْ** ને અર્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ વોહ કૌન હૈ ? તો ફરમાયા : નમાઝ તર્ક કરને (છોળને) વાલા. ⁽²⁾

બે બરકતી કા સબબ :

મુફતી સૈયદ અબ્દુલ ફત્તાહ હુસૈની કાદરી **رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰی عَلَيْهِ** ફરમાતે હેં : જમાઅત તર્ક કરને નીઝ બિલ્કુલ નમાઝ ન પઢને સે બરકત ખત્મ હો જાતી હૈ. ⁽³⁾

એહલો અયાલ ઓર માલ કી બરબાદી :

હઝરતે સૈયદના અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર **رَضِيَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا** સે રિવાયત હૈ કે નબિય્હે કરીમ **صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم** ને ઇરશાદ ફરમાયા : જિસ કી નમાઝે અસ્સ નિકલ ગઈ (યાની જો જાન બૂઝ કર નમાઝે અસ્સ છોળે) ગોયા ઉસ કે એહલો અયાલ વિત્ર હો ગએ (યાની છીન લિએ ગએ). ⁽⁴⁾

મખ્લૂક કી નફરત ઓર ઉમ્મ કી બે બરકતી :

એક તવીલ હદીસે પાક મેં સરકારે મદીના **صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم** ને નમાઝ ન પઢને કી સજાએં બયાન ફરમાઈ ઉન મેં સે એક યેહ હૈ કે જો સુસ્તી કી વજહ સે નમાઝ છોળેગા ઉસ કી ઉમ્મ (મેં) સે બરકત ખત્મ કર દી જાએ ઓર દુન્યા મેં ઉસ સે મખ્લૂક નફરત કરેગી. ⁽⁵⁾

કામોં કી બે એતેદાલી :

પાંચોં નમાઝેં અપને મખ્સૂસ ઓર મુકરર કદાં અવકાત મેં અદા કી જાતી હેં જિસ સે વક્ત કી પાબન્દી નસીબ હોતી હૈ. અગર બન્દા નમાઝ ન પઢે તો ઉસ બન્દે સે વક્ત કી પાબન્દી કરના બહોત મુશ્કિલ હો જાતા હૈ. જિસ કી વજહ સે મુઆમલાત મેં બે તરતીબી ઓર કામોં મેં બે એતેદાલી પૈદા હો જાતી હૈ.

اَللّٰهُمَّ કરીમ હમેં નમાઝ કી પાબન્દી કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ.

اٰمِيْن يٰجَادُ الْبَرِّيِّ الْاَزِيْزِيْنَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

(1) فتاوىٰ رضويہ، 5/ 43 (2) الزواجر، 1/ 296 (3) دولت بے زوال، ص 20،
فیضان نماز، ص 443 (4) بخاری، 1/ 202، حدیث: 552، فیضان نماز، ص 106
(5) کتاب الکبائر، ص 24، فیضان نماز، ص 426، 427، خلاصاً

દુઆ

મુહમ્મદ જાવેદ અતારી મદની

અલ્લાહ પાક કે આખરી નબી હઝરતે મુહમ્મદ ﷺ ને ફરમાયા : **أَلْعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ** : યાની દુઆ કરના ઇબાદત હે. (તરમ્ઝી, 166/5, 3257)

પ્યારે બચ્ચો ! દુઆ કરને કે બે શુમાર ફાઈદે હેં જિન મેં સે ચન્દ યેહ હેં : દુઆ કરના સુન્નત હે, દુઆ કરને સે **અલ્લાહ** પાક ખુશ હોતા હે, દુઆ કરને સે ગુનાહ મુઆફ હોતે હેં, દુઆ કરને સે રિઝ્ક મેં બરકત હોતી હે, દુઆ કરને સે મુસીબતેં, પરેશાનિયાં દૂર ઔર મુશ્કિલેં હલ હોતી હે, દુઆ કરને સે શિક્કા મિલતી હે, દુઆ ઇબાદત કા મગ્ઝ હે, દુઆ મોમિન કા હથિયાર હે.

અચ્છે બચ્ચો ! **મુસીબત, પરેશાની, મુશ્કિલ** સે નજાત યા ઇમતેહાનાત મેં કામયાબી કી ખ્વાહિશ

હો તો અપને પ્યારે **અલ્લાહ** પાક કી બારગાહ મેં દુઆ કરે **اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ** સબ મસાઈલ હલ હો જાએંગે.

બાઝ બચ્ચોં કી આદત હોતી હે કે જબ ઇમતેહાનાત હો રહે હોતે હેં તો નમાઝ ઔર દુઆ કી કસરત કરતે હેં લેકિન જૈસે હી ઇમતેહાનાત ખત્મ હોતે હેં તો નમાઝ ઔર દુઆ છોળ દેતે હેં. ઐસા કરના અચ્છી બાત નહીં બલ્કે હમેં પાબન્દી સે નમાઝ પઢની યાહિએ ઔર **અલ્લાહ** પાક કી બારગાહ સે ખૈરો આફિયત કી દુઆ ભી માંગની યાહિએ.

અલ્લાહ પાક હમેં દુઆ કરતે રેહને કી તૌફીક અતા ફરમાએ ઔર હમારી નેક તમન્નાએ પૂરી ફરમાએ. **اٰمِيْن بِحَقِّ النَّبِيِّ الْاَمِيْن صَلَّيْ اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم**

બચ્ચોં કે અમીરે એહલે સુન્નત

અંગૂઠા ચૂસના

ઉવૈસ યામીન અતારી મદની

અચ્છે બચ્ચો ! અમીરે એહલે સુન્નત અલ્લામા મુહમ્મદ ઇલ્યાસ કાદરી સાહબ ફરમાતે હેં :

બાઝ બચ્ચોં કો અંગૂઠા ચૂસને કી આદત હોતી હે, યેહ કોઈ અચ્છી બાત નહીં હે ક્યૂંકે ઈસ તરહ અંગૂઠે ઔર નાખુન કા મૈલ કુચેલ પેટ મેં જા કર બીમારિયોં કા સબબ બન સકતા હે.

(રિસાલા જૂટા ચોર, સ. 30 બ તગથ્થુરિન કલીલ)

પ્યારે બચ્ચો ! પતા ચલા કે સેહત મન્દ ઔર તન્દુરુસ્ત રેહને કે લિએ હમેં અંગૂઠા નહીં ચૂસના યાહિએ ઔર અંગૂઠા ચૂસને વાલે બચ્ચોં કો લોગ પસન્દ ભી નહીં કરતે.

ઊંટ કી સવારી

અરશદ અસલમ અતારી મદની

ભાઈજાન ! ભાઈજાન !!! સુહેબ ભાગતા હુવા ઘર મેં દાખિલ હુવા ઔર સીધા ખુબૈબ કે પાસ ગયા, ઉસ કી સાંસેં ફૂલ રહી થીં. ક્યા બાત હૈ સુહેબ ! તુમ ભાગતે હુવે ક્યૂં આએ હો ? ખુબૈબ ને પૂછા. સુહેબ કે ચેહરે પર ખુશી ઝલક રહી થી, ઉસ ને હાંપતે હુવે કહા : બાહર ઊંટ વાલા આયા હૈ, બચ્ચે ઉસ કી સવારી કર રહે હૈં, મેરા ભી દિલ કર રહા હૈ. ખુબૈબ ને કહા : અચ્છા ઠીક હૈ ! હમ દાદાજાન કે પાસ ચલતે હૈં વોહ હમેં લે જાએંગે.

દોનોં ભાઈ દાદાજાન કે સાથ ખુશી ખુશી ઊંટ વાલે કે પાસ જા પહુંચે. ઉન્હોં ને ઊંટ વાલે સે કહા : ભાઈ ઝરા એહતિયાત સે બચ્ચોં કો સવારી કરવા દો. ઊંટ વાલે ને ઉન દોનોં કો ઊંટ પર બિઠા દિયા. વોહ મઝે મઝે સે સવારી કર રહે થે. બચ્ચોં કી ખુશી દેખ કર દાદાજાન ભી ખુશ હો રહે થે. થોળી દેર બાદ ઊંટ સે ઉતરને કે બાદ દોનોં ને ઊંટ વાલે કે સાથ સાથ દાદાજાન કા ભી શુક્રિયા અદા ક્રિયા, દાદાજાન ને ઊંટ વાલે કો પૈસે દિએ ઔર સબ ઘર કી જાનિબ રવાના હો ગએ.

ઘર પહુંચને કે બાદ સુહેબ ને કહા : દાદાજાન : હમેં ઊંટ કે બારે મેં કુછ બતાઈએ. હબીબા ભી ઉન કે દરમિયાન આ કર બૈઠ ગઈ, દાદાજાન ને

કહા : ઊંટ કા ઝિક તો કુરઆને પાક મેં ભી હૈ, યેહ **અલ્લાહ** પાક કી કુદરત કી અજબ નિશાનિયોં મેં સે એક હૈ. ખુબૈબ બોલા : ઇસ મેં ક્યા ક્યા અજાઈબ હૈં ? દાદાજાન ને કહા : પ્યારે બચ્ચો ! ઇસ મેં બહોત સે અજાઈબાત હૈં : ① આમ તૌર પર ખેતીબાળી, સામાન વગૈરા ઉઠાને, સવારી કરને ઔર દૂધ યા ગોશત કે લિએ મુખ્તલિફ જાનવર પાલે જાતે હૈં ઔર અકેલે ઊંટ મેં યેહ સારી બાતેં મૌજૂદ હૈં ② ઇસે રેગિસ્તાન કા જહાઝ કેહતે હૈં ક્યૂંકે દૂસરે જાનવર રેગિસ્તાન મેં મુશ્કિલ સે ચલ પાતે હૈં જબકે યેહ તો દૌળતા હૈ ③ દૂસરે જાનવરોં કી નિસ્બત કઈ દિન કી ખૂરાક અપને અન્દર જમ્મ કર લેતા હૈ ઔર ખાએ પીએ બગૈર બહોત દિનોં તક ઝિન્દા રેહતા ઔર સફર કરતા રેહતા હૈ ④ યેહ આસાની સે વાકિફ બન જાતા હૈ હત્તાકે એક બચ્ચા ઇસ કો જહાં ચાહે લે જા સકતા હૈ.

ફિર દાદાજાન ને થોળા સા સોચ કર કહા : બચ્ચો ! મૈં આપ કો ઊંટ સે મુતઅલિલક પ્યારે નબી **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** કા એક મોજિઆ સુનાતા હૂં :

હમારે પ્યારે નબી **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** એક બાગ મેં તશરીફ લે ગએ, વહાં એક ઊંટ થા. જાબ ઉસ ને આપ **صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ** કો દેખા તો વોહ આવાઝ

નિકાલને લગા ઓર ઉસ કી આંખોં સે આંસૂ બેહને લગે. નબિયે રેહમત ﷺ ઉસ કે પાસ તશરીફ લે ગએ ઓર ઉસ કે સર પર અપના હાથ મુબારક ફેરા તો ઉસ ને રોના બન્દ કર દિયા. હમારે પ્યારે નબી ﷺ ને લોગોં સે પૂછા : ઇસ ઊંટ કા માલિક કોન હૈ ? એક નૌજવાન ને આ કર અર્જ કી : યા રસૂલલ્લાહ ! યેહ મેરા ઊંટ હૈ. આપ ﷺ ને ઉસ સે ફરમાયા : તુમ ઇસ બે ઝબાન જાનવર કે બારે મેં **અલ્લાહ** પાક સે નહીં ડરતે જિસ કા **અલ્લાહ** ને તુમ્હેં માલિક બનાયા હૈ ? ઇસ ઊંટ ને મુઝ સે તુમ્હારી શિકાયત કી હૈ કે તુમ ઇસે ભૂકા રખતે હો ઓર બહોત ઝિયાદા કામ લેતે હો.

(બુહારી, 33/3, હદિથ: 2549)

દાદાજાન ને મઝીદ બતાયા : હમારે પ્યારે નબી ﷺ ને કઈ જાનવરોં ઓર પરિન્દોં કી મુસીબતોં ઓર પરેશાનિયાં દૂર કી હેં. હબીબા બોલી : દાદાજાન ! કયા હમારે નબિયે પાક ﷺ હર જાનદાર કી બોલી સમજતે થે ? જી હાં બેટી ! હમારે પ્યારે નબી ﷺ જાનદાર તો કયા બેજાન ચીઝોં કી બાત ભી સમજ લિયા કરતે થે.

ખુબૈબ ને ફૌરન કહા : દાદાજાન ! ઇસ પર કોઈ વાકેઆ સુનાઈએ, દાદાજાન ને મુસકુરાતે હુવે કહા : **اللَّهُ أَكْبَرُ** આઈન્દા ઇસ મૌઝૂઅ પર ભી એક વાકેઆ સુનાઈંગા, અબ નમાઝે મગરિબ કા વક્ત હોને વાલા હૈ ચલો નમાઝ કી તૈયારી કરતે હેં.....

જાનવરોં કી સબક આમોઝ કહાનિયાં

(તીસરી ઓર આબિરી કિસ્ત)

સફેદ ખરગોશ

અબૂ મુઆવિયા અત્તારી મદની

એક દિન સફરી દોપહર કા ખાના ખા રહા થા કે ખબરી ભાગતે ભાગતે ઉસ કે પાસ પહુંચા ઓર ખબર સુનાતે હુવે કેહને લગા :

સરદાર ! સરદાર ! ગઝબ હો ગયા, અભી અભી અલાકે મેં એક અજનબી જંગલી જાનવર આયા હૈ ઓર અપના નામ સફેદ ખરગોશ બતાતા હૈ.

ઇસ મેં ગઝબ કી કયા બાત હૈ ? સફરી ને ચિળ કર કહા.

સરદાર ! વોહ આપ સે બળા નઝર આતા હૈ, ઉસ કે બળે બળે કાન હેં, છોટે હાથ ઓર લમ્બે પાઉ હેં એક એક કર કે ખબરી ને સફેદ ખરગોશ કી સારી તફ્સીલ બતા દી.

અરે ખબરી ! મੈં સફરી હૂં સફરી, બહોત ખરગોશ દેખે હેં મેંને, તુમ પરેશાન ન હો મેં ઉસ ખરગોશ કો ભી દેખ લૂંગા. સફરી સરદાર ને ખબરી કો તસલ્લી દેતે હુવે રવાના કિયા ઔર ખુદ ફિર સે ખાને મેં મસરૂફ હો ગયા.

શામ કે વક્ત અલાકે કે મેંડક સફરી સરદાર કે પાસ આએ ઔર કેહને લગે : હમ સબ મેં આપ બળે થે તો સરદારી આપ કો દી ગઈ ઔર હમ આપ કે ખાદિમ બન ગએ થે, આજ યહાં સફેદ ખરગોશ આયા હૈ જો આપ સે ભી બળા હૈ ઔર ઝિયાદા ખૂબસૂરત ભી હૈ, ઈસ લિએ અલાકે કી રસ્મ કે મુતાબિક અબ હાકિમ યેહ બનેગા ઔર આપ સમેત હમ સબ ઈસ કે મહકૂમ.

યેહ બાત સુન કર સફરી સરદાર ગુસ્સે મેં આ ગયા ઔર ચિલ્લા કર કેહને લગા : એસા હરગિઝ નહીં હો સકતા ! તુમ સબ કો નઝર નહીં આતા, મેં કિતના મોટા તાઝા હો ગયા હૂં ઔર બળા ભી, ખબરી ! બતાઓ અપને અલાકે વાલોં કો.

ખબરી ને બીચ કી રાહ નિકાલતે હુવે કહા : ભાઈયો ! સફરી સરદાર બળે હેં યા સફેદ ખરગોશ, ઈસ કા દુરુસ્ત ફૈસલા તભી હોગા જબ યેહ દોનોં સાથ બળે હોંગે, ઈસ લિએ મેરે ખયાલ મેં દોનોં કો સાથ બળા કર કે દેખ લેના ચાહિએ.

હાં, ખબરી સહીહ કેહતા હૈ, એસા કરના ચાહિએ, અભી કિસ્સા ખત્મ હો જાએગા, અલાકે કે મેંડકોં ને રિઝામન્દી કા ઈઝહાર કિયા.

કહાં ખરગોશ ઔર કહાં મેંડક, હાર તો યકીનન સફરી સરદાર હી કી હોની થી, લેકિન મુફત કે મઝે કૌન ઈતની આસાની સે છોળતા હૈ કિસે પસન્દ હૈ કે સારી આસાઈશોં કો દૂસરે કે હવાલે કર દે, ઈસ લિએ સફરી ને ખુદ કો બળા દિખાને કે લિએ કોશિશ કરના શુરૂઆત કર દી ઔર અપને સાંસ કો ફુલાના

શુરૂઆત કિયા જબકે સફેદ ખરગોશ નૌરમલ બળા થા ઔર સારે મેંડક યેહ મન્ઝર દેખ રહે થે.

હાં, બતાઓ કૌન બળા હૈ, મેં યા ખરગોશ ? સફરી સરદાર ને પૂછા ?

ખરગોશ ! ખબરી સમેત સબ ને કહા.

સફરી ને ઔર ઝિયાદા સાંસ ફુલાયા તો ઉસ કા પેટ તો કુછ બળા હુવા મગર તક્લીફ ભી બહોત હો રહી થી, ફિર ઉસ ને પૂછા : અબ બતાઓ ! કૌન બળા હૈ ?

ખરગોશ ! સબ ને વોહી જવાબ દિયા.

જબ ઉસ ને ઔર ઝિયાદા ફુલાયા તો બરદાશત સે બાહર હો ગયા ઔર ઝિયાદા હવા ભર જાને કી વજહ સે સફરી સરદાર કા પેટ ફટ ગયા ઔર “સરદારી ન છોળને વાલા સફરી બિલ આખિર દુન્યા છોળ ગયા.”

પ્યારે બચ્ચો ! સફરી મેંડક કી સરદારી કી તરહ દુન્યા કી હર ચીઝ આરઝી હૈ, એક દિન સબ ને ખત્મ હોના હૈ ઔર ઈસ દુન્યા સે જાના હૈ, બાકી રેહને વાલા પ્યારા **અલ્લાહ** હૈ, જો અકેલા ઈસ દુન્યા કા પૈદા કરને વાલા હૈ, હમેશા સે હૈ ઔર હમેશા રહેગા.

લેકિન બચ્ચો ! હમ ઈન્સાનોં કી કહાની ઈસ દુન્યા કે બાદ ખત્મ નહીં હોતી બલ્કે ઈસ કે બાદ એક ઔર ઝિન્દગી શુરૂઆત હોતી હૈ, હમેશા કી ઝિન્દગી જિસે આખેરત કેહતે હેં. ઉસ ઝિન્દગી મેં **અલ્લાહ** ઔર ઉસ કે રસૂલ કે ફરમાં બરદાર લોગ ખૂબસૂરત જન્નત ઔર હસીન બાગાત મેં રહેંગે જબકે ના ફરમાન લોગ બદબૂદાર ગર્મ આગ મેં રહેંગે.

તો બચ્ચો ! હમેં ભી ચાહિએ કે ઈસ આરઝી ઔર ખત્મ હોને વાલી દુન્યા મેં પ્યારે **અલ્લાહ** ઔર પ્યારે રસૂલ કે ફરમાં બરદાર બન્દે બનેં, જિન બાતોં કા ઉન્હોં ને હુકમ દિયા ઉન પર અમલ કરેં, જિન સે રોકા હૈ ઉન સે દૂર રહેં.

મોહતરમ વાલિદૈન ! આપ ને કભી ન કભી યેહ જુમ્લા ઝરુર સુના હોગા : “રોક ટોક કી ઝિયાદતી બચ્ચોં કો બાગી બના દેતી હૈ” યેહ એક હકીકત હૈ કે જિસ ઉમ્ર મેં બચ્ચોં કા ઝેહન આઝાદી યાહતા હૈ ઉસ ઉમ્ર મેં અગર બચ્ચોં કી આઝાદી છીન લી જાએ તો ઉન કી શખ્સિયત પર મનફી અસરાત મુરત્તબ હોતે હૈં ઔર જબ બચ્ચે ઈન મનફી અસરાત કે સાએ મેં પરવાન ચઢતે હૈં તો નતીજતન વોહ એહસાસે કમતરી કા શિકાર હો જાતે હૈં, ઉન કી ખુદ એતેમાદી કો નુક્સાન પહુંચતા હૈ, મુશ્કલ હાલાત સે નિમટને ઔર ફૈસલા કરને કી સલાહિયત ખત્મ હો જાતી હૈ. ઝિન્દગી કે હર મહલે પર ઉન્હેં ગલતી કા ખૌફ લાહિક રેહતા હૈ ઔર યેહ તમામ ચીજેં બચ્ચોં કા મુસ્તકિબલ (Future) તારીક કર દેતી હૈં.

યાદ રખિએ ! દુરુસ્ત તરબિયત હી બચ્ચે કે રૌશન મુસ્તકિબલ (Bright Future) કી ઝમાનત હોતી હૈ. લેહાઝા જિસ વક્ત બચ્ચે તરબિયતી મરાહિલ મેં હોં ઉન્હેં કુછ ચીજોં કી આઝાદી ઝરુર દીજિએ :

- ❶ **તજરિબાત કી આઝાદી :** અગર આપ કે બચ્ચે કોઈ નયા ઔર અચ્છા કામ કરતે હૈં તો ઉન્હેં રોક કર ઉન કી સલાહિયત કો ઝંગ આલૂદ મત કીજિએ, બલ્કે અપને મુફીદ મશવરોં ઔર તજરિબાત કી રૌશની મેં ઉન કી મદદ કીજિએ
- ❷ **ખૌફ સે આઝાદી :** યાદ રખિએ ! બેજા ખૌફ બચ્ચોં મેં બુઝદિલી ઔર કમ હિમ્મતી પૈદા કરતા હૈ. અગર આપ બચ્ચોં પર ઝોર ઝબરદસ્તી કરેંગે તો ઉન મેં ખૌફ પૈદા હોગા, વોહ આપ સે બાત યા મશવરા કરતે હુવે ઘબરાએંગે યા ફિર વોહ ઝિદી હો જાએંગે, ક્યૂંકે ઝરુરત સે ઝિયાદા ડાંટ યા મારપીટ બચ્ચે કે ઝેહન મેં ખૌફ પૈદા કર દેતી હૈ. અપને રવૈયે મેં નર્મી પૈદા કીજિએ, બચ્ચોં કો અપની ખામી તલાશ કરને કા મૌકઅ દીજિએ, ઇમતેહાનાત ઔર દીગર અહમ કામોં મેં નાકામી કી સૂરત મેં ઉન્હેં ડાંટને યા મારને કી નહીં બલ્કે ઉન કી હિમ્મત બઢાને ઔર હૌસલા અફઝાઈ કી ઝરુરત હોતી હૈ. ❸ **ગુફ્તગૂ કી આઝાદી :** અદમ તવજજોહી કી વજહ સે બચ્ચે ઔર આપ કે દરમિયાન કોમ્યૂનિકેશન ગેપ આ જાતા હૈ જિસ કી વજહ સે બચ્ચા આપ સે હિયકિયાહટ મેહસૂસ કરતા હૈ. આપ બચ્ચે કો એસા માહોલ ફરાહમ કરે કે બચ્ચા આપ કો અપના ખૈર ખ્વાહ સમજતે હુવે હર મૌજૂઅ પર ખુલ કર બાત કર સકે ❹ **મશવરે કી આઝાદી :** અગર

બચ્ચોં કો આઝાદી દીજિએ

આસિફ જહાનઝેબ અત્તારી મદની

આપ બચ્ચે મેં કુલ્વતે ફૈસલા મઝબૂત કરના યાહતે હૈં તો બચ્ચે કો મશવરા દેને કી ભી આઝાદી દેં તાકે ઉસ કે અન્દર રાએ કાઈમ કરને કી સલાહિયત પૈદા હો ❺ **ખેલ કી આઝાદી :** અક્સર વાલિદૈન બચ્ચે કો ચોટ લગને કે ડર સે ખેલને સે રોકતે હૈં જબકે ચોટ હી બચ્ચે કો એહતિયાત કરના સિખાતી હૈ. બચ્ચોં કો એસા માહોલ ફરાહમ (Provide) ક્રિયા જાએ કે ઉન્હેં બળી ઔર ગેહરી ચોટ ન લગે, હલકી ફૂલકી ખરાશ યા ઠોકર લગ કર ગિર જાના ઉન કી જિસ્માની મઝબૂતી ઔર શખ્સી તામીર કા ઝરીઆ હૈ ❻ **સચ બોલને કી આઝાદી :** અગર બચ્ચે કો સચ બોલને પર ડાંટ પળે તો ફિર વોહ સચ સે ખૌફ ખાએગા ઔર ઝૂટ કી તરફ રાગિબ હોગા. ઉસે સચ કેહને કી આઝાદી દેં. કિસી ગલતી પર ડાંટને યા મારને કે બજાએ અચ્છે અન્દાઝ મેં સમજા કર તરબિયત કરે તાકે ઉસ કે અન્દર ગલતી સમજને ઔર સચ બોલને કા હોસલા પૈદા હો.

મોહતરમ વાલિદૈન ! મુન્દરિજએ બાલા નિકાત (Points) કો સામને રખતે હુવે બચ્ચે કી તરબિયત મેં આઝાદી કા હિસ્સા ભી શામિલ કીજિએ તાકે બચ્ચે કી શખ્સી તામીર હો, ઉસ કા મુસ્તકિબલ તારીક કે બજાએ તાબનાક હો ઔર વોહ મુઆશરે મેં કામયાબ ફર્દ કી હૈસિયત સે ઝિન્દગી ગુઝાર સકે.

નન્હે મિયાં કી કહાની

મહબ્બત કી અનોખા અન્દાઝ

ફુઝૈલ અત્તારી મદની

યલેં સબ બચ્ચે બેગ સે ઈસ્લામિયાત કી બુક્સ નિકાલેં.

સિદરા આપી કી બાત સુનતે હી સબ બચ્ચે જલ્દી જલ્દી કિતાબેં ખોલને લગે લેકિન નન્હે મિયાં કો તો સોને સે કહાં ફુર્સત થી.

નન્હે મિયાં ! ઉઠ જાઓ ? આપી ને દેખ લિયા તો આજ ફિર ડાંટ પળેગી, કરીબ બેઠે હુવે ઉસામા કી બાત સુનતે હી નન્હે મિયાં એસે હિલે જેસે કિસી ને કરંટ લગા દિયા હો.

યેહ નન્હે મિયાં કહાં હેં ? જી આપી મેં યહાં હું ઉસામા ભાઈ કે સાથ, આપી કી આવાઝ સુનતે હી નન્હે મિયાં ને ફૌરન જવાબ દિયા, વાહ ભઈ નન્હે મિયાં ! આજ ટ્યૂશન મેં આપ જાગ રહે હેં.

આપી કી બાત સુનતે હી નન્હે મિયાં મુસ્કુરાતે હુવે ઉસામા કો દેખને લગે.

અચ્છા બચ્ચો ! બુક્સ પઢને સે પેહલે આજ મેં આપ કો બહોત હી દિલચસ્પ સચ્ચી સ્ટોરી સુનાઊંગી આપ સબ રેડી હેં ?

જી આપી.....

એક દફઆ કા ઝિક હે કે હમારે પ્યારે નબી ﷺ જુમ્મા કી નમાઝ કે બાદ મસ્જિદ કે એક પિલ્લર સે ટેક લગા કર બેઠ ગએ, આપ કે સાથ આપ કે બહોત હી પ્યારે સહાબી હઝરતે અબૂ બક સિદીક રહી બેઠે થે.

કુછ દેર કે બાદ જબ અઝાન કા વક્ત હુવા તો મોઅઝિઝને રસૂલ હઝરતે બિલાલ રહી અઝાન દેના શુરૂ કર દી ઔર બચ્ચો જબ હઝરતે બિલાલ ને કહા :

“شَهِدْ أَكْ مُحَمَّدًا رَّسُولَ اللَّهِ” તો પતા હે હઝરતે અબૂ બક સિદીક રહી અલ્લાહુ અલ્લાહુ ને કયા કિયા ?

મુઝે પતા હે, મુઝે પતા હે ! નન્હે મિયાં ઝટ સે બોલ પળે ઔર સબ બચ્ચે હૈરત સે નન્હે મિયાં કો દેખને લગે.

અરે વાહ ભઈ નન્હે મિયાં ! ફિર હમેં ભી તો બતાએં આપ કો કયા પતા હે ? આપી ને મુસ્કુરાતે હુવે નન્હે મિયાં સે પૂછા.

ઈસ કે બાદ હઝરતે અબૂ બક સિદીક રહી નમાઝ પઢી. નન્હે મિયાં કા જવાબ સુનતે હી આપી મુસકુરાને લગી ઔર કહા : નન્હે મિયાં નમાઝ તો અઝાન મુકમ્મલ હોને કે બાદ પઢી જાતી હે લેકિન મેં ને પૂછા થા કે “شَهِدْ أَكْ مُحَمَّدًا رَّسُولَ اللَّهِ” સુન કર આપ અલ્લાહુ અલ્લાહુ ને કયા કિયા ?

યેહ તો પતા નહીં ! નન્હે મિયાં કી બાત સુનતે હી સબ બચ્ચે હંસને લગે.

અરે કિસી કી બાત પર હંસના નહીં ચાહિએ ઔર નન્હે મિયાં ને તો બાત ભી બહોત અચ્છી કી હે, આપી કી બાત સુનતે હી સબ બચ્ચે ચુપ હો ગએ.

અચ્છા આપી આપ હી બતા દેં કે હઝરતે અબૂ બક સિદીક રહી અલ્લાહુ અલ્લાહુ ને કયા કામ કિયા થા ? પાસ બેઠી ઝહરા ને બે ચૈની સે હાથ હિલાતે હુવે કહા :

બચ્ચો ! જબ ઉન્હોં ને “شَهِدْ أَكْ مُحَمَّدًا رَّسُولَ اللَّهِ” સુના તો અપને દોનોં અંગૂઠોં કે નાખુનોં કો અપની દોનોં આંખોં પર રખા ઔર કહા :

“فَرَّقَ عَيْنِي بَيْنَ يَارَسُولَ اللَّهِ!”

આપી ઈસ કા કયા મતલબ હૈ ? ઉસામા ને હૈરત સે દેખતે હુવે સવાલ કિયા.

આપી : ઈસ કા માના હૈ : યા રસૂલલ્લાહ ﷺ આપ મેરી આંખોં કી ઠન્ડક હૈં.

આપી કી બાત સુનતે હી નન્હે મિયાં કી ઝબાન સે અલ્લાહ સૂંચતો ઓર બોલે :

લેકિન આપી ! હઝરતે અબૂ બક સિદીક રઝી અલ્લાહુ અંનહુ સે ઐસા કયૂં કિયા ?

નન્હે મિયાં ! ઈસ લિએ કે હઝરતે અબૂ બક રઝી અલ્લાહુ અંનહુ સે બહોત મહબ્બત થી તો જબ આપ કા નામ સુના તો મહબ્બત મેં અંગૂઠે આંખોં સે લગા લિએ ઓર પતા હૈ ફિર હમારે પ્યારે નબી ﷺ ને ઉન સે કયા ફરમાયા ?

આપી કી બાત સુનતે હી સબ બચ્ચે નન્હે મિયાં કો દેખને લગે !

નહીં નહીં મુઝે ભી નહીં પતા, નન્હે મિયાં ને ઈધર ઉધર ગરદન ઢિલાતે હુવે જવાબ દિયા.

આપી ને કહા : ચલો મેં બતાતી હૂં, હમારે પ્યારે નબી ﷺ ને અબૂ બક સિદીક રઝી અલ્લાહુ અંનહુ સે ફરમાયા : “ઐ અબૂ બક ! જો શખ્સ ઐસા કરે જૈસા તુમ ને કિયા તો અલ્લાહ પાક ઉસ કે અગલે પિછલે તમામ ગુનાહ બખ્શ દેગા.” (માખૂઝ અઝ ફૈઝાને સિદીકે અકબર, સ. 186)

سُبْحَنَ اللّٰهُ.....

આપી ! ફિર તો હમેં ભી હુઝૂરે પાક રઝી અલ્લાહુ અંનહુ સે અંગૂઠે ચૂમના ચાહિએના ? નન્હે મિયાં ને આપી કો દેખતે હુવે પૂછા.

આપી : હાં હાં કયૂં નહીં ! હમેં ભી અલ્લાહ પાક કે આખરી નબી ﷺ સે મહબ્બત હૈ ચલેં ! આએં હમ ભી દુરુદ શરીફ પઢતે હૈં ઓર યેહ અમલ ભી કરતે હૈં :

صَلُّوا عَلَى النَّبِيِّ! صَلَّى اللّٰهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

પ્યારે નબી ﷺ કા નામ સુનતે હી આપી ઓર સબ બચ્ચોં ને અપને અંગૂઠે ચૂમ કર અપની આંખોં સે લગા લિએ.

હુરુફ મિલાઈએ !

ن	ر	س	پ	و	ب	م	ع	ز
ق	ز	ن	ی	ر	ه	ب	گ	ش
ع	ب	ز	ث	ف	ج	ر	ج	چ
ا	ی	ث	ا	م	ع	ب	ی	س
م	ر	ڈ	خ	ظ	م	ل	ک	ط
ر	ن	ه	و	ی	ه	ا	ل	ب
ة	ی	ب	ل	ج	ا	ل	م	ن

પ્યારે બચ્ચો ! મર્દોં મેં સબ સે પેહલે મુસલમાન હોને વાલે સહાબી હઝરતે અબૂ બક સિદીક રઝી અલ્લાહુ અંનહુ હૈં. આપ રઝી અલ્લાહુ અંનહુ મુસલમાનોં કે પેહલે ખલીફા હૈં. આપ રઝી અલ્લાહુ અંનહુ ગરીબોં ઓર મોહતાજોં કી બહોત ઝિયાદા મદદ કિયા કરતે થે. આપ રઝી અલ્લાહુ અંનહુ ને કઈ ગુલામ ઓર કનીઝોં કો ખરીદ કર આઝાદ કિયા જિન્હે ઈસ્લામ લાને કી વજહ સે બહોત ઝિયાદા તકલીફ દી જાતી થી. ઉન મેં સે 1 ગુલામ ઓર 3 કનીઝોં કે નામ ખાનોં કે અન્દર છુપે હુવે હૈં, આપ ને ઊપર સે નીચે, દાએં સે બાએં હુરુફ મિલા કર વોહ ચાર નામ તલાશ કરને હૈં.

જૈસે ટેબલ મેં લફઝ “આમિર” કો તલાશ કર કે બતાયા ગયા હૈ.

તલાશ કિએ જાને વાલે ચાર નામ : 1 بلال 2 زبیرہ 3 أم عُبَیْس 4 نُهَیْرَہ -

હુસ્ને અખ્લાક

ઉમ્મે મીલાદ અત્તારિયા

અચ્છે અખ્લાક કિસે કેહતે હૈં : એક શખ્સ ને નબિયે અકરમ ﷺ સે અચ્છે અખ્લાક કે મુતઅલ્લિક સવાલ કિયા, તો આપ ﷺ ને યેહ આયતે મુબારકા તિલાવત ફરમાઈ :

﴿حُذِرَ الْعُقُوفُ أَمْرًا بِالْعَرَفِ وَأَعْرِضَ عَنِ الطُّهْلَيْنِ ۝﴾

તર્જમએ કન્ઝુલ ઈમાન : એ મેહબૂબ મુઆફ કરના ઇપ્તેયાર કરો ઓર ભલાઈ કા હુકમ દો ઓર જાહિલોં સે મુંહ ફેર લો. (1)

હકીકત તો યેહ હે કે અખ્લાકે મુસ્તફવી કા નામ હી હુસ્ને અખ્લાક હૈ. જબ મક્કએ મુકર્રમા ફત્હ હુવા તો કુરૈશ કે તમામ સરદાર ઇજઝો નદામત સે ખળે થે. જો ઇસ્લામ કો મિટાને મેં એળી ચોટી કા ઝોર લગાતે, નબિયે કરીમ ﷺ કો ઝુટલાતે, બુરાઈયાં કરતે, ગાલિયાં દેતે, શાને અકદસ મેં ગુસ્તાખિયાં કરતે, આપ પર પથ્થર ફેંકતે, આપ કી રાહ મેં કાંટે બિછાતે, ગરીબ ઓર બેક્સ મુસલમાનોં કો સતાતે, ઉન કો ગર્મ રેત પર લિટાતે, લોહ કો આગ મેં ગર્મ કર કે ઇસ સે ઉન મુસલમાનોં કે જિસ્મોં કો દાગતે. આજ યેહ મુહાજિરીન વ અન્સાર કે લશ્કર કી હિરાસત મેં થે કે જિન કી તલ્વારેં નબિયે કરીમ ﷺ કે એક ઇશારે હી કી મુન્તઝિર થીં, મગર કુરબાન જાઈએ મુહમ્મદે અરબી ﷺ પર કે અપને બુલન્દ અખ્લાક કા કેસા દાઈમી ઓર આલમગીર નમૂના હુન્યા વાલોં કે લિએ કાઈમ કર દિયા !

નબિયે કરીમ ﷺ ને અપને કરીમાના લેહજે મેં ઇરશાદ ફરમાયા : “આજ તુમ પર કોઈ મલામત નહીં, જાઓ તુમ સબ આઝાદ હો.” (2) સીરતે હલિબયા મેં લિખા હૈ કે કરીમ આકા ﷺ કી ઝબાને અકદસ સે યેહ સુન કર બહોત સે લોગ દાઈરએ ઇસ્લામ મેં દાખિલ હો ગએ. (3)

હઝરતે સૈયદના ઉકબા બિન આમિર રَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْهُ ફરમાતે હૈં : એક દિન મેં નબિયે કરીમ ﷺ કી

ખિદમતે અકદસ મેં હાઝિર હુવા, આપ ﷺ ને મુઝ સે ફરમાયા : એ ઉકબા ! કયા મેં તુમ્હેં હુન્યા ઓ આખેરત વાલોં કે બેહતરીન અખ્લાક ન બતાઈ ? જો તુમ સે તઅલ્લુક તોળે ઉસ સે જોળો, જો તુમ્હેં મેહરૂમ કરે ઉસે અતા કરો ઓર જો તુમ પર ઝુલ્મ કરે ઉસે મુઆફ કરો. (4)

અચ્છે અખ્લાક કેસે અપનાએ જાએ ? અચ્છે અખ્લાક કે ફઝાઈલ ઓર બુરે અખ્લાક કે નુક્સાનાત પર મુશ્તમિલ અહાદીસો રિવાયાત, વાકેઆત ઓર અકવાલે બુઝુર્ગાને દીન કો બાર બાર પઢિએ ઓર સુનિએ, અપને અન્દર સખ્રો તહમ્મુલ, હિલ્મ વ બુદબારી, મહબ્બત વ નર્મી, અફવો દર ગુઝર, શર્મો હયા, બળોં કા અદબ વ એહતેરામ, છોટોં પર શફકત વ મેહરબાની, તમામ મુસલમાનોં કે લિએ ઇસાર વ હમદદઈ ઓર ખેર ખ્વાહી જેસી ઉમ્દા સિફાત પૈદા કરેં ઓર કિસી પીરે કામિલ કા દામન મઝબૂતી સે થામ લીજિએ, ﷺ અખ્લાક સંવર જાએંગે.

ખ્યારી ઇસ્લામી બહનો ! યેહ બાત ઝરૂર યાદ રખિએ કે અચ્છે અખ્લાક કે મુતઅલ્લિક જો કુછ બયાન કિયા ગયા હૈ વોહ અપને મહારિમ ઓર દીગર ઓરતોં સે મુતઅલ્લિક હૈ રહા ઝરૂરત, મજબૂરી ઓર હાજત કે વક્ત અજનબી મર્દ સે બાત કરને કા મુઆમલા તો ઇસ કે મુતઅલ્લિક સિરાતુલ જિનાન મેં લિખા હૈ : અપની ઇફફત ઓર પારસાઈ કી હિફાઝત કરને વાલી ખવાતીન કી શાન કે લાઈક યેહી હૈ કે ઉન્હેં કિસી ઝરૂરત, મજબૂરી ઓર હાજત કી વજહ સે કિસી ગૈર મર્દ કે સાથ બાત કરની પળ જાએ તો ઉન કે લેહજે મેં નઝાકત ન હો ઓર આવાઝ મેં ભી નર્મી ઓર લયક ન હો બલ્કે ઉન કે લેહજે મેં અજનબિયત હો ઓર આવાઝ મેં બેગાનગી ઝાહિર હો, તાકે સામને વાલા કોઈ બુરા લાલચ ન કર સકે. (5)

(1) પૃ. 9, الأعراف: 199, إحياء العلوم, 3/61 (2) زرقانی علی الموصی, 3/449 (3) سیرت حلبیة, 3/141 (4) شعب الإيمان, 6/222, حدیث: 7959 (5) صراط الجنان, 8/17

હઝરતે સૈયદતુના

رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا

ઝૈનબ બિન્તે અબૂ સલમા

मुहम्मद बिलाव सईद अन्तारी मदन

પ્યારે આકા, મદીને વાલે મુસ્તફા. صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ. સૈયદતુના ઝૈનબ બિન્તે અબૂ સલમા રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا હૈં, આપ રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا કો હુઝૂરે અન્વર صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી સૌતેલી બેટી હોને કા શરફ હાસિલ હૈ. 4 સિને હિજરી મેં હઝરતે સૈયદના અબૂ સલમા રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا કી વફાત હુઈ તો પ્યારે આકા રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને હઝરતે સૈયદતુના ઉમ્મે સલમા સે નિકાહ ફરમા લિયા. હઝરતે સૈયદતુના ઝૈનબ રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا અપની વાલિદએ માજિદા હઝરતે સૈયદતુના ઉમ્મે સલમા રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا કી સાથ હુઝૂરે અકદસ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ કી સરપરસ્તી મેં આઈ ઔર આપ રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી પરવરિશ મેં રહી, આપ રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا હબશા મેં પૈદા હુઈ, ફિર આપ ને અપની વાલિદએ માજિદા કી સાથ મદીનએ મુનવ્વરા رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا હિજરત ફરમાઈ. આપ રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا કા તઅલ્લુક કબીલએ બની મખઝૂમ સે થા.⁽¹⁾

આપ રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا કા નામ ઝૈનબ કેસે હુવા ?

હઝરતે સૈયદતુના ઝૈનબ બિન્તે અબૂ સલમા રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا ફરમાતી હૈં કે મેરા નામ બરહલ રખા ગયા (બરહલ કે માના હૈં નિહાયત નેક સાલેહા) તો રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ને ફરમાયા : અપની પારસાઈ બયાન ન કરો, **અલ્લાહ** પાક ખૂબ જાનતા હૈ કે તુમ મેં સે કૌન ઝિયાદા નેકોકાર હૈ, ઝૈનબ નામ રખો.⁽²⁾

સરકારે દો આલમ કી ઈન પર શફકત : હુઝૂરે

રેહમતે આલમ રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ સૈયદા ઝૈનબ બિન્તે અબૂ સલમા રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا પર બહોત શફકત ફરમાતે, એક મરતબા આકા કરીમ રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآલِهِ وَسَلَّمَ ને આપ કે મુંહ પર પાની છિડકા, ઈસ પાની કી બરકત સે બુઢાપે તક આપ કે ચેહરે પર જવાની કી રૌનક બાકી રહી.⁽³⁾

ઈઝદિવાજ ઝિન્દગી : હઝરતે સૈયદતુના ઝૈનબ

બિન્તે અબૂ સલમા રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا કી મુબારક શાદી હઝરતે

સૈયદના અબ્દુલ્લાહ બિન ઝમ્મા رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ સે હુઈ, આપ રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا કે હાં 6 લડકે ઔર 3 લડકિયાં પૈદા હુઈ.⁽⁴⁾

આપ કા બે મિસાલ સબ્ર : જબ યૌમુલ હર્રા કે મૌકેઅ પર એહલે મદીના શહીદ કિએ જા રહે થે તો શહીદોં મેં સૈયદા ઝૈનબ બિન્તે અબૂ સલમા રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا કે દો બેટે ભી શામિલ થે, જબ ઈન કી લાશેં આપ રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا કે સામને લાઈ ગઈ તો આપ રَضِيَ اللَّهُ Tَعَالَى عَنْهَا ને ખૂબ સબ્રો તહમ્મુલ સે કામ લિયા, “إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ” પઢા ઔર બિલ્કુલ ભી વાવેલા ન કિયા.⁽⁵⁾

ઈસ વાકિએ સે બિલ ખુસૂસ ખવાતીન કો સબક હાસિલ કરના ચાહિએ. યાદ રખિએ ! કિસી રિશ્તેદાર કે ઈન્તેકાલ પર મુંહ પર તમાંચા મારના ઔર બે સબ્રી વાલે કામ કરના નૌહા હૈ ઔર નૌહા કરને વાલે સખ્ત ગુનહગાર હૈં. હાં, અગર એસે મૌકેઅ પર આંખોં સે આંસૂ બહૈં યા મામૂલી આવાઝ મુંહ સે નિકલે ઔર કુછ સબ્ર વગૈરા કે અલ્ફાઝ ભી મુંહ સે નિકલ જાએં તો કોઈ હરજ નહીં.⁽⁶⁾

ઈલ્મી વજાહત : આપ રَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا કી ફિક્હી મહારત ઔર ફઝ્લો કમાલ બે મિસાલ થા, શરઈ મસાઈલ મેં ખવાતીન આપ સે રુજૂઅ કરતી, આપ રَضِيَ اللَّهُ Tَعَالَى عَنْهَا ને આકા કરીમ રَضِيَ اللَّهُ Tَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ કી ચન્દ અહાદીસે કરીમા ભી રિવાયત કી.⁽⁷⁾

વિસાલે પુર મલાલ : આપ રَضِيَ اللَّهُ Tَعَالَى عَنْهَا કી વફાત વાકિએ હર્રા કે બાદ હુઈ.⁽⁸⁾ આપ રَضِيَ اللَّهُ Tَعَالَى عَنْهَا કો જન્નતુલ બકીઅ શરીફ મેં દફન કિયા ગયા.⁽⁹⁾

(1) اسد الغابہ، 7/145 (2) مسلم، ص 911، حدیث: 5609 (3) الاستيعاب، 411/4 (4) طبقات ابن سعد، 8/337 (5) الاستيعاب، 411/4 (6) اسلامی زندگی، ص 117 (7) الاصابہ، 8/160 (8) اکمال فی اسماء الرجال، ص 596 (9) طبقات ابن سعد، 8/337

अल्लाह रब्बुल ॲज़ज़त ने हमें बे शुमार नेमतों से नवाजा है. येह हकीकत है के हम किसी सूरत भी उस की नेमतों का कमा हक़्क़ू शुक्र अदा नहीं कर सकते, लेकिन कम अज़ कम ॲतना तो कर सकते हैं के अपने रब्बे करीम की नेमतों की कद्र करें, ॲन का ॲस्तेमाव दुरुस्त अन्दाज़ में करें और ॲन्हें ज़ाअेअ न करें.

अल्लाह करीम भी कितनी अज़ीम हिकमत वाला है के उस ने ॲन्सानों की कैसी प्यारी तकसीम फ़रमाई है. मर्द काम कर के कमा कर लाते हैं तो औरतें घरों को संभालती हैं. मर्दों को मेहनत मज़दूरी, जोर आजमाई और सप्त से सप्त काम करने की हिम्मत अता फ़रमाई तो औरतों को घरदारी, बच्चों की तरबियत और सलीका मन्दी की नेमत से नवाजा है. हमारे ॲस मज़मून में हमारी मुफ़ातब ज़वातीने जाना ली हैं जो घर संभालती हैं.

प्यारी ॲस्लामी बहनो ! **हमारे बच्चे अल्लाह** के करम से मदरिस और स्कूल में तालीम हासिल करते हैं. हमें ॲस पर **अल्लाह** करीम का शुक्र अदा करने के साथ साथ कुछ ज़रूरी बातों पर तवज़्ज़ोह भी करनी है ताके हम **अल्लाह** करीम की नेमतों की कद्र और ॲन नेमतों का दुरुस्त ॲस्तेमाव कर सकें.

1 बच्चों के लिअे स्कूल की किताबें और कोपियां तकरीबन तालीमी साल के आगाज़ में ही ज़रीफ़ ली जाती हैं, अलबत्ता बाज़ दफ़्ता दौराने साल भी कुछ कोपियां ज़रीफ़ी जाती हैं, बहर हाव जब ॲमतेहानात के बाद तालीमी साल ज़म लो जाता है या जिस कोपी का काम ज़म लो जाता है तो ॲमूमन उस में कहीं सफ़ात ज़ाली होते हैं. ॲसी तरह घरों में मौजूद कहीं नोटबुकस और डायरीज़ में भी कहीं कहीं सफ़ात ज़ाली होते हैं और ॲस्तेमाव में न होने की वज़ह से या तो वोह बच्चों के हाथों टुकणे टुकणे लो जाती हैं या फिर ज़वातीन ॲन्हें रद्दी में डाल देती हैं.

याद रबिअे ! ॲन नोटबुकस के ज़ाली सफ़ात की में नहीं आते और न ही येह **अल्लाह** करीम की नेमत होने से ज़ारिज हैं. ज़ हां ! येह भी **अल्लाह** पाक की नेमत हैं, ॲस लिअे ॲन्हें ज़ाअेअ न करें बल्के ॲन ज़ाली सफ़ात को भी लाज़मी तौर पर ॲस्तेमाव में लाअें. रही येह बात के कहां ॲस्तेमाव करें तो ॲस के कहीं तरीके हैं मसलन : ॲन ज़ाली सफ़ात पर घर में या टयूशन में बच्चों को लिजने की प्रेकटिस करवाअें ॲन ज़ाली सफ़ात

ज़ाअेअ न करें !

पुरानी किताबों और कोपियों का क्या करें

(किस्त 01)

उम्मे नूर अत्तारिया

को निकाल कर स्टेप्पर कर के या सूई-धागे से सी कर अलग कोपी बना लें और घर का कोई हिसाब, राशन का हिसाब, फोन नम्बर वगैरा लिख लें ॲकभी बच्चों के स्कूल या मदरसे में ॲप्लीकेशन यानी दरज्वास्त या कोई पैगाम बेजना होता है तो येह कोपियां ॲस ॲस्तेमाव में भी आ सकती हैं. समज़दार और सलीका मन्द ज़वातीन ॲस के ॲलावा और भी कहीं तरीके निकाल सकती हैं.

2 बच्चों की पिछली क्लास की किताबें भी अेक अहम मुआमला हैं. कहीं ज़वातीन तो गली में रद्दी ज़रीफ़ने वाले की आवाज़ सुनते ही येह किताबें बेयने के लिअे बच्चों के हाथ बेज देती हैं. अे मेरी बहनो ! लवा दो यार या दस पन्दरह किताबों से आज़िर कितने रुपै मिल ज़ाअेंगे और वोह रद्दी वाला भी ॲन किताबों की कोई ॲज़्ज़त व अदब नहीं करेगा. ॲस लिअे ॲस ज़वाले से दो बातों पर अमल करें : अेक तो येह के जब बच्चों को कोपियां और किताबें ले कर दें तो ॲन्हें अपनी ही मिहिक्यत में रबें यानी आप के हिल में येही नियत होनी याहिअे के येह कोपियां और किताबें बच्चों की नहीं बल्के मेरी हैं और दूसरी बात येह के येह किताबें अपने या किसी रिश्तेदार या हमसाअे के छोटे बच्चों को पढ़ने के लिअे दे दें जो अभी पिछली क्लास से पास लो कर उस क्लास में गअे लें. अगर अख़री नियत से देंगी तो यकीन कीजिअे के वोह बच्चा ॲस किताब के ज़रीअे जो सीखेगा और फिर बाद में अपनी पूरी जिन्दगी ॲस सीखे लुवे के ज़रीअे जो भी नेकी करेगा, ॲल्लाह आप को भी ॲस का सवाब मिलेगा. (अकिथ्या अगले माह के शुमार में)

કયા બચ્ચે કો દૂધ પિલાને મેં
શમ્સી (અંગ્રેઝી) મહીને કા એતેબાર કર સકતે હેં ?

સવાલ : કયા ફરમાતે હેં ઉલમા એ કિરામ ઈસ મસ્અલે કે બારે મેં કે બચ્ચે કો દો સાલ તક દૂધ પિલા સકતે હેં ઈસ મેં શમ્સી (અંગ્રેઝી) મહીનો કા એતેબાર હે યા કમરી (ઈસ્લામી મહીનો) કા ? કયા શમ્સી કા ભી એતેબાર જાઈઝ હોગા ?

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اللَّهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

બચ્ચે કો જો દો સાલ તક દૂધ પિલા સકતે હેં, ઈસ દૂધ પિલાને મેં કમરી મહીનો (મુહર્રમ, સફર, રબીઉલ અવ્વલ....વગેરા) કા એતેબાર ઝરૂરી હે. શમ્સી મહીનો (જનવરી, ફરવરી, માર્ચ....વગેરા) કા એતેબાર કર કે દો સાલ પૂરે કરના હરામ હે કે યું કમરી દો સાલ સે કુછ દિન ઝિયાદા દૂધ પિલાના પાયા જાએગા જબકે કમરી માહ કે એતેબાર સે દો સાલ પૂરે હોને કે બાદ બચ્ચે કો ઔરત કા દૂધ પિલાના હરામ હે, અલબત્તા કમરી (ઈસ્લામી) ઢાઈ સાલ સે પેહલે પિલા દિયા તો હુરમતે રઝાઅત સાબિત હો જાએગી.

وَاللَّهُ أَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

બચ્ચે કી જિન્સ (જાતિ) માલૂમ કરને કે લિએ

અલ્ટ્રા સાઉન્ડ કરવાના કેસા ?

સવાલ : કયા ફરમાતે હેં ઉલમાએ કિરામ ઈસ મસ્અલે કે બારે મેં કે બચ્ચે કી જિન્સ (બચ્ચા હે યા બચ્ચી) માલૂમ કરને કે લિએ અલ્ટ્રા સાઉન્ડ કરવાના કેસા જબકે અલ્ટ્રા સાઉન્ડ કરને વાલી લેડી ડોક્ટર હે ઔર અલ્ટ્રા સાઉન્ડ મેં નાફ સે નીચે કા કુછ હિસ્સા ખોલના ભી ઝરૂરી હોતા હે ઔર ડોક્ટર ને ઈસ હિસ્સે પર જેલ (એક મખસૂસ દવાઈ) ભી લગાની હોતી હે ?

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اللَّهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

માં કે પેટ મેં લળકા હે યા લળકી યેહ જાનને કે લિએ અલ્ટ્રા સાઉન્ડ કરવાના જાઈઝ નહીં અગર્યે અલ્ટ્રા સાઉન્ડ કરને વાલી લેડી ડોક્ટર હો કે ઈસ મેં બિલા વજહે શરઈ દૂસરી ઔરત કે નાફ કે નીચે કે હિસ્સે કો દેખના ઔર છૂના પાયા જાતા હે ઔર યેહ દોનોં કામ ઔરત કે લિએ ભી જાઈઝ નહીં હેં કે નાફ કે નીચે કા હિસ્સા (દૂસરી) ઔરત કે એતેબાર સે ભી સત્રે ઔરત હે જિસે છુપાના ફર્જ હે ઔર

ઈસ કી તરફ નઝર કરના ઔર છૂના (દૂસરી) ઔરત કે લિએ ભી જાઈઝ નહીં હે.

وَاللَّهُ أَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

સોના ચાંદી કે ઈલાવા દીગર ધાતોં કી જવેલરી

ઈસ્તેમાલ કરના કેસા ?

સવાલ : કયા ફરમાતે હેં ઉલમા એ કિરામ ઈસ મસ્અલે કે બારે મેં કે ઔરતોં કે લિએ સોના ચાંદી કે ઈલાવા દીગર ધાતોં કી જવેલરી ઈસ્તેમાલ કરને કે બારે મેં શરઅન કયા હુકમ હે ? ઔર અગર વોહ દો ધાતોં કો મિલા કર બનાયા ગયા હો તો કયા હુકમ હે ?

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْجَوَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ اللَّهُمَّ هِدَايَةَ الْحَقِّ وَالصَّوَابِ

હમારે દોર કે જૈયદ ઉલમા એ કિરામ ને બ વજહે ઉમૂમે બલ્લા વ હરજ ઔરતોં કે લિએ સોના ચાંદી કે ઈલાવા દીગર ધાતોં સે બની હુઈ આર્ટીફીશિયલ (નકલી) જવેલરી કે જવાઝ (જાઈઝ હોને) કા ફતવા દિયા હે લેહાઝા ઔરતેં લોહા, પીતલ યા દીગર ધાતોં કા બના હુવા ઝેવર પહેન સકતી હેં અગર્યે વોહ દો ધાતોં કો મિલા કર બનાયા ગયા હો.

وَاللَّهُ أَعْلَمُ عَزَّوَجَلَّ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

દુઆએ અતાર પર મદતી રસાઈલ કે મુતાલએ કી ધૂમ

શૈબે તરીકત, અમીરે એહલે સુન્નત હઝરતે અલ્લામા મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અતાર કાદરી دامت برکاتہم العالیہ ને સફરુલ મુજફ્ફર ઔર રબીઉલ અવ્વલ 1442 હિજરી મેં દર્જે ઝેલ ઈસ્લામી રસાઈલ પઢને સુનને કી તરગીબ દિલાઈ ઔર પઢને સુનને વાલોં કો અપની પુરખુલૂસ દુઆઓં સે ભી નવાઝા. આપ ભી મુતાલઆ કર કે દુઆએ અતાર કે હકદાર બનિએ :

① યા અલ્લાહ પાક ! જો કોઈ 17 સફહાત કા રિસાલા **“70 હઝાર જાદૂગર”** પઢ યા સુન લે ઉસે ઔર ઉસ કી આલ કો હમેશા જાદૂ ઔર શરીર જિન્નાત કે અસરાત સે મેહફૂઝ ફરમા, اٰمِيْن بِجَاوِزِ النَّبِيِّ الْاَوْمِيْن صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

ઈસ્લામી ભાઈયોં કી જમ્મ હોને વાલી કારકર્દગી : (89130)

② યા અલ્લાહ પાક ! જો કોઈ 17 સફહાત કા રિસાલા **“શાને ઈમામ અહમદ રઝા”** પઢ યા સુન લે ઉસ કો સમ્યા આશિકે રસૂલ બના ઔર ઉસ કી બે હિસાબ મગફેરત ફરમા, اٰمِيْن بِجَاوِزِ النَّبِيِّ الْاَوْمِيْن صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

ઈસ્લામી ભાઈયોં કી જમ્મ હોને વાલી કારકર્દગી : (100756)

③ યા રબ્બલ મુસ્તફા ! જો કોઈ રિસાલા **“રબીઉલ અવ્વલ કી ખૂબિયાં”** કે 17 સફહાત પઢ યા સુન લે ઉસ કો ઈસ મુબારક મહીને કી બરકતોં સે માલામાલ ફરમા ઔર બે હિસાબ બખ્શ દે, اٰمِيْن بِجَاوِزِ النَّبِيِّ الْاَوْمِيْن صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

ઈસ્લામી ભાઈયોં કી જમ્મ હોને વાલી કારકર્દગી : (100035)

④ યા રબ્બલ મુસ્તફા ! જો કોઈ રિસાલા **“આશિકે મીલાદ બાદશાહ”** કે 21 સફહાત પઢ યા સુન લે ઉસ કો ઉસ કી આલ કો બારહવી વાલે આખરી નબી صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે જશને વિલાદત કે સદકે બે હિસાબ બખ્શ દે,

اٰمِيْن بِجَاوِزِ النَّبِيِّ الْاَوْمِيْن صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

ઈસ્લામી ભાઈયોં કી જમ્મ હોને વાલી કારકર્દગી : (919826)

દાવતે ઈસ્લામી ઈન્ડિયા કે ડીપાર્ટમેન્ટ આઈ ટી કી જાનિબ સે ઓડિયો બુક્સ કા ખઝાના (Read And Listen Islamic Books Mobile Application)

READ & LISTEN ISLAMIC BOOKS MOBILE APPLICATION

અરબી ઔર ઉર્દૂ ઝબાન કે સાથ સાથ અંગ્રેઝી, બંગલા સિન્ધી, હિન્દી, પશ્તો, ગુજરાતી ઝબાન મેં (PDF) કુતુબ

અમીરે એહલે સુન્નત دامت برکاتہم العالیہ કી IMAGES મેં HAND WRITING કુતુબ

FEEDBACK કે ઝરીએ અપને મુફીદ મશ્વરે દેને કી સહૂલત

હફતાવાર રસાઈલ પઢને, સુનને વાલોં કો ઑનલાઈન કારકર્દગી પહોંચાને કી સહૂલત

(ઈસ ઓપ્લીકેશન કો સે ડાઉનલોડ કીજાએ.)

દુઆએ અતાર

યા અલ્લાહ પાક ! જો કોઈ રીડ એન્ડ લિસન ઈસ્લામિક બુક્સ ઓપ્લીકેશન (Read And Listen Islamic Book Application) અપને મોબાઈલ મેં ઈન્સ્ટોલ (Install) કરે ઔર કમ અઝ કમ 12 કો ઈસ કી દાવત દે કર ઈન્સ્ટોલ કરવાએ ઔર ઈસ કો ઈન્સ્ટોલ કરતા રહે ઉસ કો ઈલ્મે દીન કે કભી ખત્મ ન હોને વાલે ખઝાને સે નવાઝ કર અપને ઈલ્મ પર અમલ કરને કી તૌફીક અતા ફરમા ઔર ઉસ કો બે હિસાબ બખ્શ કર ઉસ સે હમેશા કે લિએ રાઝી હો જા. اٰمِيْن بِجَاوِزِ النَّبِيِّ الْاَوْمِيْن صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

શરીઅત કે દાઈરે મેં રહિએ !!

અહીં : શીખે તરીકત અમીરે એહલે સુન્નત હઝરતે અલ્લામા ખીલાના અબૂ મિલાલ મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અતાર કાઠરી સ્ત્રી સ્ત્રી

મેરી તમામ મદની બેટોં ઓર મદની બેટિયોં સે અર્ઝ હૈ કે હમેં નેકી કે કામ ઝરૂર કરને ચાહિએ અલબત્તા જો ભી નેક કામ કરેં વોહ સૌ ફીસદી **અલ્લાહ** વ રસૂલ કે હુકમ કે મુતાબિક ઓર શરીઅત કે દાઈરે મેં રેહ કર કરેં, નેકી કરતે હુવે અગર ઝરા સી ભી હમ ને શરીઅત કી હદ તોળી તો ફિર વોહ “નેકી” નેકી કેસે રેહ સકતી હૈ ઓર ઈસ પર સવાબ કી ઉમ્મીદ કેસે કી જા સકતી હૈ ? કઈ બાર એસા હોતા હૈ કે બ ઝાહિર હમ કોઈ નેક કામ કર રહે હોતે હૈં લેકિન શરીઅત કી બાઉન્ડ્રી કોસ કરને કી વજહ સે નેકી કે બજાએ હમારે ખાતે મેં ગુનાહ લિખા જા રહા હોતા હૈ, મસલન કિસી સોએ હુવે શાખ્સ કે પાસ બુલન્દ આવાઝ સે તિલાવતે કુરઆને પાક કરના જિસ સે ઉસ કી નીંદ મેં ખલલ વાકેઅ હો રહા હો, લોગોં કે સોને કે અવકાત મેં મહલ્લે કી ગલી મેં મેહફિલ સજા કર ઈકો સાઉન્ડ પર નાત શરીફ પઢના ઓર બયાન કરના જિસ સે સોતે બચ્ચે ચોંક જાતે હોં. બૂઢોં, મરીઝોં ઓર અગલે દિન કામ પર જાને વાલોં કે આરામ મેં ખલલ આતા હો, એસે કામ હમ સે શૈતાન કરવા રહા હોતા હૈ ઓર સાથ હી સાથ હમ ખુદ કો બળા આશિકે રસૂલ ભી સમજ રહે હોતે હૈં. કુરબાની કી ખાલેં અચ્છી નિયતોં ઓર અચ્છે કામોં કે લિએ જમ્અ કરના નેકી હૈ લેકિન ઝબ્દ કે વક્ત નિકલા હુવા ખૂન બ કદરે માનેઅ કપળોં પર લગા હુવા હોને કે બા વુજૂદ જાન બૂઝ કર ઉન હી કપળોં મેં નમાઝેં પઢના ગુનાહ હૈ. બારિશ ઓર સૈલાબ કે દોરાન મુસીબત ઝઢોં કી ખિદમત કરના અચ્છા ઓર સવાબ કા કામ હૈ લેકિન સેલ્ફિયાં બનાને, સોશયલ મીડિયા પર ખુદ કો ચમકાને ઓર અપને આપ કો અવામ કા ખૈર ખ્વાહ દિખાને કે લિએ બિલા ઈજાઝતે શરઈ ગટર કે પાની મેં ઘુસ જાના, અપને કપળોં ઓર બદન કો નાપાક કર દેના, લોગોં કી ખિદમત કરતે કરતે જમાઅત બલ્કે નમાઝ હી કઝા કર દેના યેહ નેક કામ નહીં હૈં, ઈસી તરહ પાની મેં ચલતે હુવે મર્દ કા કપળે બચાને કે લિએ શલવાર ઘુટનોં સે ભી ઊપર કર લેના ઓર ઘુટને યા રાનોં કો લોગોં કે સામને ઝાહિર કરના ભી હરામ વ ગુનાહ હૈ. **અહમ મસ્અલા :-** બહારે શરીઅત મેં હૈ : સત્રે ઓરત હર હાલ મેં વાજિબ હૈ, ખ્વાહ નમાઝ મેં હો યા નહીં, તન્હા હો યા કિસી કે સામને, બિલા કિસી ગરઝે સહીહ કે તન્હાઈ મેં ભી ખોલના જાઈઝ નહીં ઓર લોગોં કે સામને યા નમાઝ મેં તો સત્ર બિલ ઈજમાઅ ફર્ઝ હૈ. (બહારે શરીઅત, 1/479) બહર હાલ ખાલેં ઉઠાને યા ગન્દે પાની મેં જાના જહાં ઝરૂરી હો વહાં અપને સાથ શોપર મેં પાક સાફ કપળે ભી રખને ચાહિએ તાકે ઝરૂરતન તખ્લીલ કર કે નમાઝ અદા કી જા સકે. નીઝ બારિશ યા સૈલાબ સે મુતાસ્સિરીન વગૈરા મેં ખાના પાની વગૈરા બાંટને કા ઈન્તેઝામ એસા રખેં કે અગર બીચ મેં કોઈ નમાઝ આ રહી હો તો વક્ત પર અદા ભી કર સકેં, અગર પતા હૈ કે અભી અસ્ર પઢી હૈ ઓર મગરિબ હોને વાલી હૈ ઓર આપ દો મીલ પાની મેં બારિશ ઝઢોં કો ખાના દેને ચલ પળે હૈં, જિસે આપ સમજતે હૈં કે દુખયારી ઉમ્મત કી ખિદમત હો રહી હૈ, બેશક ખિદમત કરના અચ્છી બાત હૈ લેકિન નમાઝ પઢના ભી અચ્છી બાત હૈ ક્યૂંકે યેહ ફર્ઝ હૈ, લેહાઝા હર નેક કામ કો ઉસ કે ઉસૂલ ઓર શરીઅત કે દાઈરે મેં રેહ કર સૌ ફીસદી **અલ્લાહ** વ રસૂલ કે અહકામ કે મુતાબિક બજા લાએં જભી નેકી હૈ, ઝરા ભી ઈસ મેં કોઈ એસી કોતાહી નહીં હોની ચાહિએ જિસ સે હમારા કોઈ ફર્ઝ યા વાજિબ છૂટે. **અલ્લાહ** પાક હમેં અપની રિઝા કે કામ શરીઅત કે મુતાબિક કરને ઓર શૈતાન કી શરારતોં સે બચને કી તૌફીક અતા ફરમાએ. **اَوَيْتُنْ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْأَوْحَيْنِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ**

(નોટ : યેહ મઝમૂન 18 મુહર્રમુલ હરામ 1442 હિજરી કે મદની મુઝાકરે કી મદદ સે તૈયાર કર કે અમીરે એહલે સુન્નત **سَمَاعَاتُ رَحْمَتِهِمُ الْعَالِيَةِ** સે મઝીદ મશ્વરે લે કર પેશ કિયા જા રહા હૈ.)

દીને ઈસ્લામ કી ખિદમત મેં આપ ભી દાવતે ઈસ્લામી ઈન્ડિયા કા સાથ દીજિએ ઓર અપની ઝકાત, સદકાતે વાજિબા વ નાફિલા ઓર દીગર મદની અતિય્યાત (Donation) કે ઝરીએ માલી તઆવુન કીજિએ !

આપ કે ચન્દે કો કિસી ભી જાઈઝ, દીની, ઈસ્લાહી (Reformatory), ફલાહી (Welfare) ખૈર ખ્વાહી ઓર ભલાઈ કે કામ મેં ખર્ચ કિયા જા સકતા હૈ